

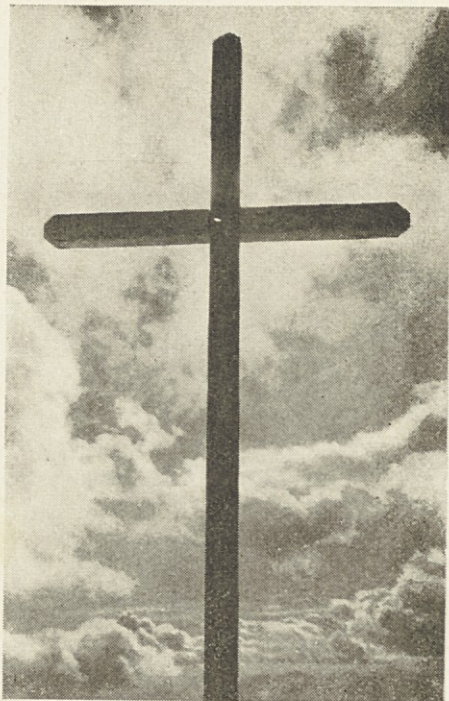
19 - JUNIJ - 55

Duhovno

Življenje

LA * VIDA * ESPIRITUAL

Križ rešuje svet. Križ z veliko začetnico je Gospodov križ, križ z malo je pa naš križ. Beseda sama ima neslutene globine, in kako lepa je misel, našemu najmanjšemu trpljenju, da je le pravilno sprejeto, pridevati odrešilno besedo križ.

P. R. Plus S. J.

Naslovna stran: Osemsto let stara vetrinjska cerkev — pribežališče tisočernih slovenskih src, naša božja pot in naša uteha. V tistih usodnih dneh pred desetimi leti je bilo v njej darovanih vsak dan okoli 40 sv. maš. Tu so bili mnogi naši možje in fantje poslednjič pri sv. maši in poslednjič prejeli Kruh močnih za svojo poslednjo pot križa

Levo: Preprosto znamenje trpljenja in zmage (Foto C. Kunc)

Spodaj: Narcisna polja po pobočjih Golic in Rožice

Duhovno življenje

LA * VIDA * ESPIRITUAL

L. XXIII.

JUNIJ

ŠTEV. 6

SLOVENSKA MOLITEV

V teh dneh, ko mineva deset let, kar je našo domovino zadela velika nesreča...; v teh dneh, ko obujamo žalostne spomine na vse prestano...; ko za desetletnico prebiramo spise o strahotah tistih dni, kakor n. pr. zapisnik Franca Kočevarja „Bil sem v grobu“...; ko spet vstajajo pred našimi očmi Vetrinj, Kočevski Rog, Teharje...; v teh dneh, ko prislušujemo vsem krivicam, vsej žalosti, vsemu preganjanju in sužnosti doma; v teh dneh, ko spet gledamo v duhu tisto majhno pa prelepo, zemljico tam pod Triglavom...; ko slišimo, da so v teh črnih dneh prenovili kapelo naše Kraljice na Brezjah in jo zavili v žalost, v črni marmor...; v teh dneh, ko spet in spet beremo poročila o slovenski krvi, ki bije boj za svoj obstanek na Goriškem in Korškem, ker mu tujec sega v osrčje...; v teh dneh, ko nam pesnik spet poje o slovenstvu in Gospej Sveti: „Ti nam boš odprla duri v mir in zdravje, v bratstva novo zmagoslavje, izza solz in bolečine“...; komu ne bi v teh dneh **vzplapolal nov žar ljubezni** v srcu do domače zemlje in vseh, ki na njej trpe?

Ljubezen s sočutjem, žalostjo in veseljem, se preliva v naših dušah ob vsem tem, kar gledamo in doživljamo. Naše roke se morajo kar same sklepati v prisrčni molitvi za naš dom in rod. **Po slovensko moramo moliti** v teh dneh velike krivice, tako kakor so n. pr. Čehi in Poljaki molili po svoje med zadnjo vojsko. K vsem svojim svetnikom so se zatekali in klicali ne samo sv. Vaelava in sv. Ljudmilo in sv. Janeza Nepomuka, marveč tudi svoje blažene, ki jih mi dosti ne poznamo: blaženega Zdislava, Aneško in druge. **Po slovensko moramo moliti**; to se pravi, klicati moramo na pomoč vse slovenske svetnike. Ker jih nimamo veliko, moramo klicati vse one, ki jih narod časti in se jim priporoča.

Takale je slovenska molitev v teh dneh: „**O Bog**, ki vidiš vso nesrečo našega naroda, vse krivice, ki ga tarejo, vse uničenje, ki mu grozi, ki vidiš vse solze, vso prelito kri in vse trpljenje, reši naš narod in pusti nas živeti, da Te bomo smeli v svobodi častiti in ljubiti.

Reši nas na priprošnjo svoje **svete Matere Marije**. Vsako noč (če molimo to molitev zvečer, je doma približno polnoč) obiskujemo njena svetišča pri Gospej Sveti, na Sveti Gori, na Višarjah, na Brezjah, na krajih, kjer je videla tolikokrat naš narod zbran okrog sebe, in jo prosimo, naj stre kači glavo in reši čimprej naš narod.

Vsi slovenski svetniki, ki ste nam prinesli krščanstvo, pomagajte nam! Sv. Ciril in Metod, sv. Modest, sv. Virgil, prosite za nas! Sv. Hema, ki si ljubila naš narod, prosi za nas!

Vsi slovenski zveličani duhovi, prosite za nas! Škof Slomšek, škof Baraga, prosita za nas! Poveličaj nam škofa Baraga in Slomska, da jih bomo smeli častiti na naših oltarjih.

Vsi slovenski mučenci, ki ste prelili kri za Boga na naši zemlji, prosite za nas! Sveti Maksimilijan (v Celju), sv. Viktorin (v Ptuj), sv. Maksim (v Emoni), prosite za nas! Slovenski Domobranci, ki ste umrli za Boga, prosite za nas!

Vsi slovenski patroni in zavetniki naše dežele, prosite za nas! Sv. Jožef, patron slovenskih dežela, sv. nadangel Mihael, vsi Angeli Varuhi, ki varujete naše ljudi in kraje, prosite za nas!

Patroni slovenskih škofij, prosite za nas! Sv. Nikolaj, sv. Janez Krstnik, sv. Just, sv. Andrej, prosite za nas!

Sv. Mohor in Fortunat, **zaščitnika slovenske knjige**, varujte naše ljudi z mote!

Sv. Alojzij in sv. Stanislav Kostka, **varujta našo mladino!**

Vsi svetniki, ki Vas naš narod časti po svojih cerkvah in cerkvi-
cah, prosite za nas! Sv. Peter, sv. Pavel, sv. Andrej, sv. Jakob, sv. Jernej, sv. Matija, sv. Simon in Juda, sv. Filip in Jakob, sv. Matej, sv. Marko, sv. Luka, sv. Janez Evangelist, prosite za nas!

Sv. Martin, sv. Egidij, sv. Karel, sv. Dominik, sv. Avguštin, sv. Ambrož, sv. Gregorij, sv. Hieronim, sv. Benedikt, sv. Anton Puščavnik, sv. Bernard, sv. Maver, sv. Anton Padovanski, sv. Frančišek Asiški, sv. Frančišek Saleški, sv. Frančišek Ksaverij, sv. Ignacij Lojolski, sv. Vincencij Pavlanski, sv. Lenart, sv. Lambert, sv. Osvald, sv. Urh, sv. Janez Don Bosco, prosite za nas!

Vsi sveti mučenci, češčeni na slovenski zemlji, prosite za nas! Sv. Jurij, sv. Lavrencij, sv. Vid, sv. Sebastijan, sv. Florjan, sv. Štefan, sv. Primož in Felcijan, sv. Kozma in Damijan, sv. Mohor in Fortunat, sv. Karčij, Kantius in Kancijanila, prosite za nas!

Vse svetnice, češčene na slovenski zemlji, prosite za nas! Sv. Ana, sv. Marija Magdalena, sv. Marjeta, sv. Katarina Sienska, sv. Eli-

zabeta, sv. Kunigunda, sv. Helena, sv. Terezija od Deteta Jezusa, prosite za nas!

Vse svete mučenice, češčene na slovenski zemlji, prosite za nas! Sv. Neža, sv. Cecilija, sv. Agata, sv. Apolonija, sv. Barbara, sv. Lucija, prosite za nas!

Vsi svetniki in svetnice božje, prosite za naš narod!“

Ko bo po priprošnji teh naših svetnikov svoboda zasijala nad našim narodom in bo narod vstal, tedaj bo v Kočevskem Rogu, kjer počivajo kosti naših mučencev, nastalo novo vsenarodno slovensko sveetišče. Slovenski mučenci bodo tam češčeni in pot, ki so jo orosili s svojo krvjo in lastno muko, bo postala sveta pot, katero bomo poljubljali na kolenih... Vsi svetniki in svetnice božje, ki smo jih klicali na pomoč, pa bodo naši največji ljubljenci z Materjo božjo, našo slovensko Kraljico.

Sestavil dr. Milan Kopušar, U. S. A.

LA VIDA QUE NO TIENE FIN

Tanto los que yacen muertos en los abismos desconocidos de los bosques eslovenos como los demás conocidos que nos han precedido a la eternidad, estaban poseídos de una aspiración incoercible: de no morir. El ser humano quiere ante todo y sobre todo vivir. ¡Bendito sea Jesucristo que alienta y colma el deseo innato de nuestra naturaleza! ¡Habló tanto de vida, y de vida eterna! El es vida y dador de vida.

“La voluntad de mi Padre, que me ha enviado, es que todo aquel que ve al Hijo y cree en él, tenga vida eterna” (Jn 6, 40).

“Sabemos que vino el Hijo de Dios... Este es el verdadero Dios y la vida eterna” (Jn 5, 20).

Buscamos la vida, la verdadera, la que no tiene ocaso. Y Jesucristo nos deja la radiante palabra: “En verdad, en verdad os digo que quien escucha mi palabra... tiene la vida eterna, ha pasado de muerte a vida” (Jn 5, 25).

Jesucristo nos dió un libro de vida, el Evangelio; un convite de vida, la co-

munió; una mansión de vida, el cielo.

La Iglesia nos promete la vida en nombre de Cristo. Al distribuir la comunión dice: “El cuerpo de nuestro Señor Jesucristo guarde tu alma para la vida eterna.” Segura de lo porvenir, termina sus oraciones en intercesión de Cristo inmortal: “Por nuestro Señor Jesucristo, tu Hijo que contigo vive y reina en la unidad del Espíritu Santo por todos los siglos de los siglos.”

La poble humanidad lanza de continuo un grito de socorro: ¡Sálvanos! y Jesucristo responde: ¡Aquí estoy!

Estuvo también al lado de los hombres y jóvenes eslovenos cuando los verdugos rojos los despeñaban a los precipicios para saciar sus instintos bajos. Después de diez años esos hombres y jóvenes gozan de la vida eterna y alaban a Dios por haberles concedido la vida que no tiene fin. ¡Ojalá también nosotros que hemos sobrevivido aquella tragedia dolorosa un día lleguemos a compartir con ellos la vida eterna!

Joe Juck

SVETO REŠNJE TĚLO IN KATOLIŠKI DUHOVNIK

ALOJZIJ KOŠMERLJ

Na zadnjem 35. mednarodnem evharističnem kongresu v Barceloni je bil eden najlepših in najpomembnejših trenutkov množično posvečenje novih duhovnikov pod milim nebom, vpricho številne množice kongresnih udeležencev. Blizu 1000 dijakonov je prejelo tisti dan, 31. maja leta 1952, po rokah kardinalov in škofov sveto mašniško oblast, katere višek obstoji v spreminjanju kruha in vina v presveto Jezusovo telo in kri.

Tudi za 36. mednarodni evharistični kongres v Rio de Janeiro pripravljajo podobno slovesnost. Pred očmi tisočglave verne množice bodo mladi diakoni posvečeni v duhovnike, postali bodo mašniki, da darujejo do konca svojih dni daritev svete maše, ki jo bodo tisti dan prvič skupno darovali s svojimi škofi-posevečevalci.

V dušah duhovnikov in v srcih vernikov naj te slovesnosti obnovijo in potrdijo zavest onih skrivnostnih vezi, one življenjske medsebojne povezanosti in odvisnosti, ki obstoja med katoliškim duhovnikom in najsvetejšim zakramentom naših oltarjev.

+

Sveto Rešnje Telo in katoliško duhovništvo, ti dve najlepši zamisli Jezusove ljubezni do ljudi, sta vzoreči v njegovem Srcu in postali čudovita resničnost v oni veliki uri zadnje večerje, ko je Gospodova ljubezen do svojih prikipeła do konca. Preden se poslovi s sveta in gre v trpljenje in smrt, ustanovi Jezus zakrament svetega Rešnjega Telesa in katoliško duhovništvo: „Vzel je kruh, se zahvalil, ga razlomil, ga dal učen-

cem in rekel: 'To je moje telo, ki se za vas daje.' Pravtako tudi kelih po večerji, govoreč: 'Ta kelih je nova zaveza v moji krvi, ki se za vas preлива; to delajte v moj spomin.'

Sveto Rešnje Telo in katoliško duhovništvo sta v Kristusovi Cerkvi bistveni ustanovi, po katerih nadaljuje Gospod med nami svoje življenje in delovanje.

V svetem Rešnjem Telesu je Gospod Jezus v naši sredi resnično, dejansko in bistveno pričujoč v nešetih tabernakljih, v nešetih svetih hostijah, isti Jezus, ki je nekoč živel in učil v sveti deželi, ki je za nas trpel in umrl in ki zdaj slavno kraljuje na desnici Boga Očeta v svetih nebesih.

Navzoč pa je Jezus v svetem Rešnjem Telesu po posredovanju svojih duhovnikov, ki jih je sam izvolil in jim dal po sveti Cerkvi oblast, da ga pri sveti maši kličejo na oltar, so njegovi delilci in varuhi.

Brez duhovnikov bi svet ne imel svetega Rešnjega Telesa, bi bil brez tega neizčrpnega vira nadnaravne moči, brez tega žarnega sonca nebeške luči in toplote. Duhovniki-mašniki posvečujejo sveto Rešnje Telo v vedni spomin Gospodovega trpljenja, smrti in vstajenja.

Kakor pa je obstoj svetega Rešnjega Telesa odvisen od duhovnikov, tako so duhovniki sami zopet popolnoma odvisni od najsvetejšega zakramenta. Brez njega bi ne bili to, kar so. Sveto Rešnje Telo se ohranja po njih, oni se ohranjajo po njem. Fizična navzočnost Jezusa v presvetem Rešnjem Telesu in njegova moralna navzočnost v duhov-

Preteklo poletje je bil posvečen v ljubljanski stolnici v duhovnika jezuit p. Cuderman, doma iz Tupačič, župnija Preddvor pri Kranju. Posvetil ga je, kot je razvidno iz slike, škof mons. Anton Vovk. Ob njem stoji kanonik in sedanji stolni župnik France Glinšek, bivši profesor francoščine v Škofovih zavodih v št. Vidu.

nikih se medsebojno podpirata in dopolnjujeta. Glavni in prvi namen duhovništva je ohranjati in povečevati v svetu skrivnost Gospodovega evharističnega življenja. V tem je prvi in glavni razlog mašniškega poklica in poročstvo njegovega obstoja.

Zdi se, kot da bi Bog v svoji Cerkvi ravnal podobno kakor nekoč pri velikem delu stvarjenja. Ko je dovršil stvariteljno delo šestih dni, se je navidezno umaknil v ozadje in prepustil stvarjem, da si medsebojno posredujejo življenje in delovanje. Tako je tudi Jezus, potem ko je ustanovil sveto Rešnje Telo in mašniški stan v svoji Cerkvi, odšel v nebesa. Zemlja ga ne bo videla več do konca sveta. Njegovi duhovniki, po Njem izbrani, so v svetu posredniki njegovega življenja in delovanja, predvsem s tem, da ga s posvečevanjem na svetu ohranjajo, da ga delijo vernikom, da so njegovi neustrašeni branilci in varuhi ter

neutrudljivi glasniki in apostoli njegove resnice in ljubezni.

V luči te vere blesti v čudovitem sijaju veličina mašniškega poklica in stanu. Pri vsej skromnosti in preprostosti, ob vsem nepoznanju in nerazumevanju sveta, so duhovniki kakor knezi v božjem kraljestvu. Enkrat izbrani in posvečeni ohranijo na veke duhovniški značaj in z njim nedopovedljivo duhovniško oblast in čast. Če bi nič drugega storiti ne mogel, že s tem, da mašuje, je duhovnik največji dobrotnik človeštva, saj v njegovem imenu izpolnjuje kot služabnik Kristusov in v zvezi z Njim prvo in poglobitno nalogo in dolžnost človeškega življenja: Bogu daje dolžno čast in hvalo, se mu zahvaljuje in zadoščuje in prosi za vse. V teh in takih mislih imenuje cerkveni pisatelj duhovnika jeklen steber, ki vzdržuje nihajoči svet. O družini pa, ki jo Bog odlikuje z duhovniškim poklicem, pravi verno

ljudstvo, da je nad njo obstala zvezda božje milosti in ljubezni.

Vsa ta vzvišenost in blagoslova polna resničnost duhovniškega poklica in stanu pride seveda tem bolj do izraza, čimbolj so duhovniki polni Kristusovega duha, čimbolj živi v njih On, ki je vir življenja in svetosti. Duhovnik mora neprestano stremeti za tem, da bi v sebi Gospoda Jezusa čimbolj upodobil; da bi Gospodova osebnost nadvladala njegovo človeško osebnost; da bi mogel tudi on s svetim Pavlom ponavljati: „Živim, pa ne več jaz, ampak Kristus živi v meni“ (Gal 2, 20).

Kristus živi v svojim duhovnikih, duhovniki naj živijo po Njem in v Njem. Duhovnik je drugi Kristus, učijo sveti očetje.

Seveda je to stremljenje po upodobljenju Kristusa v duhovnikovi osebnosti združeno z velikimi težavami in borbami. Duhovnik je človek iz mesa in krvi in ostane to tudi po posvečenju. Kakor se tudi žene za najvišjim vzorom svojega življenja, vedno znova udarja na dan njegov ubogi človeški jaz, poln napak in slabosti. Sam sveti Pavel, ki mu je srce vse gorelo v ljubezni do Kristusa, toži o sebi: „Drugo postavo vidim v svojih udih, ki nasprotujejo postavi mojega duha in me usužnjuje postavi greha, ki je v mojih udih. Jaz nesrečni človek, kdo me bo rešil telesa te smrtni?“ (Rim 7, 23—24).

Blagor njim, ki se nad slabostmi duhovnikov ne pohujšujejo, marveč za nje molijo, da bi se jih mogli rešiti.

Ima pa katoliški duhovnik v svojem stremljenju po čim večji podobnosti z Jezusom neizčrpen vir moči in stanovitnosti v zavesti, da ga z Gospodom Jezusom veže najčistejša in najplemenitejša ljubezen.

V sveti uri mašniškega posvečenja, ki je za duhovnika največja in najlepša ura vsega njegovega življenja, sklene duhovnik z Jezusom večno prijateljstvo.

Jezus sam je, ki duhovniku to prijateljstvo v nedoumljivi dobroti in veliko- dušnosti ponudi: „Ne imenujem vas več služabnike, ampak prijatelje“ (Jan 15, 15). In ko duhovnik to ponudbo po- bratimstva z božjim Zveličarjem sprej- me, se mu odpre po tej medsebojni za- vezi skrivnost, čudovit vrecel božjih milosti. Duhovnik naravnost plava v morju božje ljubezni. Ves je obdan od Gospodove dobrote in ljubeče pozorno- sti. Je Gospodov zaupnik, ki se mu ra- zodevajo božje skrivnosti, in to najbolj ravno v onih trenutkih, ko po Jezuso- vem naročilu obnavlja presveto evhari- stično skrivnost, pri sveti maši in sve- tem obhajilu. Tedaj zginje v duhovniku njegova človeška oseba in kakor bi bil Jezus sam pred oltarjem, govori duhov- nik nad kruhom: To je moje telo, in nad vinom: To je moja kri. Eno sta v presveto daritvi Jezus in duhovnik v tre- nutku spreminjenja, in ta edinstvo do- seže potem svoj višek v svetem obha- jilu, ki ima za duhovnika poseben, iz- reden pomen in vpliv.

Iz prve svetovne vojne sem se vrnil mlad vojak-oficir. Stal sem na razpotju. Služb je bilo na vseh krajih dovolj. Hrepenenje mojega srca pa je že od zorne mladosti stremelo k božjemu oltarju. Ali v srcu so vstali dvomi in strahovi. Du- hovniška služba je neskončno vzvišena, zato pa tudi neizrečeno težka in polna silne odgovornosti. Ali sem vreden, ali bom svojim velikim, svetim dolžnostim kos? Pisal sem tedaj staremu duhov- niku, prijatelju in svetovalcu dijaških let, in mu razložil svojê težave. Kratko, pa tako prepričevalno mi je odgovoril: „Nič se ne boj! Ali ne veš, da boš vsak dan maševal in vsak dan prejel sveto obhajilo?“

Da, v tem je vsa skrivnost duhov- nikove stanovitnosti. Prijateljstvo z Go- spodom Jezusom, vsak dan na novo po- trjeno v sveti maši in svetem obhajilu, je tista čudovita sila, ki duhovnika ohra-

nja in poživlja. Ljubezen je tista sila, ki vse olajša, vse osladi. V tej ljubezni, v tej povezanosti z Jezusom, ki najde svoj najlepši in najpogotnejši izraz v svetem Rešnjem Telesu, doživlja katoliški duhovnik, ki živi z evharističnim Gospodom, vsak dan znova vso globoko resničnost prelepe Avguštinove misli: „Kjer se ljubi, tam se ne čuti utrujenosti. In če se čuti, se tudi trud ljubi.“ Isto misel izraža Tomaž Kempčan, ko piše v 5. poglavju 3. knjige Hoje za Kristusom: „Ljubezen dela lahko, kar je težko... Nosi težo brez težave. In kar je grenko, dela lahko in prijetno... Trud je ne utruji, stiska je ne stisne, strah je ne ostrasi...“

Taka je skrivnostna povezanost Jezusa v svetem Rešnjem Telesu in katoliškega duhovnika. V svetem Rešnjem Telesu je duhovnikova moč in stanovitnost, v njem njegova mladostna veselost in nezomljivi pogum. Duhovnik, ki živi iz ljubezni do evharističnega Gospoda, ne bo zašel, ne bo omahnil, ne bo odpadel. Če danes z žalostjo slišimo o duhovnikih, ki so omahnil v zvestobi, bi našli odgovor za take tragedije v razrahljanju prijateljskih vezi z evharističnim Bogom.

+

Ko sem se pred šestimi leti vozil v Argentino, mi je bilo poleg drugega najbolj težko, da ves čas vožnje nisem mogel maševati. Vozil sem se z angleško vojno ladjo. Vino in hostije sem imel s seboj, v upanju, da morda najdem duhovnika-begunca, ki bi imel s seboj prenosni oltar. Upanje je šlo po vodi, in ostal sem tri tedne brez maše, brez svetega obhajila. Kakšna bridkost za vernike, kakšna šele za me. Pusta vožnja na mrki ladji, ki se je izogiba'la mest in plula naravnost preko neskončnih voda svojemu cilju naproti, mi je ostala za vedno v grenkem in žalostnem spominu. O, da bi se mi to več ne ponovilo! Pa je vendar toliko duhovnikov, ki

jim skrivnostni sklepi božje previdnosti nalagajo to bridkost: duhovniki, ki so bolni; duhovniki, ki so v ječah in na prisilnem delu pod brezbožniki. Kako grenka in bridka je njih usoda. Sam Jezus jih mora tolažiti in jim lajšati njih samoto in zapuščenost s posebnimi milostmi in notranjimi navdih. S solzami ganotja pa beremo, kaj vse storijo in žrtvujejo ti duhovniki, da bi prišli do svete maše in do svetega obhajila zase in za vernike, ki z njimi trpe. Na vse te škofo in duhovnike spoznavavce mislimo letos s posebno ljubeznijo in veliko zanje molimo.

Naj bi nam to razmišljanje, ki vam odkriva eno najvažnejših skrivnosti katoliškega duhovništva, služilo v to, da se bo v mas vseh poživila ljubezen do svetega Rešnjega Telesa.

Marija, nebeška kraljica, ki jo Cerkev kliče tudi Gospo najsvetejšega zakramenta, naj nam izprosi, da bomo živeli iz moči in milosti presvete Evharišije in tako vsi, duhovniki in verniki doživljali vsak dan na sebi zmaglavno resničnost besede svetega Pavla: „Vse premorem v Njem, ki mi daje moč“ (Fil 4, 13).

Umeli smo

Umri smo, vi ste jokali,
Čemu le? Saj nam je lepo.
Iz mas ciklamni so pognali,
ki jih rdeči v večer nebo.

Splahnele gube so in žulji,
ne utesnjuje nas več čas.
In včasih prilete metulji
s pozdravi toplimi od vas.

Res, Bog je mir. Tu je lepo,
prosojno vse kot med kristali.
A ko bi mogli, bi jokali,
jokali, ker je vam hudo.

Branko Rozman

TROJE SPOMINOV

IVAN KOROŠEČ

Leto devetnajsto dvainštirideseto.

Tako umito je bilo tisto junijsko jutro tam v Gorjancih, kakor bi vstalo iz jezera podgorskih pravljic. Po polju so ležale rose, kakor raztreseni biseri in zelena Krka se je vila med njimi kakor kraljična, zakleta v kačo. Sonce, ki je vstajalo za vrhovi, se je prikradlo skozi goste mecesne in se igralo na rumečem iglastem mravljišču, kot bi prelivalo suho zlato. Pod Dolžem se je prebujal tabor. Za cesto je bdela straža.

„Ni ga še. Nikjer ga še ni videti!“ je odkimaval Gregor in se zasopel vse del na bukov štor. Tam za skalo si je Jože pretegoval otrple kosti in čakal, kdaj ga bo našlo sonce. Gori za robom se je zbudila kukavica.

„Pa je rekel, da pride?“

„Gotovo,“ je bil Gregor prepričan. — „Če bi sam ne mogel, bom prosil za vrškega kaplana,“ je pisal po kurirju. „Eden izmed naju bo gotovo.“

„No ja, sicer je še zgođaj.“

„Jasno, saj pot je dolga in nevarna, do opoldne je še vedno upanje.“

Gregor se je zagledal preko vrhov. „To bo moj zadnji petek,“ je pribil. „V oktobru sem začel. Oni stari župnik, ki je pribežal nekje z Gorenjske k nam, pred Nemci, nas je pripravil na to pobožnost. Ti ne veš, kako lepo je bilo vsak prvi petek v naši cerkvi. Dolga vrsta fantov pred obhajilno mizo! Preje so bili redki, ki so se približali, sedaj je bilo fantom v ponos. Tako lepa so bila ta fantovska jutra! — Danes je zadnje — deveto! Prav zdaj se bližajo fantje in stari župnik-begunec jim pri naša belo hostijo na zlati pateni, prav

zdaj. Vsi so prišli, le Mežnarjev manjka, ki so ga pobili, Trinavčev, ki so ga Lahi odvedli in — moja mati se zaman ozira, kdaj bom pristopil jaz.“

Gregor je vstal in šel spet na skalo, da bo uzrl završkega kaplana, hitečega navkreber z Najsvetejšim.

Bil je odločen, zastaven fant ta Gregor, doma nekje od Krima. Velikih modrih oči kakor nebo nad Gorjanci in kostanjevih las. Bil je kakor ogenj in voda. Kađar je udarilo iz zasede, je zaklel in se pognal za sovražnikom kakor divji, kađar pa se je ob nedeljskih večerih razlila desem čez vinograde, je obstal in poslušal in v sanjavih očeh so oživel spomini.

„Ni ga šel!“ se je oziral v dolino.

Iz tabora je zadišalo po prežganki. „Kako, prinesem tudi za vaju?“ je Jože strgal iz porcije skorje prisušene-ga močnika.

„Reci no kuharju, naj postavi na stran.“

„Še ni kaplana?“ sta prihitela Polde in France.

„I, skoraj mora priti,“ je bil nestrpen tudi Gregor.

„Da le ni spet kakšna zapreka,“ se je zbal Polde.

„Ne, on se ji ne bo ustavljal,“ je bil prepričan France. „To je vrl dečko. Ta bi moral k nam za kurata.“

Po zajtrku so se menjavale straže. „Tu po tej strani bo prišel, tam od dolžkih vinogradov,“ je pokazal Gregor stražarju, ki ga je zamenjal.

„Da pa niso Lahi zopet blokiral vasi!“ Že vso roso je izpilo sonce in nekje po dołini so se vračali furmani.

„In če ga ne bo?“ se je vrnil Gregor, ki je še vedno bil na preži.

„Če ne pride do kosila, potem ni upanja,“ je popustil tudi Polde.

„Škoda, ti presneta smola.“

„Kaj hočeš, toliko lepega so nas že okradli,“ se je vdal France.

Gregorju kar ni šlo v račun, da bo s tem vse uničil, kar je tako dosledno opravljal skozi vse mesece, s tistim pravim ponosom, ki je last zdravih, naravnih fantovskih src. Slišal je starega župnika, kako lepo je govoril vsako jutro pred obhajilom.

Ko so fantje opoldne postrgali porcije, je odšla patrolja v dolino. Samo Gregor ni pokusil menaže.

„Morda ga pa srečamo kje na poti ali pošljemo ponj.“ Gregorju se zdi, da bi prelomil prisego, če bi ne čakal do večera.

Samo do k'ancev so prišli, pa jih je ustavila laška zaseda.

Šele pod večer se je vrnila patrolja. Fantje so bili tako trudni. Vročina in težka pot jih je zdelala.

Gregorju so se kar šibile noge. Niti kaplje še ni zavžil.

Ko so fantje čakali v vrsti pred kotlom, je bil tudi on med njimi.

„Vražja smola, da mi ni дано,“ Gregor se je kar težko vdal.

Ko je pokusil prvo žlico, se je mu je zdelo kakor, da je grešil.

Nič prav mu ni teknil močnik, čeprav je bil lačen, da se mu je roka kar tresla —

„Stoj! Kdo je?“ je udarilo spodaj s straže.

„— Pozdravljeni fantje! Oprostite, prej nisem mogel — Lahi — —“ je pozdravil zasoplo kaplan, vesel, da je spet med svojimi fanti.

Gregorju je klonila žlica od ust in v rosnih očeh je ugašal taborni ogenj.

* * *

Leto devetnajsto petištirideset,
Vetrinjsko polje je kakor velik pisan

prti brezlomceev, posejan s šotori in vozovi, s pesmijo in solzo, z upanjem in strahom. Med vse to pa se vpleta molitev, goreča in silna, kakor na romarski poti.

Na ped zemlje so stisnjeni grunti in zaviti v cule, z mašno ruto in žegnano svečo, z ošpetljem in suhimi krlji, s podobo brezjanske Marije Pomagaj.

Ljudje se pogovarjajo o sužnjosti in smrti pa čakajo življenja in verujejo vanj kakor v čomobransko vojsko, ki jo prodajajo albijanski mešetarji. Vojaški pa se urijo za zadnji udar, da ponese domovini svobodo.

„Domov, kmalu domov!“ gori upanje na tem polju kakor taborni ognji.

Poročnik Gregor hodi med svojimi fanti in čaje zadnja povelja. — Bataljon čaka za odhod.

Palmanova, Vičem — kakor obljubljena zemlja lačnim pravice.

Da bi vsaj še ta dan počakali tu pri ljudeh — praznik sv. Rešnjega Telesa, se je spomnil Gregor. Ves dan bo minil na vožnji. In jutri — je petek — zaključek pobožnosti.

„Sicer pa,“ skoraj se je posmejal svoji naivnosti, „saj imamo vednar kurate.“ Spomnil se je tistega petka v Gorjancih. V lanskem oktobru tam na postojanki je nova začel s to pobožnostjo. „Začetek: mesec oktober — mesec rožnega venca, kakor eta sama prošnja in hvalnica Materi božji. In zaključek v juniju, z mesecem posvečenim srcu Njene-ga Sina.“ Tako je govoril takrat oni stari župnik-begunec.

— Kakor črne poašti so tu ili kamijoni, ki so vozili prodano mladost, tistega maja. Potem so jo nagnali v živinske vagoncne in zapečatili, kakor resnico, da bi ne ufarila v svet in raztrgala masko laži.

— —

„Gregor — ti tudi — —?“ Sem ga srečal tam na kamenju v Teharskih hostah.

„O-o-o-o — — Ti —!“ se je začudil in potegnil z raztrganim rokavom preko krvavih senc. In bos je bil, z razmršenimi lasmi.

„Palmanova — —“

Samo stisnil je zobe. Tako silno je žgala hinavska prevara.

„O, da me niso podrli takrat tam v Kočevju!“ si je želel Gregor. „In Gorjanci — še več — —? Tisti petek tam nad Dolžem — —?“

Najraje bi zamižal, da bi spet videl ona drevesa in grape, kjer diha svoboda.

„Si še kdaj začel znova, tisto po-
božnost?“

„— Da, oktobra, lanskega leta —!“

„Potem si — včeraj — ja, danes je petek, prvi v juniju — —!“

„— Moj — zadnji — veliki — pe-
tek — —“ je zlogoval Gregor, kakor da bi metal prst na lastno krsto.

Že pozno v noč so pridrveli kamijoni in čakali pod klancem.

„Pogačar Franc, Hribar Janez. Bra-
jer Gregor — —!“ je klical rdeči ko-
misar. . .

* * *

Leto devetnajsto dvainpetdeseto.

Buenos Aires, zemlja južnega križa.

Tam na stopnicah velike bazilike „Santisimo sacramento“ sva obstala kakor da bi se srečala mrtveca.

„Gregor, si ti — —?“

„O — oo—!“ z odprtimi usti je ob-
stal, kakor takrat tam med boršti —
— Potem me je zgrabil za roko, kakor
da bi se zbal, da bi ne zginil kakor duh.

„Kaj, tudi ti nisi mogel umreti
takrat — —?“

„— — Nisem mogel! Ne vem zakaj.
Morda ni prav — toda — nisem mogel!“

„— — Tam do one soteske so nas
pripeljali, naložene kakor drva. Joj,
tista noč. Tako tesna je bila kakor bre-
govna one doline. In zvezde so krvavo
sijale.

— Potem so nam slekli še tiste za-
menjane cunje in nage gnali v breg. Tam

z vrha so slepile luči in kriki, kakor za-
davljenec, so se trgali pod zvezde. —
Joj, tista noč — —

„Pojte!“ so vpili nad nami, da bi s
pescijo uglasili klic groze, ki je mo-
rila tam zgoraj. Kakor krvava arena
je bil razsvetljeni prostor na vrhu. In
s teme so režale goste cevi. Po dva in
dva sta morala preteči areno med klet-
vijo in krohotanjem krvavih herojev in
ko sta pritekla do konca, do velike jame
— sta jih podrla rafala — —

Ne vem, menda sem padel prekma-
lu, ali prepozno. Samo oplazilo me je.
Potem so me pokrili nagi, krvavi mrtva-
ki, kakor da so me skrili pred strelji —
kupčijo prodanih, da naznanim sramotni
zločin. Ko so v jutro pijani mesarji od-
šli, sem vstal iz groba in bežal, bežal. . .

Ne vem — Ti, je li prav da sem
bežal — — ?“ me je vprašal boječ. ka-
kor pri spovedi.

„Gregor! Ti si čudak,“ sem ga za-
vrnil. „Saj imáš vendar pravico živeti.
Zakaj ne prideš med nas — junak, do-
mobralec, ki si branil naše vasi, našo
pravico nad grunti, čuval oltarje in z
muko odkupil našo svobodo —? Zakaj
ne greš med ljudi — mrtvi poslanec?“

„Ne vem. Bojim se, da bi me kdo teh
sedaj vprašal: ‘Zakaj vendar si ušel?’“

Z odprtimi usti je čakal, da bi za-
vrnil njegovo bojazen, pa niti beseda ni
mogla iz grla — —

„Si molil Gregor?“ sem začel, da bi
pogasil, kar ga je žgalo.

„Da, — prvi petek — ne zadnji, de-
veti. Tega sem čakal že tam v Gorjan-
jih. Še več?“

„Gregor, čestitam!“ sem ga objel
kakor brata. „Ti si izpolnil naročilo
prodanih! ‘Zvestoba Bogu in Sloveniji!’“

Samo s pozdravom kot vedno sva se
razšla, kakor da se bova spet srečala
jutri. Pa se nisva že vse od takrat. In
če bi za vedno utonil na tujem, se ne
bojim zamj. Ne, taki fantje se ne bodo
zgubili, pa če gredo na konec svetá.

Sv. Urh — slovenski Alcazar pred vrati bele Ljubljane. Postojanka slave in junaštva nepremagljivih domobrancev.

Laž rdeče hudobije, ki skuša zabrisati resnico dejstev, ga je preimenovala v grič talcev. „Borci za svobodo“ so že ob početku revolucije požgali mežnarijo poleg cerkve. Ko je bila pozneje spet pozidana, so jo komunisti po letu 1945 ponovno podrli, zravnali pokopališče okrog cerkve — spomin „mazadnjaške buržoazije“ in onečastili božji hram.

Prostor so preuredili v „grobnico tisočih žrtev pomorjenih od belih krvnikov“.

Istega leta so priredili veliko „romanje na grobove mučencev“.

Ko so ob veliki množici kričачev in radovednežev nagnali naša dekleta, da so morala odkopavati grobove, je rdeči zastavonoša (ko so se pokazale kosti) sklonil zastavo s krvavo zvezdo nad „grob mučenika“. Tovarišice so pripravile robce in „junaške prsi rdečih herojev“ so se zravnale v pozdrav. — O veliki trenutek. — Še par rahlih zamahov z lopato in dekleta so odkopala lobanjo — pobite mule. „Slava!“ je udarilo z griča. Pa samo enkrat, potem se je čulo nervozno mrmranje.

Potem so odkopali pobite, nasilno mobilizirane, ki so jih komunisti gonili pred domobranske cevi takrat ob napadu. In one, ki so jih pobili Italijani za partizanski požig papirnice v Vevčah. Vsi ti spadajo med te „tisoče pomorjenih“.

„Kje so pa žrtve belogardistov, o katerih toliko pišete?“ je vprašala radovedna tovarišica.

„Lisice in volkovi so raznesli njih kosti,“ je vedela povedati Štefka Podbevškova, rdeča učiteljica spodaj iz vasi, ki si je izmislila fantazijo te nesramne laži.

In tej laži sedaj tu na tem griču pripravljajo spomenik.

Vse, kar imamo, je božja last. Pri sv. daritvi to priznavamo na način, da

Prinašamo darove

JOŽE VOVK, U. S. A.

Maša se primerno imenuje v cerkveni liturgiji „sveta izmenjava“ (sacra commercia; če bi smel, bi kar prevel s „kupčijo, trgovino“). Dvojna izmenjava se izvrši pri maši med Bogom in človekom: v pripravi na mašo si v besedah izmenjata misli, želje, potrebe in naročila; najprej človek govori v molitvi, nato se Bog oglasi v pouku. V pravi mašni daritvi pa si izmenjata darove, kar

Z dvignjenimi rokami moli mašnik pri hvalospevu: „Sursum corda... Kvišku srca. Imamo jih pri Gospodu. Zahvalimo se Gospodu našemu Bogu“

je seveda več kot same besede; človek prinaša svoj dar, ki se spremeni v božji dar: Odrešenikovo Telo in Kri, in to Bog človeku vrača. To se dogodi v treh delih mašne daritve; darovanju, spremenjenju in obhajilu.

V prvi Cerkvi, tedaj ko je vladalo še naravno gospodarstvo, so verniki prinašali pri darovanju v procesiji k oltarju darove v naravi: kruh, vino, volno, kačilo, vosek, tudi srebro in zlato. To se je vse deloma porabilo za božjo službo, drugo pa za podpiranje ubogih. Danes ne prinašamo kruha in vina, pač pa darujejo verniki nekaj, s čemer se more kruh in vino in vse drugo kupiti: za božjo službo in podpiranje ubogih. Pomen darovanja bi lahko izrazili v tehle točkah:

1. Dar predvsem pomenja darovalca. Z darom izrazim bolj ko z besedo svoja čustva in vdanost. Z darom označim sebe samega, tako da postane dar moj simbol. Darujemo kruh in vino, ki predstavljata takorekoč bistvo življenja. Kot mozeg in kri zemlje sta, hranita in poživljata nam telo, zato predstavljata nas same. Ko ta dar darujemo, se v podobni in priliki popolnoma Bogu podvržemo.

2. Še drug pomen kruha in vina: kruh je prilika dela: v potu obraza boš jedel svoj kruh. Vino je simbol trpljenja, ker se v stiskalnici stisne iz jagod. Tako prinašamo k oltarju kruh dela in vino trpljenja: to dvoje: delo in trpljenje izpolnjuje naše zemsko življenje: to prinašamo kot svoj dar.

3. Darovi se zberejo in predstavljajo vso zbrano množico. Vsak daruje svoj dar in ga položi k darovom drugih na

ZGRADBA SVETE MAŠE

Maša katehumenov	Zunanja		
	Evang. stran	Sredina oltarja	Listna stran
	Pristopne molitve	Vstopni spev	
	Gospod, usmili se (Slava)	Prošnja	
	Berilo		
	Evangelij (Pridiga)	Spevi po berilu (Vera)	

MAŠA VERNIKOV

Darovanski spev - Darovanje kruha Melanje vina in vode Darovanje vina, vseh darov in samih sebe Blagoslov darov Umivanje rok Prošnja k presv. Trojici - Molite, bratje - Prošnja nad darovi
Uvodni hvalospев Trije spomini: priporočitev darov in spomin vstajajoče se Cerkve spomin živih - spomin zmagovalne Cerkve Daritveni prošnji: prošnja za sprejem darov - prošnja za spremenitev darov
SPREMENJENJE Daritveni prošnji: prošnja za sprejem daritve nove zaveze prošnja za delež sadov presvete daritve
Trije spomini: rajnih - nas samih (prošnja za delež v družbi svetnikov) - božjih darov (ki smo jih poleg hostije v duhu položili na oltar) Sklepi slavospев
Očenaš - Jagnje božje Troje molitev pred obhajilom Obhajilo duhovnikovo - vernikov Umivanje kelisa
Obhajilni spев Prošnja po obhajilu
Odpust vernikov Blagoslov
Zadnji evangelij

Notranja

Molitve: Prosimo odpulčanja grehov in milosti, ki nam jih je Jezus zaslužil.
Pouk: Poslušajmo, kaj je storil Jezus za nas in kaj je storil tudi nam.

Priprava na daritev

DARITEV

Naše darovanje: Pripravljeni smo, vsega se darovati Bogu. V dokaz tega, daruje mašnik kruh in vino v našem imenu kot naš dar.
Molitve pred spremenjenjem: Jezus spremeni naše darove — znamenje naše osebne žrtve — v svoje presveto Telo in Kri ter s tem obnovi svojo presveto daritev nebelkemu Očetu.
KRISTUSOVA DARITEV Molitve po spremenjenju: Z njim in po njem se nebelkemu Očetu darujemo tudi mi.
Daritveni obed: Oče nebelki nam v sv. ohajilu podari svojega ljubljenega Sina. Deležni Gospodove Telesa in njegove Krvi živimo v Bogu in Bog živi v nas.
Sklep: Kot božji otroci gremo z Jezusom na svoje dnevno delo in v svoje poslanstvo (apostolar).

oltar, saj smo vsi ena skupnost: božja družina; tako ima darovanje občestveni pomen.

4. Darovanje dobi svoj pravi pomen v zvezi z obhajilom. Vernik prinaša svoj dar, kruh in vino, ki se spremeni v Jezusovo Telo in Kri: to pri obhajilu prežema nazaj. K daritvi prihaja naravni človek, od nje pa se vrača človek, ki je deležen božje narave. Uresničujejo se Pavlove besede: „Živim, pa ne več jaz, ampak Kristus živi v meni.“ (Gal 2, 20)

5. Darovanje je pri maši najbolj človeško dejanje: človek, božja stvar, se podvrže Bogu, da bi ga preustvaril po svoji podobi v nadnaravnega človeka (molitev pri vlivanju vode v vino). Podvrči se pomeni: ukloniti svojo voljo, svoje dejanje in nehanje Bogu in njegovi volji. Tako kot je storil Abraham,

ki je bil pripravljen žrtvovati svojega sina edinca; kot Marija, ki je rekla: „Glej, dekla sem Gospodova, zgodi se mi po tvoji besedi“; kot sam naš Gospod: Oče, ne moja, ampak tvoja volja se zgodi!“

6. Končno: ko verniki prinašajo svoj dar pri darovanju, se hočejo s tem udeležiti daritvene smrti Kristusove, ki se pri vsaki maši ponavlja prav pod temi podobami kruha in vina. Tako je maša daritev celotnega Kristusa: glave in udov.

Sedaj preglejmo molitve pri darovanju. Nihče ni dolžan, da bi pri vsaki maši molil vse; le ena more biti zadosti, če jo s premislekom odmoli, da je opravil svoje darovanje.

Mašnik poljubi oltar, se obrne k ljudstvu in pozdravi: „Gospod z vami!“:

Besede iz graba

Zdaj, bratje, brezov križ mi zasadite na tiho, vonjajočo še gomilo in pod večer, ko v mraku bo zvonilo, še oljenico motno mi prižgite!

In šop cvetov iz vrta prinesite! Ko pa v zvoniku polnoč bo odbilo in kot spomin med cvetjem se zganilo, miru mi od Gospoda izprosile.

Hodite tiho, prosim, po gomili, veste, zaspal še nisem pregloboko, iz sanj prelepih boste me zbudili.

In ne sadite nageljev globoko; bojim se, ko iz grude bodo klili, na zemljo da zaželel bom široko...

+ Borštinar Janez,
dom. nadporočnik

kaj vse to pomeni, že vemo. Sedaj moli kratko molitev, navadno eno vrsto psalma, imenovano Darovanjski spev in potem odkrije kelih. Darovanjski spev je bil včasih cel psalm, ki se je pel med darovanjsko procesijo.

Mašnik vzame v obe roki pateno s hostijo (to je kruh, ki bo postal žrtev, kar beseda hostija pomeni) in moli pomenljivo molitev. V njej pove kdo daruje: „Jaz, tvoj nevredni služabnik.“ Komu daruje: „Bogu, ki je sveti Oče, vse-mogočni in večni.“ Kaj se daruje: „Ta brezmadežni dar“; seveda je to samo kruh, pa je že določeno, da postane brezmadežni dar: Presveto Rešnje Telo. Zakaj se daruje daritev: „za brezštevilne grehe, pogoške in malomarnosti maš-

nika“ pa tudi „za vse okrog stoječe“ in še več „za vse verne kristjane žive in umrle“: vsi naj dosežejo delež pri daritvi in to je: „zveličanje in večno življenje“. Tako se maša res opravlja za tiste namene, v katere je Kristus opravil svojo daritev na križu: za odrešenje človeštva.

Mašnik vlije vodo v vino. Zakaj to je bila navada v sveti deželi; tako je gotovo bilo pri zadnji večerji. Razlaga pa se tudi tako, da vino pomenja Kristusa, voda človeka. Samo voda se blagoslovi, vino ne. Kakor molitev, ki spremlja to simbolično dejanje, pove: „naj po skrivnosti te vode in tega vina postanemu deležni božje narave njega, ki je postal deležen naše človeške narave, Jezus Kristus...“ Nato duhovnik daruje vino v kelihu, z lepo molitvijo izrazi svojo in vernikov bogovdanost, potem pokliče Svetega Duha, ki naj posveti daritev. Kakor se je učlovečenje izvršilo v moči Svetega Duha, tako se v isti moči izvrši spremenjenje kruha in vina pri maši.

Duhovnik si na listni strani umije roke; v časih, ko je sprejemal od vernikov darove v naravi, je bilo umivanje potrebno; danes ima simboličen pomen: „Umil si bom roke med nedolžnimi...“ Sedaj se vrne na sredo oltarja in moli staro molitev k presveti Trojici: naj bo daritev spomin na Kristusa, svetnikom v čast in nam v zveličanje. Nato se mašnik obrne k ljudstvu s prošnjo: Molite bratje, da bo moja in vaša daritev prijetna Bogu Očetu vsemogočnemu; da, maša je skupna daritev duhovnika in vernikov. Končno moli duhovnik tiho molitev, ki je imenovana tako, ker jo je v starih časih molil na tihem, med tem ko so verniki prinašali darove. S tem je ta del maše končan: človek je prinesel svoj dar in poprosil, naj se njegov dar spremeni v božji dar, kar se bo zgodilo v naslednjem delu: spremenujenju.

NAŠIM ŽRTVAM V SPOMIN

M. ŠKERBEC, U. S. A.

Že po prvi svetovni vojni so vsi udeleženi narodi čutili, da je treba ohraniti časten spomin vsem, ki so padli v borbi za domovino. Na tisoče borcev je tedaj dalo svoja življenja, za katerih imena in grobove ni nihče vedel. Tedaj se je ustvarila po vseh državah zamisel, da so vsem padlim postavili spomenik pod imenom „neznanemu junaku“.

Preostali protikomunistični Slovenci, ki smo danes raztreseni po vseh delih sveta, smo napravili veliko pogreško, da nismo zbrali imen vseh onih, ki so padli v borbi proti komunizmu, ne onih, ki so jih komunistični partizani prej kruto pomorili, pa tudi ne onih, ki so bili vrnjeni iz Vetrinja in pomorjeni.

V dneh od 27. do 31. maja 1945 so Angleži izdajalsko izročili v roke Titovim oblastem nekako 11.100 oseb, med katerimi je bilo 500 do 600 civilnih beguncev, vsi drugi pa so bili člani Slovenske narodne vojske, ki je koncem druge svetovne vojne v domovini nastala iz nekdanjih slovenskih domobrancev, vaških stražarjev in četnikov. Od teh vrnjenih so Titovci pomorili okrog 10.000 oseb.

Ob prevzemu oblasti v Jugoslaviji so Titovi vojaki lovili po vsej deželi protikomuniste, one, ki so bili morda člani slovenskega domobranstva, pa niso zbežali v tujino in tudi take osebe, ki se niso nikdar borili z orožjem proti komunizmu, vse te so zapirali v ječe, kjer so jih strahovito mučili in od teh tedaj pomorili kakih 150 oseb, med njimi celo 13 let stare dečke, o čemur priča tedanji član ljudskega odbora v Litiji, ki je nato zbežal od tam, ko je videl te grozovitosti.

Vseh teh slovenskih žrtev, ki so jih Titovci pomorili pred desetimi leti, vseh, ki so jih pomorili med tujo okupacijo, in vseh, ki so padli v borbi proti komu-

nizmu, se bomo spominjali letos ob desetletnici vetrinjske tragedije.

* * *

V tistih dneh koncem maja so v Vetrinju jemali begunski očetje, matere, žene in sestre ter neveste slovo od svojih sinov, mož, bratov in zaročencev, ki so jih Angleži zvijačno odvajali v roke Titovim morilecem s pretvezo, da jih vodijo v Italijo.

Med drugimi je tedaj jemal slovo od svojih petero sinov kmečki mož in oče iz zelene Dolenjske, France Kastelic.

Prvi je odhajal s transportom dne 29. maja sedemnajstletni sin Anton, dijak klasične gimnazije v Ljubljani, ki je ob slovesu govoril svojemu očetu:

„Ko bom prišel v Italijo, se bom čimprej preoblekel v civilno obleko in bom šel naprej študirat, da bom imel čimprej novo mašo, potem pa bom odšel v misijone, ker misijonarjev danes zelo primanjkuje.“

Dne 30. maja je s transportom odhajal dvajsetletni sin Stanislav, šestdesolec klasične gimnazije, prijatelj kapetana udarnega bataljona Janeza Benko, ki je bil njegov komandant in s katerim sta v Ljubljani skupaj stanovala v zavodu.

Ko sta stari Kastelic in sin Stanislav jemala slovo, je pristopil Benko in rekel:

„Oče, tem Angležem ni dosti verjeti, da bi nas ne poslali nazaj v Jugoslavijo.“

Sin Stanislav pa je k temu pristavil: „Če je to božja volja, da smo določeni za to, da damo svoje življenje, da bi slovenski narod živel kdaj svoboden v Bogu in za Boga na svoji zemlji, potem pa dajmo prostovoljno svoja življenja...“

Komandant Janez Benko mu je tedaj naročil:

„Stane, pojdi in reci fantom, naj se pripravijo na odhod.“

Oče in sin sta si še enkrat in zadnjič segla v roke in vsa skupina se je odpeljala na pot smrti.

Nato je oče Kastelic odšel k trenu, kateremu sta bila prideljena druga dva sina.

Jožef, star 24 let, bogoslovec četrtega letnika ljubljanskega semenišča. Bil je nekak pomočnik domobranskemu kuratu, ni nikdar nosil orožja in se ni nikdar udeleževal kakih borb z orožjem.

Janez, star 22 let, edini izmed petih sinov v Vetrinjah, ki ni hodil v gimnazijo, pač pa je doma pridno pomagal

Pisatelj Narte Velikonja (r. 8. VI. 1891), velik karitativen delavec ter izredno pomemben in bojevit borec proti komunizmu. Napol hromega so komunisti 24. junija 1945 na prvem javnem procesu v Ljubljani obsodili na smrt. Obsodbo je sprejel z jasnimi in odločnimi klicem: Živel Kristus Kralj! (Glej „Koledar Svobodne Slovenije“ 1955, str. 42.)

staršem na kmetiji. Ta je imel napreženih par konj v voz, da bi vozil tren „v Italijo...“

Ko je oče pristopil k svojima sinovoma Jožetu in Janezu, jima omeni, kaj je rekel kapetan Benko.

Sin bogoslovec pa je nato pripomnil: „Oče, nič zato. Drugo leto bi jaz imel svojo novo mašo in bi opravi nektravno daritev; če je pa tako Bogu všeč, da letos darujem svojo krvavo daritev, rad dam svoje življenje za to, da bi slovenski narod in pa tudi vsi drugi narodi priznali Boga za svojega vrhovnega vladarja.“

Nato se bogoslovec obrne k bratu Janezu in mu reče:

„Janez, kar korajžo...“

Z velikim spoštovanjem je sin bogoslovec nato spravil kelih, zasilni oltar in mašno obleko v kovček, ki ga je dal na voz in se vsedel poleg svojega brata.

Oglasilo se je povelje za odhod, oče in oba sina so si zadnjič segli v roke in transport je odšel na mrtvaški pohod...

Nato je šel ta slovenski oče jemati slovo še od petega sina, najmlajšega, komaj 15-letnega Martina, ki je tedaj bil še skoro deček. Našel ga je že pripravljene na odhod. Mladi fant pa je takoj pričel praviti svojemu očetu:

„Oče, najbrž nas bodo poslali v Jugoslavijo. Nič za to, če nas tudi pobijejo...“

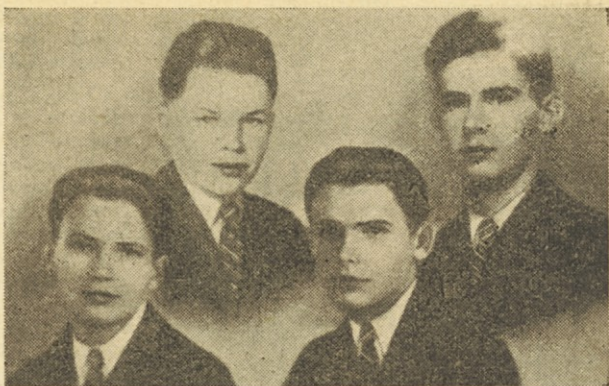
Verni slovenski oče pa je sedaj najmlajšemu, kakor tudi prej ostalim sinovom dal zadnje navodilo:

„Zaupajmo v božjo dobroto in v Marijo, ostanimo Bogu in Mariji zvesti, pa ne bomo razočarani...“

Tudi najmlajši se je odpeljal z drugimi, izdan v žrelo brezbožnim rdečim nasilnikom. Ta je edini ostal pri življenju, preстал vse grozote, mučenje in stradanje komunistične ječe in se je 8. avgusta vrnil domov ves v ranah, ves sestradan, komaj še malo živ, ves izpremenjen od groze, da ga lastna mati ni več spoznala...

Dne 31. maja je odhajal zadnji transport iz Vetrinja. Vsi so tedaj z gotovostjo vedeli, da Angličji vračajo vse v roke Titovim partizanom, kar za vse pomeni gotovo smrt,

Vrnjeni in umorjeni bratje Kastelci: 1. Anton, 17 let star, dijak; 2. Janez, 22 let star; 3. Stanislav, 20 let star, dijak; 4. Jože, 24 let star, bogoslovec

Oče Kastelic, ki je ostal sam brez sinov, je šel tedaj jemati slovo od fantov iz domače vasi, prijateljev svojih sinov.

S transportom so odhajali 4 bratje Koščaki: 30-letni France, 27 let stara dvojčka Ciril in Metod in 17 let stari Anton. Dva brata: Janez in Lojze se nista hotela vrniti, marveč sta ostala na Koroškem. Koščakovih fantov dve sestri sta prigovarjali svojim bratom, naj ostanejo, naj ne gredo v smrt, pa je starejši brat France prigovarjal bratu Metodu in drugim:

„Metod, če ni škoda Mačkovih (Kasteličevih), da so pobiti, pa tudi nas ni; še mi pojdimo, da bomo tudi mi deležni mučeniške krone...“

In s transportom so se odpeljali štirje Koščakovi fantje, prijatelji Kasteličevih, vsi skupaj člani Marijine družbe, na mrtvaški pohod.

Že septembra 1943 so komunisti vjeli na Turjaku njih brata, 19-letnega Jožeta in ga umorili v Jelendolu. Tako so bili tudi iz te hiše, kakor iz Kasteličeve, umorjeni 4 sinovi.

Ob slovesu z brati Koščaki je pristopil še Pepin Tone iz Spodnjega Brezovega pri Višnji gori. Imel je že izbrano zaročenko, sestro Koščakovih fantov, ki je tudi njemu prigovarjala, naj se ne vrača in naj ne gre v smrt, a odlični mladenič je odgovoril:

„Kamor so šli Mačkovi (Kasteličevi), pojdimo še mi!...“

Pustil je svojo izvoljenko in se odpeljal za svojimi prijatelji na pot strahotnega mučenja in smrti.

Tako priča o tem slovesu sam oče Kastelic Franc, ki živi sedaj v Clevelandu.

* * *

To je nazorna in pretresljivo ganljiva slika o značaju in mišljenju slovenskih fantov, izdanih od Angležev in pomorjenih od Titovih komunistov. Taki kot so bili tu imenovani, so bili po ogromni večini naši slovenski protikomunistični borci. To je bila naša zlata mladina, polna žive vere, ljubezni do slovenskega naroda, idealizma in požrtvovalnosti do skrajnosti, pa tudi medsebojne zvestobe in prijateljstva do smrti. Za te svoje vzvišene vzore so žrtvovali svoja mlada življenja.

Pred par leti sem se vozil v Clevelandu na cestni železnici skupaj z dveh bivšima slovenskima domobrancema, oba invalida, vsak brez ene noge, ki sta jo izgubila v borbi. Nanesel je tudi pogovor na našo protikomunistično vojsko. Bal sem se, da se bosta morda pritoževala nad svojo usodo, ko sta morala toliko prestat, pa mi je eden odgovoril z vedrim obrazom in z ognjem v očeh:

„Samo eno nogo imam, pa če pride do borbe proti komunizmu, se takoj prostovoljno zopet prijavim k protikomunističnim borcem...“

Morda je med preostalimi protiko-

M. Tršar: Francé Balantič. — Med najdragocenejše žrtve revolucije prav lahko štejemo mladega, a genijalnega pesnika, domobranca Balantiča (r. 29. XI. 1921 v Kamniku), ki se je skupaj s tridesetimi tovariši, oblegan od Dakijevih tolpašev boril do zadnjega diha, nato pa živ zgorel (24. novembra 1943 v Grahovem) in postal tudi po svoji pesniški zbirki „V ognju groze plapolam...“ priljubljen med slovensko vojsko, kot je to napovedal z besedami: Naj bom še dolgo, dolgo bakla nema, ki potnikom samotnim v noč gori!

munističnimi Slovenci danes kateri razočaran in morda malodušno govori: „Čemu smo se borili, čemu toliko žrtev?“ Ta, ki bi tako govoril, se pač ni pridružil protikomunistom iz čistega verskega in narodnega idealizma, sicer bi tudi danes še vedel, zakaj in čemu se je boril...

Ona slovenska mladina pa, ki je žrtvovala svoja mlada življenja in ona, ki je kljub trenutnemu dozdevnemu porazu in žrtvam še danes pripravljena na

borbo in žrtve, ta mladina pa se je zavedala, da se je borila za svoje verske in narodne svetinje.

Verna in narodno zavedna slovenska mladina je izbrala pot borbe, žrtve in mučeništva, za ceno svojega življenja in je odklanjala sodelovanje z brezbožnim in nasilnim komunizmom. Ta mladina bo enkrat sodila vse one slovenske „kristjane“, med katerimi je bilo žal tudi par duhovnikov, ki so zaslepljeni šli z nasilnim in brezbožnim komunizmom, svojo nemirno vest pa so si skušali tolažiti z izgovori, da se bore za svobodo krščanstva in naroda. Kako strahotna zaslepljenost! Z brezbožniki in očitimi sovražniki Boga in krščanstva, naj bi se reševala katoliška vera? Z največjimi nasilniki naj bi se reševala svoboda naroda?! V tej zaslepljenosti so tako sodelovali pri zaslužjenju slovenskega naroda, uničevanju katoliške vere in vzgoje in vsaj indirektno pri umorih deset tisočev vernih in zavednih Slovencev... Ta slovenska mladina, ki je dala svoja življenja za svobodo vere in naroda kliče vse te kolaboraterje s komunizmom pred sodni stol božji...

* * *

Kadar govorim s starim Kastelicem, ki je izgubil 4 sinove in živi sam v begunstvu in tujini, mi vedno bolj raste spoštovanje do tega slovenskega moža. Kakor okleščen hrast stoji še vedno ponosno in trdno sredi poljane. Bridka izguba dragih in dobrih sinov, ki so bili njegova sreča, njegova ljubezen in ponos, ga ni strla, nikdar ne boste čuli iz njegovih ust obžalovanja, da so se njegovi sinovi pridružili protikomunistični borbi; nasprotno: verni zavedni slovenski oče je ponosen na svoje sinove in na njih veliko žrtev...

Ob desetletnici vrnitve in pomora slovenskih protikomunistov se klanjamo v globokem spoštovanju do te vzorne slovenske mladine pa tudi v spoštovanju in občudovanju do staršev, žena, otrok in sorodnikov, ki junaško nosijo izgubo svojih dragih, ki so prešli v mučeništvu svojo srčno kri za svoje verske in narodne vzore...

EVANGELIJ PO *Sv. Luku...*

RAZLAGA DR. MIRKO GOGALA

ZENE V JEZUSOVI SLUŽBI

Krasnemu prizoru z neimenovano grešnico doda Luka sumaričen opis Jezusovega javnega delovanja do prihodnje velike noči. V tej zvezi na kratko omenimo, kakšno vlogo so pri tem igrale žene. Tako znova dokaže, da je čas Jezusovega prihoda bil čas izrednih milosti tudi za žene:

In poslej je hodil od mesta do mesta in od vasi do vasi in je učil ter oznarjal božje kraljestvo. Z njim so bili dvanajsteri in nekatere žene, ki so bile ozdravljene od hudih duhov in bolezní: Marija s priimkom Magdalena, iz katere je odšlo sedem hudih duhov, in Joana, žena Herodovega oskrbnika Huza, in Suzana in mnogo drugih, ki so mu stregle s svojim premoženjem (Lk 8, 1—3).

Jezusovo delovanje od tistega časa dalje je moralo biti zelo intenzivno, čeprav je verjetno bilo precej enolično. Kot potujoči misijonar je Jezus hodil od mesta do mesta, od vasi do vasi, pridigal je javno in zasebno, po shodnicah in po hišah in svoj nauk je potrjeval s čudeži. Množice so drle za njim, deloma zaradi njegovega nauka, še bolj pa jih je verjetno privlačevala moč njegovih čudežev.

Jezus na teh misijonskih potovanjih ni bil sam. Z njim so hodili dvanajsteri, ki si jih je izbral za apostole. Jezus jih je s svojim zgledom in svojo besedo hotel naučiti, kako je treba svetu ozna-

njati evangelij. Istočasno so mu pa pri delu pomagali. Verjetno pa je bilo z Jezusom še kaj drugih učencev, ki niso bili apostoli, pa so bili navezani nanj s posebno ljubeznijo.

Na teh potovanjih so Jezus in njegovi spremljevalci potrebovali neke redne oskrbe v najnujnejših življenjskih potrebah, zlasti glede hrane, obleke in stanovanja. Sami zaradi neprestanega misijonskega dela niso imeli časa skrbeti za vse to. Po drugi strani pa spet niso mogli pričakovati, da bi kakih dvajset oseb ali še celo več moglo kar tako zlahka in zastonj najti stanovanje in hrano po revnih galilejskih vaseh. Zato nas bistroumni Luka pouči, da so z Jezusom in dvanajsterimi hodile tudi nekatere žene, ki so jim stregle s svojim premoženjem.

Tri izmed teh žena nam z imenom našteje. Prva je Marija s priimkom Magdalena; bila je namreč iz mesta Magdale, ki je ležalo na zapadnem bregu Genezarskega jezera. Iz nje „je odšlo sedem hudih duhov“, kar pomeni, da jo je Gospod rešil hude obsedenosti. Ni pa še s tem rečeno, da bi bila v preteklosti kaka javna grešnica. Nekateri razlagalci namreč iz te pripombe sklepajo, da je Marija Magdalena tista grešnica, o kateri smo pravkar govorili, in istočasno trdijo, da je ta Marija Magdalena bila tudi sestra Lazarja in Marte. Drugi spet pravijo, da sta Marija Magdalena in

Marija, Lazarjeva sestra, ena in ista oseba, ki pa nima nič skupnega z neimenovano grešnico. Spet tretji pa trdijo, da gre v vseh treh slučajih za tri različne osebe. Težko je reči, kdo ima prav. Razlogi, vzeti iz liturgije, govore za prvo mnenje, da gre v vseh treh slučajih za eno in isto osebo. Svetopisemski razlogi pa govore bolj za to, da so to tri različne osebe in da je Marija Magdalena torej različna od ostalih dveh. To mnenje se nam zdi verjetnejše.

Z Jezusom je hodila tudi „Joana, žena Herodovega oskrbnika Huza“. Luka jo še enkrat imenuje med ženami, ki so šle na Jezusov grob (Lk 24, 10). Na tretjem mestu je omenjena Suzana, o kateri nič drugega ne vemo kot ime. Poleg teh pa je bilo še „mnogo drugih“ žena kot na pr. Saloma, mati Jakoba in Janeza, dalje Marija, Mati Jakoba mlajšega Jožefa. (prim. Mt 27, 55; Mk 15, 40 sl).

Vse te žene „so bile ozdravljene od hudih duhov in bolezni“. Hvaležnost do Jezusa jih je torej nagibala, da so mu na tako pristno ženski način pomagale pri apostolatu s tem, da so oskrbovale

materialne potrebe Jezusove misijonske družine. Premožnejše so mu stregle s svojim premoženjem, druge pa so toliko bolj pomagale s svojim osebnim delom. Verjetno so se pri tem vrstile po določenem redu, da ni bilo treba vedno vsem hkrati hoditi z Jezusom prav na vseh potovanjih.

Pri Judih je bilo morda v navadi, da so imovite žene materialno podpirale učitelje postave, vendar ne vemo, da bi jih spremljale na potu. Bilo je torej nekaj posebnega, da je Jezus tudi ženam dovolil vstop v svoje spremstvo in jim tako dal možnost, da sodelujejo pri širjenju evangelija. Za žene je to bila prav gotovo velika milost, ki jim jo je Jezus naklonil v dokaz svoje velike ljubezni. Iste navade so se kasneje držali vsi apostoli razen Pavla, ki je edini naredil izjemo, čeprav zatrjuje, da bi tudi on po vsej pravici lahko tako ravnal (1 Kor 9, 4 sl). Če bi se dandanes krščanske žene in vseh vrst redovnice tudi v tej točki bolj ravnale po nauku evangelija, bi bil apostolat mnogih duhovnikov lahko veliko bolj intenziven in zato tudi bolj uspešen.

EVANGELJSKE PRILIKE

Ker se je pa zbirala velika množica in so iz mest prihajali k njemu, je povedal v priliki: „Sejalec je šel seme sejat...“ (Lk 8, 4 sl; prim. Mt 13, 1 sl; Mk 4, 1 sl).

V to dobo Jezusovega javnega delovanja v Galileji, ki nam jo je Luka pravkar z nekaj stavki opisal (Lk 8, 1—3), spadajo tudi prilike o nebeškem kraljestvu. V svojem govoru na gori je Jezus razložil moralne pogoje, ki so potrebni za vstop v nebeško kraljestvo (Lk 6, 20—49; prim. Dž XXIII, 19 sl, 87 sl.). O kraljestvu samem se mu tedaj še ni zdelo primerno govoriti. Sedaj pa je menil, da je tudi za to prišel čas. Hotel je torej ljudem razložiti, kakšna

je narava nebeškega kraljestva, kakšen njegov začetek, razvoj in konec. Spet pa Jezus teh „skrivnosti nebeškega kraljestva“ (Mt 13, 11) ni mogel razložiti z vso jasnostjo, ker poslušalci zaradi svoje pomanjkljive intelektualne in moralne priprave za to še niso bili zreli. Zaradi tega se je Jezus pri oznanjevanju teh vzvišenih resnic posluževal priliki, ki so mu omogočale, da je v svoj pouk položil toliko luči, kolikor so je poslušalci mogli prenesti.

Beseda: prilika je prevod grške besede: parábola, ki ji v hebrejščini odgovarja izraz: mašál. V sv. pismu pomeni isto kot primera, prisposoba ali pa tudi pregovor, zagoneten rek itd. Ven-

dar z besedo prilika v evangelijih običajno nazivamo samostojne povesti, ki jih je Jezus vzel iz narave ali človeškega življenja, da bi nam z njimi pojasnil kake nadnaravne resnice.

Prilika je zelo podobna basni, ker gre pri obeh za nek izmišljen dogodek. Vendar je med njima razlika, ker je dogodek v priliki sam po sebi možen, dočim v basni ne. (V basni n. pr. nastopajo živali in rastline, ki govorijo). Ker prilika v bistvu ni nič drugega kot primera, ki je dramatično razvita, se razlikuje tudi od alegorije, ki je podaljšana metafora. V alegoriji je namreč misel, ki jo hočemo izraziti, istovetna s podobo, ki jo opisujemo. Ali drugače povedano: v alegoriji resnico neposredno opišemo, le da v ta namen rabimo v mesto svojskih izrazov metaforične. V priliki pa neposredno opišemo podobo in sicer s svojskimi izrazi in potem to podobo primerjamo z resnico, da jo na ta način bolje ponazorimo. Alegorija je nekaj algebraičen govor, to se pravi, govor s pomočjo simbolov, kjer ima zato vsaka poteza v opisu svoj poseben pomen. V prilikah, ki so samo primere, utemeljene na podobnosti, pa tega ni, seveda če govorimo načelno, kajti dejansko so v evangelijske prilike večkrat vmešani alegorični elementi in obratno. Ali drugače povedano: v prilikah večkrat najdemo kako metaforo (prim. Mk 12, 1—10), v alegorijah pa kako primere (prim. alegorijo o dobrem Pastirju, Jan 10, 1—16), ne glede na to, da sv. pismo celo prave alegorije naziva prilike (prim. Mt 21, 33 s¹).

Kot rečeno, se evangeljske prilike sestojijo iz dveh bistvenih elementov: iz povesti, ki je vzeta iz resničnega življenja, in pa iz nauka, ki je v evangelijih vedno kaka nadnaravna resnica. Povest služi za pojasnitev nauka. Med naravnim in nadnaravnim redom namreč vlada neka podobnost (analogija) in je zato možno nadnaravne, težje dostopne res-

nice ponazarjati z dogodki iz narave in iz človeškega življenja, ki so nam veliko lažje doumljivi.

Da moremo to podobnost prav presoditi, moramo seveda najprej dobro razumeti povest, ki jo prilika podaja. Pri tem nam veliko pomaga poznanje razmer, iz katerih je povest povzeta. Potem moramo poznati nauk, ki naj bi ga povest ponazorila, to se pravi, vedeti moramo, s kakšnim namenom je bila povest povedana. Zato moramo ugotoviti vidik, pod katerim naj se povest primerja z določeno resnico. In končno, na podlagi vsega tega moramo pravilno izvesti še aplikacijo primere na nauk.

V ta namen moramo v povesti ločiti tri elemente: Najvažnejša je osnovna misel, ki jo moramo skrbno izluščiti iz vsega konteksta. Potem pridejo značilne poteze v povesti, ki so v tesni zvezi z osnovno mislijo in so kot njen integralen del. In končno so v njej še poteze, ki so povesti dodane zgolj samo za okras, da jo naredijo bolj zanimivo in privlačno. Pri razlagi prilike moramo iskati pomen ne samo v osnovni misli temveč tudi v značilnih potezah. Brez pomena pa so za aplikacijo tiste okoliščine, ki so povesti samo za okras. Zato so za aplikacijo na nauk brez pomena. Tudi glede prilik je torej resničen rek, da vsaka primera šepa. Vendar pa moramo vrhu vsega še paziti, če je v primeri kaj alegoričnih elementov, metafor. Te so v povesti prav zaradi nauka, ki ga prilika pojasnjuje in imajo zato vsaka svoj pomen pri razlagi. Iz tega se lahko vidi, da razlaga prilik ni vedno tako enostavna. Zato, ni čudno, če se razlagalci ne ujemajo vedno glede vseh podrobnosti.

Učenje v prilikah je bilo na Vzhodu že pred Jezusom zelo razširjeno. V sv. pismu stare zaveze imamo več krasnih prilik kot n. pr. Natanova (2 Kralj 12, 1—7), Izaijeva (Iz 28, 23—29) itd. V Jezusovem času so bile prilike nekaj obi-

čajnega pri vseh učiteljih postave in nekateri kot Hillel in Šamai so se v njih zelo odlikovali. Prilika je bila pač sijajno sredstvo, da so na bolj umljiv in preprost način podajali abstraktne resnice. Prav ta ljudski značaj prilik je bil eden od razlogov, da jih je tudi Jezus tako pogosto rabil. Čeprav pa so evangelijske prilike podobne drugim, vendar po svoji lepoti in vzvišenosti presegajo vse ostale. Jezus je v prilikah brez dvoma največji mojster. Nihče drug jim ni znal vtisniti toliko ljubkosti in privlačnosti, nihče ni znal vanje položiti tako vzvišene in globoke resnice kot naš Gospod. Njegove prilike so tako preproste, da jih tudi neuki lahko vsaj deloma razumejo, in spet so tako globoke, da so tudi učenim neizčrpen predmet za razmišljanje. Literarno so brez vsake izumetničenosti, pa kljub temu po svoji učinkovitosti prekašajo najbolj dovršena literarna dela.

Jezus je brez dvoma povedal več prilik, kot pa jih mi poznamo. Evangelisti so nam jih ohranili samo nekaj čez tri-deset, če se omejimo na prilike v ožjem pomenu. Raznih krajših primer, pregovorov in rekov je seveda še več. Po vsebini lahko vse Jezusove prilike razdelimo v tri skupine: v dogmatične, moralne in preroške.

Prilike z dogmatično vsebino imenujemo tudi prilike o nebeškem kraljestvu, ker nam razlagajo njegovo ustanovitev, rast, vrednost, sestavo in končen uspeh. Vseh skupaj jih je osem in vse razen ene (Mk 4, 26—29) imamo zbrane v 13. poglavju sv. Máteja: o sejalku in semenu (Lk 8, 5—15), o rastočem žitu (Mk 4, 26—29), o gorčičnem zrnu (Lk 13, 18

sl), o kvasu (Lk 13, 20 sl), o zakladu, o biseru, o semenu in ljulki in o mreži z ribami.

Prilike z moralno vsebino razlagajo naše dolžnosti do Boga: o dveh dolžnikih (Lk 7, 29—47), o nadležnem prijatelju (Lk 11, 5—8), o nerodovitni smokvi (Lk 13, 6—9), o krivičnem sodniku (Lk 18, 1—8), o farizeju in cestninarju (Lk 18, 9—14); potem dolžnosti do bližnjega: o neusmiljenem hlapcu (Mt 18, 23—35), o usmiljenem samariťanu (Lk 10, 25—37), o izgubljeni ovci (Lk 15, 4—7; Mt), o izgubljeni drahmi (Lk 15, 8—19), o izgubljenem sinu (Lk 15, 11—32), o zadnjem sedežu (Lk 14, 7—11); končno o pravilni rabi svetnih dobrin: o krivičnem oskrbniku (Lk 16, 1—13), o neumnem bogatinu (Lk 12, 16—21), o bogatinu in ubogem Lazarju (Lk 16, 19—31), o zidarju stolpa in o kralju (Lk 14, 28—36).

Preroške prilike pa napovedujejo ali bodočo usodo Izraelcev: o otrocih pri igri (Lk 7, 31—35; Mt), o delavcih v vinogradu (Mt 20, 1—16), o neenakih sinovih (Mt 21, 28—32), o hudobnih vinogradnikih (Lk 20, 9—19; Mt; Mk), o veliki večerji (Lk 14, 15—24), o kraljevi svatbi (Mt 22, 1—14), o zaprtih vratih (Lk 13, 23—30); ali pa dovršitev kraljestva: o čuječih služabnikih (Lk 12, 35—38; Mk), o tatu ponoči (Lk 12, 39; Mt), o zvestem in nezvestem oskrbniku (Lk 12, 41—48; Mt), o pametnih in nespametnih devicah (Mt 25, 1—13), o desetih minah (Lk 19, 11—27), o talentih (Mt 25, 14—30).

Te splošne opombe nam bodo zelo olajšale razumevanje prilik, ki jih bomo sproti razlagali.

Želiš, da bi bili ljudje boljši? Moli zanje! Ko vstopaš na omnibus, voz cestne železnice, ko se mudiš v pisarni, tovarni, gledališču, zmoli za vse, ki so tam zbrani, kaj kratkega, ali reci vsaj kak pobožen vzdih!

James Keller

IZDANI

Večerni zvonček samostanske cerkvice v Vetrinju je tožno vabil k šmarnicam. Zdelo se mi je, kot da oznanja smrt. Nisem mogel zatreti v duši nemira. Ko sem stopil v razsvetljeno cerkev, sem se polagoma umiril. Pri oltarju je molil duhovnik litanije. Ljudstvo mu je odgovarjalo navdušeno v zaupni prošnji. Molitev se je v valovih širila po prostrani cerkvi, udarjala ob stare zidove, se odbijala ob mogočnih obokih, kakor da hoče predreti maso zidu in se sprostiti pod nebo. Potem je napolnila cerkev mehka melodija Marijinih pesmi. Pesem je sledila pesmi. Zdelo se mi je, da hoče izpeti ljudstvo vso svojo dušo napolnjeno z morečimi skrbmi. Še nikoli mi ni pesem vtila v dušo toliko tolažbe in zaupanja; bil sem pomirjen.

Nisem videl, kdaj so v cerkvi ugasnile luči; le mali plamenček pred oltarjem je oznanjal, da čuje nad nami Ljubezem sama. V ušesih mi je še zvenela pesem: Marija k tebi uboge reve. Ne vem koliko časa sem še molil.

☆

Nad taboriščem je vladala črna, mrzla tema. Tu pa tam sem še! mimo šotorov, pri katerih so se ob tihem šepetu greli lačni fantje. Dospel sem do svojega šotora. Pri vходу sem opazil črno postavo. Le kdo me čaka ob tej pozni uri? Bil je Marjan. Nisem mogel verjeti. Pred dvema dnevoma je odšel s kamijoni „v Italijo“, a sedaj je tukaj. Bil sem potrjen. Stisnil sem mu mrzlo roko in ga tiho vprašal: „Ali je res?“ „Izdani smo,“ je odgovoril in odšel v mrzlo noč. Še dolgo sem stal in zrl v smer, kamor je odšel prijatelj. Naenkrat je stala pred mano Kalvarija — farizeji — Pilat...

„Če nam ne izročiš domobrancev, nisi Stalinov prijatelj!“ — Gospod, če more ta kelih mimo mene in nas, ne da ga izpijemo?! Zgodi set Tvoja voja. Ti veš. Slišim tvoj glas: „Brez krvi ni odpuščanja grehov!“

Kot izbičan sem se vlegel v šotor na zemljo in še dolgo v noč gledal film za filmom svojega in narodnega življenja.

☆

Zbudilo me je jasno jutro. Stopil sem pred šotor. Zarja je že rdečila bližnje vrhove. Kmalu so škrlatni žarki objeli ves tabor. Zdelo se mi je, da nas je nebo samó zaznamovalo za smrt. A kaj kmalu se je vzpela na obzorje zlata krogla, ki je s svojo toploto ogrela in zbudila taborišče. Zaživelo je kot na mravjišču. Tudi srca so se ogrela in zaživela v novem upanju. Mojega ni mogel nihče več ogreti. Marjan mi je utrdil slutnje.

Ta dan je bil za odhod določen naš bataljon. Fantje so se brez vprašanj, kot že tolikokrat doslej pripravili.

Pridrveli so kamijoni. Nekaj kratkih povelj in Dodge-„mašine“ so zabrnele za odhod.

„Na svidenje!“

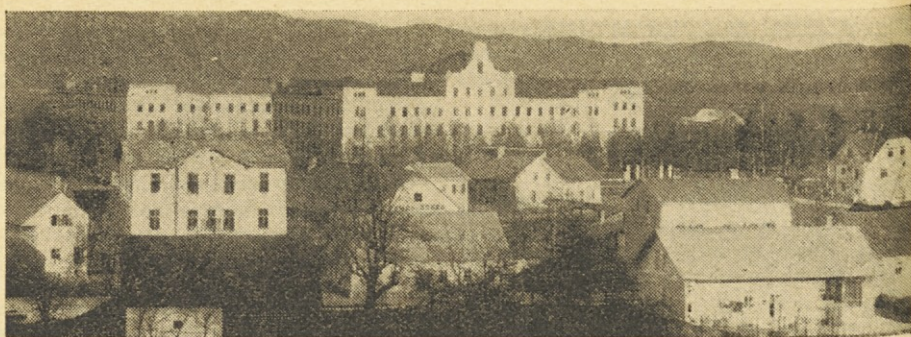
„Kmalu pridite za nami!“

Le težko se je oko očtrgalo od znancev, ki so še ostali.

Jasna fantovska pesem je pregnala mrak srca.

Zdrveli smo na ulice Celovca. Nekdanja prestolnica slovenske Koroške je zrla mrzlo na slovenske fante. O, da bi vsaj te dni spoznalo ti mesto, dan svojega obiskanja. Tu pa tam si opazil vesel obraz, ki pa je kmalu izginil v hišni veži, da ga ne bi sosed opazil, da mu je všeč slovensko petje. Zavili smo na vzhodno stran mesta — pesem je utihnila. Slutnje so postale kakor živa resničnost. Čutili smo se brez moči, kakor dete, ki ga je lastna mati izpostavila.

„V Rusijo nas bodo peljali,“ je rekel Kočoša.

Pogled na hram slovenske in katoliške kulture — škofijski zavod sv. Stanislava v št. Vidu nad Ljubljano, ustanovljen pred 50 leti (16. septembra 1905). Poslopje so hitlerjevski nacisti in pozneje komunisti spremenili v taborišče muk in smrti. Tisoči naših domobrancev, žena in deklet so tu trpeli in umirali v najhujših okoliščinah, zlasti v maju in naslednjih mesecih v letu 1945

„Rajši grem v Sibirijo na delo, kot pa v roke partizanov,“ je dopolnil Lado.

„Jaz bom skušal uiti,“ je mislil Milan, ki je pustil v taborišču mater.

A Dodge so otožno brneli in puščali za seboj ped za pedjo slovenske zemlje, nad katero so nekoč vladali karantanski vojvode. Brzeli smo skozi Velikovec, prekoračili srebrni pas Drave in zavili na jug. V nos nam je udaril vonj po cvetočem drevju; na oknih so cveteli nageljni in iz ognjišč se je vil kvišku dim; — življenje na vasi. — Spomin na dom, družino, mater, brate in sestre. — Zbogom dom, zbogom mati, zelena polja, šumeči gozd.

All right! Kamijoni so se ustavili. Poskakali smo s sivih vozov in se pridružili koloni, ki so jo potiska'li vojaki z naperjenimi puškami, kakor živino na širok prostor pred postajo. Postali smo nemirni. Čutili smo nad sabo mrzla krila smrti. Na tleh je bilo na mah vse polno papirja, legitimacij, slik.

„Uprimo se! Zbežimo v gozdove!“ so nekateri predlagali. Vojaki so nas silili v vagon.

Ne!

Tisoč fantov se je upr'lo. Sedli so na tla. Angleški vojaki so grozili s streljanjem. Hladne cevi strojníc so bile pripravljene za košnjo smrti. Od nekoč so pridrveli tanki. Postali smo zbegani. Strah je zmagal. Upor se ni posrečil.

Naenkrat so začeli fantje poklekovati. Iz množice je vstal kurat. „Ske-sajte se svojih grehov, podeli' vam bom odvezo in blagoslov za zadnjo uro.“ Fantje so vstali. Judež je odšel in pristopili so partizani ter nas odvedli v živinske vagon.

☆

Stal sem na hribu pod Peco. Na sebi sem imel le hlače in raztrgano srajco. V rokah sem še vedno držal podobico Brezjanske Marije. Zadnji žarki zahajajočega sonca so lizali mogočno glavo Pece, trdnjavo kra'lja Matjaža. Po dolini so se vlekla megle. Mrak je padal na koroško zemljo. Vagonov nisem več videl. Le rezek žvižg je pretresel ozračje. Vlak je odhajal v domovino smrti. Čakal sem, da se odpre podnožje Pece, a Matjaževa vojska je spala. — Zgrudil sem se na obraz in molil, molil.

Bil sem rešen.

SLOVENSKA CERKVENA STAVBA

MARIJAN MAROLT

Prve cerkvene stavbe na poznejšem slovenskem ozemlju so zrastle že v rimski dobi po Konstantinovem ediktu; prej se je vršilo bogoslužje več ali manj tajno po zasebnih hišah. Gotovo so pozidali večje cerkve vsaj na sedežih škofij, v Emoni, Celeji, Teurniji in zlasti v Poetovju. Temelji ene starokrščanskih cerkva v Ptujso so bili pred nekaj leti odkopani, pa to menda niti ni bila škofijska cerkev. Ta prva doba cerkvenega stavbarstva obsega razdobje pribl. od leta 320 do 580. Verjetno so Huni leta 452 večino cerkva razdejali in so verniki pozneje vsaj nekatere znova pozidali: Istočasno s krščanskimi svetišči so pa tudi po Konstantinovem ediktu nastajala še poganska, zlasti mitreji in tempelji boginje Izide. Vse to so potem koncem šestega stoletja porušili Slovenci, ki so te kraje naselili, ali pa so prepustili stavbe počasnemu razpadanju.

Drugačna je bila usoda cerkvenih stavb na Primorskem, v krajih, kjer naselitev Slovencev ni bila osvajalna. Tako imamo poročila o cerkvenih stavbah, ki so se deloma ohranile še iz prejšnjih časov, deloma so nastale kratko pred pokristjanjenjem Slovencev ali bile takrat prizidane. Poročila res niso neposredna, n. pr. za Barbano in Staro goro, pač pa so zanesljiva za Trst in Štivan. Starokrščanska cerkev na našem ozemlju pred naselitvijo Slovencev se bistveno ni mogla razlikovati od manjših tovrstnih stavb v Italiji.

Večina slovenskega ozemlja, tistega, kjer so bili Slovenci edini gospodarji, 150 let po naselitvi ni dobila nobene cerkve. Šele pod knezom Hotimirjem in škofom sv. Modestom ok. leta 750 so nastale prve cerkve za Slovence. Poročilo navaja Gospo Sveto, sv. Petra na Lurnskem polju, Ingering na Štajer-

skem in „več manjših“. Od nobene teh cerkva ni ohranjen vsaj kakšen del, da bi mogli sklepati na njihovo obliko. Bolj verjetno je tem stavbam iskati vzorcev v merovinški frankovski kot v italjski ali ilirski arhitekturi.

V karolinški dobi (ok. 750—900) se poročila o cerkvenih stavbah na Slovenskem množijo, zlasti o onih, ki sta jih postavila Pribina in Kocelj v Panoniji. Tudi na jugozapadu (Primorje, Benečija) nastajajo nove cerkve. Tam bi bilo morda tudi lažje ugotoviti še posamezne ostanke. V alpski Sloveniji so iz tega časa samo še zidovi cerkve na Krnskem gradu. Iz tej sledeče otonske dobe in iz časa pred uveljavljenjem romanskega sloga imamo ostanke v dveh cerkvicah na Svetih gorah nad Svetim Petrom. Ohranjena so poročila, da je sv. Hema postavila na Slovenskem več božjih hramov. Ker so prav v tej dobi dobivale škofije velika posestva na Slovenskem, najprej solnograjska in freisingška, pozneje še briksenška, je bila njihova kolonizacija gotovo združena s porastom cerkvene arhitekture. Posebno monumentalna pa vsa ta arhitektura ni mogla biti, sicer bi se je moralo le kaj več ohraniti. Isto velja za prvo dobo romanskega sloga nekako do 1130. Kot v sosednjih avstrijskih deželah, tako tudi na Slovenskem dotlej ni bilo velikih cerkvenih stavb. Ali so skromne zallteve tedanje cerkvene arhitekture izpolnile že lahko domače zidarske in kamnoseške delavnice ali pa so morali hoditi zidarji od drugod, je težko reči, ker noben vir o tem ne poroča. Tudi ne vemo števila cerkvenih stavb do razcveta romanskega stavbarstva.

Prav v dobi najbujnejšega razcveta romanske arhitekture, dobimo na Slovenskem prve monumentalne stavbe. Na

Sv. Primož nad Kamnikom (notranjost cerkve — 2. pol. XV. stol.)

zdaj že izgubljenem narodnostnem ozemlju so bile to samostanska cerkev v Milstattu (1070—88), stolnica v Krki, pričeta 1140, in približno sočasna samostanska cerkev v št. Pavlu; v današnji Sloveniji pa benediktinska cerkev v Gornjem gradu, začeta 1140 in cistercijanska v Stični, začeta 1136. Od gornjegrajske je komaj še kaj ohranjenega, od stiške pa še precej. Iz starih opisov in slik vemo, da je bila gornjegrajska triladijska bazilika s tremi apsidami brez prečne ladje, kot bi imela biti tudi stolnica v Krki, da niso že med zidanjem po šentpavelskem vzorcu vstavili prečno ladjo. Benediktinske cerkve so bile čimbolj razkošno zidane in opremljene. Drugeče cistercijanske, kjer so redovna pravila razkošje prepovedovala. Vendar je bil sprva pojem „razkošje“ precej nejasen in želja po lepoti hiše božje

je bila večja kot skromnost graditeljev. Cistercijanci so prišli v Stično iz Francije in pripeljali s seboj tudi stavbenika, Mihaela po imenu, pa verjetno vsaj nekaj zidarjev. Štiri leta po prihodu menihov v Stično je izdalo redovno vodstvo cistercijancev točnejše odredbe za skromnost cerkvenih stavb. Po teh strožjih pravilih je bila zidana samostanska cerkev v Vetrinju, posvečena leta 1202; tretja velika cistercijanska cerkev na Slovenskem, Kostanjevica, iz časa 1234—50, pa spada že v dobo, ko so začela stroga stavbena pravila znova popuščati. Stiška bazilika je bila izredno dolga (7 travaj) troladijska stavba s prečno ladjo in brez stolpa, po videzu zelo zleknjena. Vetrin je kopija vzorčne cerkve v Fontenayu: triladijski podolžni prostor s prečno ladjo, ravno zaključen kor, ob njem dva para kapel. Kostanjevica je triladijska bazilika s prečno ladjo, brez stolpa. Vsa stavba je bila obokana s križnimi svodi, prostori so ozko povezani, arhitektonski členi, kot slobi, so okrašeni z bogatim kamnoseškim delom. Kostanjevica pomeni že rahel prehod v gotiko. Obnovitev prvotne cerkve, t. j. odstranitev poznejših dodatkov, je bilo eno največjih del spomeniškega varstva pred zadnjo svetovno vojno pri nas. Partizani so cerkev požgali in je zdaj ruševina.

Leta 1170 pričnejo zidati svojo cerkev v Jurkloštru kartuzijani, dvajset let pozneje dve cerkvi v Žičah. Kartuzijanske cerkve so bile po okrasu bogatejše od cistercijanskih, po talnem načrtu preprostejše: enoladijske, brez vidnejše ločitve presbiterija od ladje. Deloma ohranjeni sta še cerkev v Jurkloštru in spodnja žička, ki služi kot farna za župnijo Špitalič, medtem, ko leži gornje žička, pozneje popolnoma gotizirana, v razvalinah. Približno tritret stolletja mlajša cerkev v kartuziji Bistra ne stoji več in je bila najbrž ob koncu gotike prezidana (porušena ok. 1800 po odredbi uprave verskega zaklada).

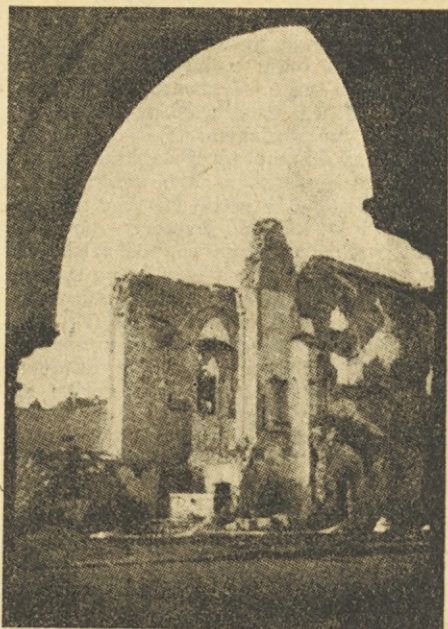
Brez dvoma so te monumentalne stavbe cistercijanskih in kartuzijanskih umetnikov imele velik vpliv na vse naše cerkveno stavbarstvo. Ne moremo si pa

misli, da bi samostanske delavnice same zmogle vso živahno graditev te dobe. Sklepati moremo, da so se pri samostanskih gradbah zaposleni domačini osamosvojili kot graditelji manjših podeželskih stavb. Vpliv stiške in žičke (špitališke) arhitekture na okoliške cerkvene gradbe je dokazan.

Popolnoma nespremenjena ni ohranjena nobena romanska cerkev. Precejšnje število jih pa je, kjer je ohranjenih še toliko delov, da si moremo prvotno romansko obliko rekonstruirati; v nekaterih redkih slučajih omogočajo rekonstrukcijo stare slike (n. pr. predhodnica ljubljanske stolnice). Triladijske romanske cerkve so vsaj delno ohranjene sledeče: Maribor (stolnica), Ptuj (proštija cerkev), Šmarje pri Ljubljani, Stari trg pri Ložu, Slavina, Hrenovice, Vreme, Mošnje. Enoladijske: št. Vid pri Štičeni, Zgornja Draga, Konstanjevica (župna cerkev), Loka pri Zidanem mostu, Šmartno na Pohorju, šent Janž pri Ptuj, Sv. Miklavž pri Čadramu, Sv. Mohor pri Doliču, Pernovo, Vrzdeneč, Planinica, Sv. Peter v Savinjski dolini, Polzela in kot zlasti zanimivi Laško in Vuzenica, ki sta nastali pod sodobnim koroškim vplivom. (Z romanskim gradivom na Koroškem ne morem postrežiti.) Centralne stavbe: Sv. Peter pri Trebelnem, Jarenina, Selo v Prekmurju (kvatunde) in Mali grad v Kamniku (kvadrat, tri nadstropja).

Koncem te dobe, nekako ok. leta 1250, je stalo v Sloveniji vsaj že polovico toliko cerkva, kot jih je danes.

V tem času so prišli na Slovensko prvi frančiškani in dominikanci, oboji menihi beraških redov. Kot prej cistercijanci, tako so tudi sinovi sv. Frančiška in Dominika hoteli imeti preproste cerkve. Preprostost prostora jim je godila tudi zato, ko so hoteli imeti pridigarke cerkve: pridigar naj obvlada vso cerkev in zato naj bo le-ta enotna prostorina. Ostali predpisi govorijo o tem, naj bodo samostani sredi nasej — ne kot pri cistercijancih in kartuzijanih, v samoti —, stolpi naj ne stojijo posebej, ampak naj bodo prizidani cerkvam, v cerkvah naj ne bo preveč

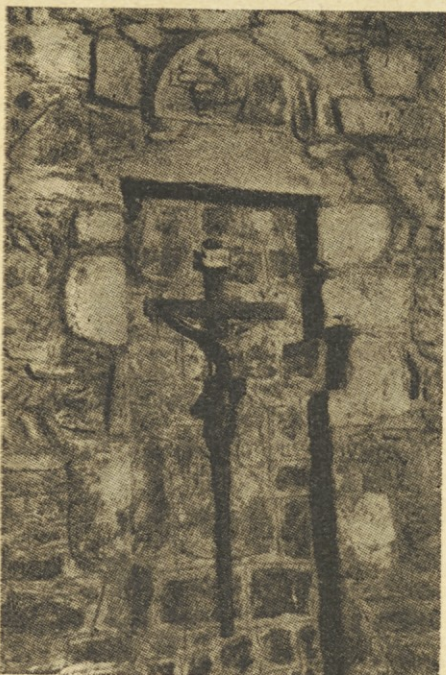
Pogled na porušen prezbitერიj izpod ar-Razušera minoritske cerkve v Ptuj. Kade križnega hodnika

umetnin. Če naša gotška arhitektura ne kaže toliko igrave dekorativnosti, kot marsikje drugod, je to najbrž pripisati vsaj delno vplivu beraških redov, ki so k nam šele zanesli pravo gotiko. Važna je še določba, naj samostanov in cerkva ne gradijo samostanske delavnice, ampak svetni delavci. Eden izmed redovnikov pač fungira kot praefectus operum. V Ptuj, kamor se menda najprej prišli, so dominikanci pričeli zidati cerkev leta 1252, minoriti pa kakšnih deset let pozneje. Od dominikanske cerkve se ni ohranilo nič prvotnega, pač pa precej od minoritske. Kor (presbiterij) je bil zaključen s tremi stranicami osmerokotnika in je bil obokan. Ladja je bila v primeri s starejšimi samostanskimi svetišči precej širša (pridigarski prostor!) in brez obokov. Ko je leta 1945 nemška bomba razdejala — že ba-

rokizirano — cerkev, so se pokazali še nekateri detajli prvotne stavbe. Cerkev je podobna onim v Brucku in Welšu, vendar so vse tri nastale najbrž po istem enotnem vzorcu, če ne onidve, ker poznejši, po ptujskem.

Čeprav imamo torej že kmalu po l. 1250 na Slovenskem dve veliki gotski stavbi, vendar še nekaj časa ne moremo govoriti o kakšni „cvetoči“ slovenski gotiki. Kaže celo, da so podeželske delavnice še nekaj časa gradile po starem. Kaže pa tudi, da so romanske stavbe za nekaj časa tudi skoraj zadostovale bogoslužnim potrebam in da v stoletju ok. 1250—1350 ni bilo velike gradbene delavnosti. Primera zgodnje gotike sta presbiterija v Turnišču in v Vrzdencu. Monumentalneje arhitektonske umetnine nastajajo od srede 14. stol., med prvimi

Karolinska zidna koštrukcija v notranjosti

ladja proštijске cerkve v Novem mestu in bolj proti koncu stoletja Marijina kapela celjske opatijske cerkve. Največjo delavnost pa izkazujejo prva desetletja po letu 1400. Nemogoče je zdaj še natevati vsaj večje umetnine izérpno. Omejiti se moramo le na najbolj značilne primerke.

Gotizacijo kartuzijanske cerkve v Žičah smo že omenili. V letih 1407—1420 je nastala četrta kartuzijanska cerkev v Pleterjah, ki ni samo arhitekturni umotvor, ampak tudi akustična mojstrovina; v stene so vdlane cevi, ki pomagajo zvokom do izredne čistosti in je velika škoda, da ne služi cerkev več niti bogoslužnim niti drugim kulturnim namenom. Ta čas nastaneta celjski in novomeški presbiterij, najbrž novomeška kripta, gotizacija romanskih triladijskih bazilik v Ptuj, Mariboru, Ljubljani in Celju (stranski ladji sta bili prizidani kmalu po 1300), Crngrob in Cerknica. Kjer so prezidavali stare romanske triladijske cerkve, tam so ohranili vsaj v začetku gotizacij bazilikalni tip: višje glavno in nižji stranski ladji; radi so pa že tedaj zazidavali okna, ki so prej nad stranskima ladjama osvetljevala z vrha glavno ladjo. Kmalu pa je prevladal dvoranski tip, ko so vse tri ladje enako visoke in jih stebrovje bolj veže v enotno dvorano kot pa deli v tri prostore. Gospa Sveta je še kompromisna rešitev. Crngrob — če se prav spominjam — tudi, Prva izrazita dvoranska triladijska stavba je pri nas Ptujška gora. Ta tip je prišel k nam po poti Dunaj (sv. Štefan)—Dunajsko Novo mesto—Gradec—Strassengel. Menda še ni ugotovljeno, če je Ptujška gora vplivala na ostale večje cerkve tega tipa: Kranj, Škofjo Loka, Radovljico, št. Rupert. Dvoladijski dvoranski cerkvi sta Sv. Primož nad Kamnikom in Sv. Peter nad Begunjami.

Kot vsaka zapadno- in srednjeevropska gotska cerkev, stremi tudi slovenska že na zunaj kvišku. V to služijo oporniki — bolj kot v dejansko oporo notranji obočni konstrukciji —, visoka šilastoločna okna, strme strehe in nazadnje ošiljena streha zvonika. V no-

tranjščini imajo isto funkcijo snopasti slopi in iz njih rastoče rebrovje. V večjih stavbah dematerializirajo zidovje okna; kjer teh ni, zlasti na romanskih stenskih ploskvah, tam dematerializirajo zid freske. Stropi so skoraj redno poslikani, da ne ustvarjajo videza obočne teže.

Manjša cerkev, vaška farna in podružnica, če ni božja pot, je drugačna. Razmeroma nizka ladja je krita z lesenim stropom. Precej ožji presbiterij je zaključen s tremi stranicami osmerokotnika in obokan. Obok spremljajo rebra. Vsa cerkev je poslikana in tako so vse stene in stropi do skrajnosti dematerializirani. Na zadnji steni ladje je največkrat naslikana poslednja sodba, na vzdolžnih morda Kristusovo življenje od rojstva do smrti. Zlasti sprevod sv. Treh kraljev je bil priljubljen. Strop v vzdolžni smeri ladje položenih desk in lat je bil pobarvan s patroniranimi vzorci, ponavljajočimi se v vzdolžni smeri in vodečimi k presbiteriju. Presbiterij spet je vseboval v več pasovih spodaj ornamentiko, v srednjem pasu morda Marijino življenje, apostole in pod sosvodnicami vse Marijino življenje, na stropu znake evange-listov in angele-godce. Za oltarjem ali na stropu je kraljeval Kristus. Toda vse to je že bolj cerkvena oprema. Imamo res slovenski tip poslikanja vaške cerkve zlasti že strokovno priznani „kranjski presbiterij“. Vsaj še vse 15. stoletje so slikali tudi v našem podeželju resnični umetniki. O tem morda kdaj drugič, danes le ta splošni opis podeželske gotske cerkvice.

Če navedem le nekaj primerov: na Kranjskem Visoko, Muljava, Kamen vrh, Sv. Peter nad Kamnikom, Sv. Nikolaj pri Žužemberku, Žirovnica, Sv. Janez v Bohinju, Moče, Suha, Bodešče, Križna gora nad škofjo Loko, št. Ožbalt, na štajerskem: Sv. Mohor, Vitanje, špitalska cerkev v Slovenjgradcu, v Prekmurju Martjanci, Turnišče, na Koroškem Sv. Ožbalt na Jezerskem, Železna Kapla, na Primorskem, na Beneškem in v Istri spet cela vrsta. Seveda niso vse

te cerkve ohranjene v celoti takšne kot so bile pred 500 leti, a vsaj približno take so biše. Bila je to res cvetoča doba slovenske gotike.

Da je bila to res cvetoča doba cerkvenega stavbarstva, naj dokaže skromna statistika samo iz dveh slovenskih dekanij, Celja in Vrhnike. Do konca gotske dobe je stalo v vrhniški dekaniji (samostanskih in grajskih kapel ne štejem) 59 cerkva. Od teh so pozneje opustili 3 in zgradili 6 popolnoma novih. V celjski dekaniji jih je bilo ok. leta 1500 že 25, od katerih so tri opustili in po letu 1500 zgradili 4 nove. Koncem srednjega veka je bilo na Slovenskem po primerjavi s stanjem v teh dveh dekanijah torej že 95% sedanjega števila cerkva. Vsaj tretjino jih je nanovo zgradila gotska doba, pa rajši več, in to v dobrih 150 letih!

Ptuj — minoriti. — V severni steni prezbiterija so ohranjeni vsi elementi prvotne obočne konstrukcije. Zazidani vrh gotskega okna učinkuje kot slepo okno v steri

STARI ŽUPNIK ODHAJA UMRAT

Dobri stari župnik se ob odhodu v zavetišče, kjer bo obnemogel umrl, pošlavlja od ljubljernih faranov s tem pismom:

„Ljubi farani!

Po zgledu Jezusa, ki je ženin vesoljne Cerkve, sem se tudi jaz pred 49 leti poročil z malo faro Bétaumont. Najina zveza je bila rodovitna; dala sva življenje mnogim izvoljencem — kajti drevo obleži, kadar pade, in v pol stoletja ni umrl noben faran ne da bi se spravil z Bogom.

Nikdar mi ni prišlo niti na misel, da bi zapustil toliko ljubljeno nevesto. Zavedal sem se, da bi nikjer na tem svetu ne našel druge tako lepe. Ko Vas sedaj zapuščam, sem Vam prvič nezvest in duša mi je polna žalosti. Toda taka je božja volja, ki se kaže v splošni oslabeledosti mojih zmožnosti, v nepremagljivem spancu, ki me muči, in v nepopravljivem poslabšanju zdravja.

Žal ne morem več biti, kot sem bil. Staro drevo izsušeno ne more več dati sadu. Saj bi bil sam Jezus, ko je spal v čolnu, skoro pustil, da se potope apostoli.

Nisem se hotel posloviti od Vas, kako bolj slovesno, iz štirih razlogov.

Prvič, ker prav nič ne potrebujem, da mi dokazujete svojo ljubezen. Dokazovali ste mi jo 49 let vsak dan in ste mi tako poklonili v približnem številu 17.000 srečnih dni.

Drugič, ker Vam ne bi vedel več kaj povedati, ko sem Vam povedal vse, kar sem nosil v duši ob 2.500 pridigah, ki sem Vam jih govoril.

Tretjič, ker nimam pravice, radovoljno se izpostavljati v nevarnost nenadne smrti; izrabljeno srce bi mi morda ne preneslo ganotja javnega slovesa.

Četrtyč in zadnjič, ker ne odhajam za dolgo in se kmalu vrnem, to Vam obljubljam, da bom med Vami spal svoje poslednje spanje.

Medtem bom živel štiri ure od tu med kopico starčkov v hiši, ki ne bo razkošna. Če bodo Vaše kure še naprej pridno nesle in če Vam kdaj ostane kaj dobre kave ali moda ščepec duhalnega tobaka, Vam bom zelo hvaležen, da se me spomnite. Gospod Burtombois* mi bo prinesel.

Sicer mi pa prav nič niste dolžni; dolžnik sem Vam jaz.

Prosim Vas, da mi odpustite škodo in nadležnost, ki sem Vam jo nehote morda prizadel. Vedno Vas bom imel rad in za Vas molil in sem prepričan, da boste isto storili Vi zame in da se tako nekoč vsi srečamo pri Bogu.

Lucian Jožef Pecquet,
bivši župnik fare Bétaumont-sur-Ourthe“

* Postajni načelnik, eden od treh svobodomislecev v fari, vedno velik župnikov prijatelj, ki je končal kot tretjerednik sv. Frančiška. Umirajoč mu je župnik dal zadnje naročilo za farane: „Povejte jim, v kako veselje mi je bila pred smrtjo misel, da so vso žetev imeli lepo vreme.“

(Iz knjige Omer Englebert, El Padre Pecquet canta las cuarenta, Buenos Aires 1954).

Zasuta usta

Nekje pokopališče je na hribu brez križev, rož, grobovi sami in prek razpadlega zidu rumena trta, ki išče luč z ugaslimi rokami.

Ležim v globini tiho, tiho, v dolini mrzel je večer in pust.

Pri meni noč je in mi sveti.

Jož, lep je molk s prstjo zasutih ust!

France Balantič

ČRNI KLICAJ

ROZMAN BRANKO

Klicaj! Da, črni klicaj!

Ali je danes duhovnik še to? Ali je v tem brezdušnem času na cesti in na vlaku, na kolektivu in na kolodvoru še tisti klicaj, ob katerem se polegsedeči ali mimoidoči zdrznejo in spomnijo, da imajo razen trebuha tudi dušo? Ali pa je duhovnik le še polomljeni kažipot, mimo in preko katerega drvi moderni svet, ne da bi se zmenil zanj?

Ne gre za to, kako v eni ali drugi deželi reagirajo ob srečanju z duhovnikom (ponekod prijemljejo za železo, da ne bo nesreče, drugod se odkrivajo). Gre za to, kakšen odnos ima sodobni, moderni človek sploh do duhovnika. Ga pusti vnmear ali pa se zanima zanj?

Dokaj neverjetna je videti na prvi pogled trditev, da se je sodobni človek spet začel zanimati za duhovnika. Če je bil še pred leti duhovnik za človeka predmet, ki ga ni ne sovražil in ljubil, tega danes ni več. Moderni človek ob duhovniku ni indiferenten. Vsaj na splošno ne.

To trditev narekuje opazovanje sodobnih literarnih del. Je nekaj neverjetnega. Roman za romanom, novela za novelo jemlje kot osrednjo osebo duhovnika. Zanima se zanj, za njegov svet, za njegovo intimno življenje, vse drugo so le rekviziti, le reflektorji ki pomagajo, da osrednja oseba bolj izstopi. In ni to slučaj le pri konservativnih, tihih pisateljih; tudi najdrznejši (Green) iščejo tu snovi svojemu oblikovanju.

Zveza med časom in leposlovnimi deli, ki jih vsak čas rodi, je gotova, trdna. Ne le sodobna filozofija, tudi vse želje, hrepenenja in teženja posameznega časa dobe v leposlovju svoj izraz. Tako je leposlovje zanesljiva fotografija svoje dobe, „ogledalo časa in njegova prava podoba“ (Shakespeare), resnično okno, skozi katerega se nam

pokaže čas tak, kakršen je. Sodobno leposlovje se zanima za duhovnika, torej se sodobni čas zanima za duhovnika.

Nastane vprašanje, kaj je tisto, kar pisatelja pri duhovniku posebno zanima, in kakšno vlogo daje pisatelj duhovniku v tej dobi. Iz nekaj del — ne vseh, kje še, tudi ne mogoče najboljših — razberimo odgovor na to vprašanje. Vsak pisatelj s svoje strani osvetljuje duhovnikovo življenje, vsi pa se v nekaterih črtah ujemajo.

Green, Oblast in čast. Iz sivega ozadja verskega preganjanja in deževne dobe v Mehiki izstopa svetla podoba neznanega, bednega duhovnika, ki ga teži sicer greh iz preteklosti, pa le ostaja božji mož, edini žarek v monotonem pehanju ljudi. Iz grešnega, mesenega životarjenja ostalih ljudi izstopa kot junak, ki se mu življenje steče v popolno podobo dobrega pastirja: svoje življenje da za svoje ovce.

Cocciolo: Nebo in zemlja. Tudi tu nastopa bolan duhovnik, ki pa pod svojo bedno zunanjo podobo nosi v neizrazito okolje silen ogenj svoje vere. Skoro gleda satanovo delovanje na svetu in iz tega gledanja raste njegova vera. Božjim besedam in stvarim, ki so po krivdi ljudi postale vsakdanje, hoče spet vrniti ves globoki pomen, ki ga imajo.

Marshall: Čudež o. Malahije. Ponižni benediktinec je močan lik vere ljudem protestantske in brezverne Škotske. Neomajno verujoč napove z vso gotovostjo ob točno določeni uri čudež — veseljaško hišo dvigne s svojih temeljev in prenese kilometre daleč —, a ljudje, nit tisti, ki so se nahajali v hiši ob njenem prenosu, ne verujejo v čudež. Podobna pa svoji duševni podobi temu redovniku sta druga dva duhovnika Marshallovih romanov (Svet, me-

so in o. Smith in Vsakemu en denar), ki nista prav za prav nič posebnega: in prav v tej navidezni neposebnosti sta nekaj posebnega. Velika sta v malenkostih, zlasti sta velika v ljubezni, ki dobi še svetlejšo barvo ob ostalem egoističnem svetu.

Guareschi: Don Kamilo. Istoimenski župnik je dober človek in dober duhovnik. Kot tak se bori proti komunizmu v italijanski vasi. V tej borbi uporablja najbolj nemogoča sredstva. Prav to in pa njegova vihравost sta vir prijetnega humorja. Ob naučenih frazah in lažni propagandi komunistov pridobiva Don Kamilo s svojim socialnim čutom in dobroto.

Englebert: O. Pecquet pripoveduje, kar misli (P. P. canta las cuarenta). To je francoski Don Kamilo. Vse okoli je napolnjuje s svojim optimizmom, z upanjem in človeško toplino. Je pravi pastir duš, ki daje svoje življenje v celoti Bogu in dušam in skrbi za zaupano mu čredo v duhovnem in materialnem oziru.

Robinson: Kardinal. Je to severnoameriški duhovnik, ki pride po najrazličnejših zaposlitvah do kardinala. Poznanje dobrega in zla ga nagne k sočutnemu razumevanju bližnjega. Neomajna vera v božjo vsevednost in usmiljenje ga vzdržuje na površini med nevarnostmi osebnega poloma in obupa.

O. X.: Vsi me kličejo za očeta. Tudi tu gre za mladega severnoameriškega duhovnika, ki je poslan na župnijo in pripoveduje o svojih prvih izkušnjah v dušnem pastirstvu. Je odkrit in ponižen, optimist in zaupa v Boga.

Merton: Jonovo znamenje. Pisatelj je severnoameriški trapist. V svoji prvi knjigi „Gora sedmih krogov“ je podal avtobiografijo: kako je našel iz razgibanega sveta v mir samostanskega življenja. V tem delu prikaže svoj duhovni dnevnik od dneva posvečenja dalje. Zanimivo je, kako samostansko življenje zagrabi resničnega človeka današnjega časa, odprtega vsem vplivom in vetrovom naše dobe. Samostan se mu pokaže kot ideal, da se otrese sveta in se približa Bogu.

Green: Čakalnica. Ni duhovnik tu osrednja oseba, je pa nosilec resničnega krščanstva, ki je pravo odrešenje od sivega, plesnivega krščanstva duhovnikovih dveh sester na eni strani in od prepovedanega prijateljstva njegove nečakinje s svojim varuhom na drugi strani.

Bernanos: Slepništvo. Pisatelj duhovniškega romana „Dnevnik vaškega župnika“ ponovno vzame duhovnika za glavno osebo svojemu delu. Svetnik v romanu ni poštimavec, komodež, človek, ki bi se prilagodil okolju v njegovi mladenosti. Prav zato ga okolje gleda po strani in se farizejsko pohujšuje: okoli se namreč ne dvigne iz svojega precejšnjevanja zunanjih form in puščanja vnemar notranjega življenja.

Cresbon: Svetniki gredo v pekel. Nad širokim pekлом sedanega sveta se dviga duhovnik-delavec, ki se mora boriti s tisoč problemi, obupa pod težo poslanstva, a se znova in znova prepriča o skriti moči evangeljske ljubezni: z njo ne le, da more premikati gore, ampak tudi lahko prinese mir in srečo ostalim ljudem.

Just: V pariškem misijonu. Je to drugo delo, ki se bavi z duhovnikom-delavcem. Madžarski duhovnik ubežnik se iz tovarništva do ostalih duhovnikov na Madžarskem, obsojenih na prisilno delo, loti težaškega dela na neki železniški postaji. Njegovo življenje poteka v trdih okoliščinah, a on vselej ohranja svojo celotnost.

Simon: Cunjarji iz Emavs. Francoski kapucin p. Pierre je duša teh cunjarjev iz Pariza, ki skupaj trpe in se skupaj rešujejo iz trpljenja. P. Pierre ni le tisočem zgradil strehe, ampak je tudi in predvsem dal vsemu svetu zgled resnične krščanske ljubezni.

Kazantzakis: Kristus znova križi. Pravoslavni pop Fotis je svojim vaščanom, s katerimi išče zemljo, v katero bi spet korenine pognali, vse: knez, oče in zlasti duhovnik. V svetu materialistov je orisan njegov lik izredno svetlo.

Von Kuelneth Leddehu: Moskva 1979. Ulyan išče boljšega sveta. Postane eden najvplivnejših ljudi v Kremlju, a njegova duša išče Boga. Spreobrne se in

postane katoliški škof, ki poln vere in ljubezni sveti v zmehanizirani svet, kjer je misliti zločin.

Lahko bi naštevati podobna dela še in še...

Pa pustimo naštevanje in se zamilimo.

V vseh omenjenih delih je prikazan duhovnik z eno ali več duhovniškimi lastnostmi kot izhod iz slepe ulice, kot rešitev v temi zmote in greha. In to je zanimivo! S tem izjavljajo pisatelji skupaj s svetom, čigar glasniki so, razočaranje nad razvalinami zadnje vojske in nad razvalinami modernih zmot. Zaslutili so tisto praznino, nemir in negotovost človeka, kadar le-ta ostane sam

s seboj. Odtod neprestani klic po božjem. In ker je prav duhovnik predstavnik Boga na zemlji — saj v njem se stikata nebo in zemlja —, zato se zanimajo za njegov svet in ga postavljajo kot rešenika v ta zmedeni čas. Drugače si tega pojava ni mogoče razložiti.

Obenem ko pisatelji izpovedujejo nemir človeštva, pa na drugi strani v svojih delih odkrivajo svetu ta skrita življenja božjih delavcev, kažejo na pravi izhod iz zmed in zmot in dvigajo — tako upajmo — človeka od njegovih računov in strojev v nevidni svet duš in milosti. Ta in oni se prebudi.

Duhovnik postaja spet črni klicaj na umazanem papirju tega sveta.

VPRAŠANJE KATOLIŠKE LITERATURE

MATIJA ŠKERBEC, U. S. A.

Ves čas od dr. Mahničeve dobe dalje razburja slovensko javnost vprašanje „katoliške literature“. Liberalizem je infiltriral v marsičem tudi mnoge „katoliške“ pisatelje. Svoj čas je izdal dr. Izo Cankar svoje intervjuve z različnimi slovenskimi pisatelji, med drugimi tudi razgovor z duhovnikom in pisateljem Franc Sal. Finžgarjem, ki je smatral za potrebno, da je ob tisti priliki poudarjal, da po njegove prepričanju ni „katoliške literature“ in da moremo govoriti le o literaturi katoličanov.

25. junija 1952 je imel na zborovanju ameriških katoliških pisateljev na ameriški univerzi Notre Dame pisatelj in znanstvenik Leo L. Ward O. S. C. predavanje pod naslovom „Catholicism and the writer — Katolicizem in pisatelj“, ki ga priobčuje ameriška jezuitska revija „America“ v svoji številki z dne 1. januarja 1955. Misli, ki so tu podane, se mi zde tudi za slovenske razmere in zlasti za našo literaturo zelo važne, zato menim, da je prav, če se priobči ta članek v prevodu.

Leo L. Ward je govoril sledeče:

„Katolicizem in pisatelj! To vprašanje bi se moglo zastaviti na več načinov kot n. pr.: „katolicizem in pisatelj“ ali kot „katoliška literatura“ ali kot „katoliški pisatelj“. Začnimo preudarjati besedo pisatelj bolj v ožjem pomenu besede. Če je sploh nekaj, je pisatelj izurjen delavec, ki obvlada neko umetnost nič manj resnično kakor godbenik, kipar, zidar, čevljar, mizar ali mehanik. Pisatelj je izurjen v stroki oziroma v umetnosti jezika. To premišljevanje nas vodi neposredno k nekaterim težjim vprašanjem.

Ali ste kdaj čuli že o katoliški slovnici, o katoliški logiki? Slovnica in logika sta na vsak način tudi neka umetnost. Ali bi mogel kdo trditi, da bi katoliški kamnosek mogel izklesati kak zidni okrask na poseben način, ki bi bil nekaka izrazito katoliška vrsta kamnoseštva? Ali določa katoliški kipar ali slikar perspektivo in doseže na svoj način barve s posebno le katoličanu lastno spretnostjo? Na ta vprašanja so

jasni in naravni odgovori. Ni treba, da bi povdarjal, da nima smisla govoriti o katoliškem pisateljevanju ali o katoliški literaturi, če mislimo na pisateljevanje v ožjem smislu spretnosti ali umetnosti.

Ali pa je vprašanje o katoliški literaturi ali o katoliškem pisatelju navidezen sladkorček za pobožne osebe, ki nimajo dovolj sposobnosti za kritično sodbo? Tako bi se zdelo, če bi vzeli besedo pisatelj v ožjem smislu spretnega delavca ali umetnika v pisanju, kar mora biti bistveno najprej.

Toda pisatelj je tudi človek, človeško bitje z vso mogočo plemenitostjo in surovostjo naše skupne človeške narave. Morda je neroden, brezskrben, lahkomiseln, kratkoviden dečko, ki postaja senilen in noče opustiti nekaterih značilnosti svoje zmešane domišljije, prepričan, da je rojen za kaj posebnega. Je pa tudi lahko mož globokega, treznega pogleda, značaja in namena, kar daje trdno oporo njegovi spretnosti, ki prenaša njegov pogled (vizijo) v blestečo obliko jedrnatih besed in nazornih slik.

Z drugimi besedami: oseba je, ne pa spretnost v pisanju, tisto kar določa *kvaliteto*, globočino in značilnost tega, kar se imenuje vizija življenja, ki se izraža v besedah. Spreten delavec, mojster besede, umetnik more izražati le to, kar pozna srce, kar je doživel ali kar bi bil mogel doživeti; on more izpovedati ono modrost, s katero je celotna osebnost doumela naše človeško življenje, rašo usodo in naš smoter.

Ta dva vira, iz katerih se rodi pisateljevanje — to je spretnost in osebnost — sta v načelu različna, toda praktično, v konkretni stvarnosti, v ustvarjanju pesmi, romana, igre pa sta neločljiva. Radi tega smo upravičeni koga imenovati katoliškega pisatelja, če sta v njem združena umetnik in katoličan. To je takrat, če je pisatelj istočasno resnično izvežban mojster jezika in pa človek, katerega umetniška vizija je osvetljena z življenjsko značajnostjo in prekvašena z mišljenjem katoliške vere, potem se njegova pesem ali povest more imenovati katoliška.

Mi moremo po pameti govoriti o katoliški literaturi in pri tem vedeti, kaj mislimo, edino le, če se zavedamo, da ni spretnost ali umetnost to, kar dela povest katoliško, marveč srce in življenje človekovo, ki to napiše.

Zdaj nastane še vprašanje, kdo je resničen katolik? Ne bom skušal podati kake izčrpane definicije, marveč se bom zadovoljil s tem, da povdarim dve izrazi strani katolicizma, ki se mi zdita posebno važni za naše vprašanje. Za kramentalni ali daritveni značaj v mišljenju (*sacramental and sacrificial habit of mind*), oboje je neločljivo združeno.

V cerkveni liturgiji in v bogoslužju je oboje — zakrament in daritev — neobhodno potrebno. Po zakramentih je katoličan rojen in utrjen v Kristusovem življenju; po zakramentih se očičuje in hrani; po zakramentih postane njegova ljubezen sveta vez in njegove roke so maziljene za potrebe človeštva in človekova smrt postane njegovo drugo rojstvo v Bogu. Zakramenti niso poljubne ustanove moralne pomoči in spomina, marveč dejansko dovajajo mozgu in krvi novo življenje v Kristusu. In za globoko mislečega človeka postanejo nujno potrebni, da celo nagonsko vodilni za njegovo mišljenje ne samo kar tiče cerkvenega zakramentalnega sistema, marveč tudi glede vseh reči: glede človeka, zemlje in svetovja.

Vse preide v nekak odnos do zakramenta, če ne sprejme celo posebnega značaja od njega. Vse reči niso samo znamenja Boga, marveč so prepojene z božjo svetostjo ravno radi tega dejstva, da imajo svoje bivanje. To je zakramentalni pogled na svet, v katerem katolik živi.

Toda katolicizem označuje, kot sem rekel, še drug ozir, ki je posebno važen pri razpravi o našem vprašanju. Kristusovo življenje je bilo popolna žrtev, ki se je končala na križu. Križ je bil vedno izrazit znak katoličanstva. In maša, nekrvava daritev križa, je bila vedno središče katoliškega bogoslužja. Senca križa leži nad vsem, kar je katoliško, in to je tista senca, ki napravi znosne vse druge sence.

Toda tema in trpljenje nista prvotna in osrednja znaka daritve, ta dva nista ravno bistvena. Bistvo daritve je žrtev, prinašanje darov. Da mi Bogu darujemo svoj dar, z njim dajemo nekaj od svojega, v tem je največje in neobhodno potrebno bistvo daritve. Da darujemo ne samo svoje trpljenje, marveč tudi svoje veselje in svoje lastno življenje nazaj Bogu, da mu v resnici podajamo svoj dar da ničesar od tega osebno sami za se ne pridržimo, to je katoliško mišljenje, to je duh katolicizma, ki sem ga prej imenoval daritveni značaj mišljenja.

Pri pisatelju se to pokaže ne v kaki posebni spretnosti peresa, marveč v njegovem duhu in v njegovem stališču. Za pisatelja ne ostane v njegovem delu nobenega osebnega dobička, ker je to čist, čeprav nepopoln dar, ki pripada Bogu. V takem mišljenju se ne pojavlja umetniška domišljavost, ne kaka nezadovoljnost, ne napačna in samoljubna bojazljivost in tudi ne kak svojevoljen osebni namen, ker je njegovo delo žrtev, žgalna daritev, ki odžareva Kristusovo obličje in je vedno sad daritvenega značaja in mišljenja.

Rekel sem, da sta zakramentalni in daritveni značaj mišljenja nerazdružljiva pri vsakem resnično kaoliškem pisatelju. Morda bi se to moglo izraziti točneje, če bi se reklo, da za katoliško prepričanje stvari na zemlji in na nebu niso samo znamenja Boga, prepojena z njegovo svetostjo, le radi tega, ker imajo svoje lastno bitje, marveč še posebno radi tega, ker čakajo na duhovniško dejanje človeškega duha in srca, ki jih edino more darovati kot čisti dar, kot žgalni dar nazaj Bogu, ki je Lepota sama in Delivec vse lepote.

Lepota se ne more ohraniti v kaki hiši, zgrajeni s človeškimi rokami. Mi ne moremo obdržati zdrobljive ljubkosti življenja ali umetnosti za se v mišljivi posodi človeškega srca. Mi moramo to oddati, darovati nazaj Bogu. Samo v Njem moremo ohraniti brez strahu, da ne bo kdaj okusila grenkega pepela, za kar so določene vse lepe človeške stvari.“

Če v luči teh globokih misli premisljam in ocenjujem slovensko literaturo, zlasti one pisatelje in pesnike katoliške, ki so se otrešali „katoliške literature“, mi postane jasna njih velika idejna revščina.

Kadar so dr. Mahnič, dr. Aleš Ušeničnik, dr. Miha Opeka, dr. Evgen Lampe in drugi oznanjali nazore o literaturi, o katoliški literaturi, kakor jih je L. Ward ob velikem navdušenju ameriškim pisateljem, so se oglašali pisatelji iz nasprotnega idejnega tabora, kakor tudi oni „iz katoliškega“, ki so sledili dr. Izo Cankarju in Francu Finžgarju, in so vse to kaj radi smešili, da hočemo imeti slovensko literaturo za pobožne ženice.

Ob krizi radi pisanja Edvarda Kocbeka v Dom in Svetu, je lastništvo te katoliške leposlovne revije „Katoliško tiskovno društvo“ zahtevalo od njegovih sodelavcev edino le to, da ne pišejo v Dom in Svet ničesar, kar bi bilo proti veri ali morali, pa so „katoliški ?? literati“ z ogorčenjem zavrgli to zahtevo kot nekako omejitev svobode pisatelja. Kaj bi bilo šele, če bi bilo lastništvo Dom in Sveta nastopilo z idejami o zakramentalnem in daritvenem značaju literature zavednih katoličanov? To bi bil nastal vihar ogorčenja.

Ameriški pisatelj John A. O'Brien je napisal knjigo „Where I Found Christ — Kje sem našel Kristusa“, v kateri priobčuje lastne spise štirinajstih angleško-ameriških pisateljev, ki so prestopili v katoliško Cerkev. Mnogi izmed teh povdarjajo, da jih je vodila k Bogu in katoliški Cerkvi katoliška literatura.

Nikakor nočem s tem postavljati kake zahteve, da bi morala imeti literatura slovenskih katoličanov nekaj apologetični značaj in namen. Povdarjati hočem le z Wardom misel, da — če živi v duši katoliškega pisatelja resnično krščanstvo, zlasti če živi v sredu duhovnika pisatelja duhovniško mišljenje, bi se to moralo v njegovih delih na umetniški način izžarevati in bi se katoliški pisatelj in pesnik ne smeli otrešati izraza „katoliške literature“.

POGOVORI S FANTI

ALI JE PRAV,
DA KADIM?

DR. VALENTIN MERŠOL

Mlad človek se kaj rad postavlja. Željo ima, da bi postal čimprejše odrasel in enakovreden starejšim ljudem. Tudi v kajenju vidi priliko, da se uveljavi v družbi. Kasneje sicer uvidi, da bi bilo bolje, da ne bi bil nikdar pričel s kajenjem, a je že navadno prepozno. Z namenom, da bi mlad fant ne postal suženj tobaka, objavljamo članek zdravnika dr. Valentina Meršola, ki je izšel v „Ameriški domovini“ in nudi veliko zanimivih in hkrati poučnih misli, ki naj bi jih vsi, zlasti pa mladi ljudje, čim bolj upoštevali.

☆

V zadnjih mesecih je v dnevnem časopisju veliko člankov o učinku kajenja na tvorbo raka na pljučih. Pred nekaj leti sem napisal članek o kajenju na splošno, sedaj bi pa želel podati zadnje zanesljive podatke o raku na pljučih in o škodljivem delovanju prekomernega kajenja.

Rak je v bistvu odgovor (reakcija) telesnih celic na raznovrstno draženje (irritation). Vsak izmed nas lahko pod gotovimi pogoji razvije raka, in sicer na onem delu telesa, ki je izpostavljen stalnemu draženju. To draženje je lahko v raznih oblikah — pritisk, prah, jedka

ali kislja kemična tekočina, ki izhlapeva itd. Telo normalno obnavlja one celice, ki so iztrošene ali pa manj vredne radi raznih poškodb — opakiine, zmrzline, luščenje kože po delu itd... To obnavljanje se vrši le v oni meri, ki je potrebna za nadomestilo, nič več in nič manj.

Če pa nastopi prekomerno, večkratno ali pa stalno draženje celic na raznih delih telesa, na pr. na ustnicah pri kajenju pipe, pri raznovrstnem drgnjenju kože bodisi mehanske ali pa kemične narave, pri vdihavanju dražilnih prahov ali plinov, pri uživanju raznih dražilnih jedi in pijač, po škodljivem vplivu raznih kemikalij in boleznih dobi površinske epithelialisne pa tudi globoke vezine stanice lastnost, da se množijo prekomerno in so radi tega večinoma nezrele podobno kot divje meso, ki nastopi pri ranah, ki so nepravilno negovane.

Pod današnjim naslovom govorimo v glavnem o prekomernih kadilcih, to so oni, ki pokadijo več kot 20 cigaret na dan, ali pa podobno količino tobaka iz pipe, ali pa v obliki cigar. Nekateri kadilci pokadijo celo 40 do 60 in več. Omeniti pa je treba tudi „nicotinusmus

innocentium“ ali vdihovanje tobaka nedolžnih oseb t. j. da čutijo na sebi posledice nikotina tudi one osebe, ki ne kadijo same, so pa v neposrednem stiku s cigaretinim dimom, ali so pa v stalnem stiku s kadiłci, n. pr. natakariice, nekadiłci v kadiłskem oddelku, in tudi nekadeči člani družine kadiłca. Čeprav te ne moremo imenovati kadiłce, oni le trpijo posledice dolgotrajnega izpostavljenja tobaku, čeprav v manjši meri.

Poleti so zdravniki, ki raziskujejo vzroke in zdravljenje raka, podali izjavo, da so našli direktno vzročno zvezo med pljučnim rakom in kajenjem. To trdijo na podlagi statistik in poizkusnih rezultatov. Trdijo, da se razmeroma večje število slučajev pljučnega raka nanaša na izboljšanje statističnih metod, v glavnem pa radi tega, ker se je število kadiłcev znatno povečalo po prvi svetovni vojski, in se večina teh kadiłcev ravno nahaja v dobi, kjer je tobačno draženje v pljučih prešlo prag normalne reakcije in začelo rak.

Kako pa ti znanstveniki vedo, da ravno tobak povzroča raka? V poizkusih, kjer so uporabljali razne sestavine tobaka za dražilne namene, so odkrili, da je glavni carcinogen (sredstvo, ki povzroča rak) v delu tobaka, ki se imenuje ter, katran, ali po angleško coal tar. Če barvamo miši s tem terom, dobijo raka na barvanem mestu. Če prisilimo miši, da vdihavajo velike količine cigaretne dima, po določenih dobi najdemo pri večini raka na pljučih. Tudi cigaretni papir draži pljučne celice.

To za miši, kaj pa za ljudi? Zakaj pa imajo moški v razmerju z ženskami mnogo več pljučnega raka? Verjetno je to zato, ker normalno moški več in dalj kadijo kot žene, in tudi pri moških moramo vzeti v poštev še razna druga dražila, ki so jim izpostavljeni pri delu. Naidejo se celo ljudje, ki trdijo, da ima poklic zvezo s številom slučajev pljučnega raka v določenem številu delavcev, a zaenkrat to še ni bilo zanesljivo dokazano.

Torej vemo, da obstoja vez med pljučnim rakom in kajenjem; vemo, katera sestavina tobaka povzroča raka, a razen operacije na pljučih v hudih

slučajih, je najboljšje preprečevanje za raka na pljučih sledeče: **Odrasli, če že morate kaditi, kadite zmerno, največ 15 do 20 cigaret na dan, mladi ljudje: Ne kadite!**

K gori omenjenemu bi želel samo dodati sledeče mnenje:

Prav gočovo je, da kajenje ni edini vzrok povečanja števila bolnikov, pri katerih se razvije rak na pljučih. Tudi vdihavanje nikotina samo po sebi ne bi povzročilo tako škodljivih posledic pri mnogih ljudeh, če ne bi nikotin, ki se nahaja v tobaku, deloval izredno škodljivo na človeške arterije ali žile odvodnice (utripałnice) s tem, da draži živce, ki zožujejo te žile. In kaj siedi? To, da posamezni važni deli telesa, kot je n. pr. srčna mišica in celo srce dobijo premalo krvnega dotoka in s tem premalo kisika in drugih snovi, ki so neobhodno potrebne za pravilno delovanje teh organov. Zato vemo, da je pred vsem prekomerno kajenje (20 do 60 in več cigaret na dan skozi več let) vzrok, da nastopi takoimenovana angina pectoris ali silne bolečine okoli srca in v levi polovici prsnega koša, kakor večkrat tudi neznosne bolečine v levi zgornji okončini.

Tudi pljuča stalnega prekomernega kadiłca imajo radi tega zožene arterije. Sprejemajo manj kisika in ga tudi v manjši količini oddajajo raznim telesnim organom, ki radi tega slabše delujejo. Znano je, da so stalni prekomerni kadiłci blede v obraz, nervozni in da se jim tresejo roke, poleg tega navadno izgubijo apetit za hrano.

V Clevelandu je precej srednje starih (30—50 let) moških, pri katerih so se pojavili ali se javljajo krči v spodnjih okončinah, posebno v meah izpod kolena, tako da težko hodijo ali začasno sploh ne morejo hoditi, večinoma radi zoženja arterij v nogah in zmanjšanja količine kisika nožnim mišicam radi prekomernega dolgotrajnega kajenja.

Zvišanje števila rakastih obolenj na pljučih ni samo ameriška zadeva, ampak se javlja tudi v raznih evropskih državah tekem zadnjih desetletij. Zadnje zdravstvene statistike v Ameriki

govore, da približno en odstotek ali en procent moških umrje vsako leto radi raka na pljučih. Stanje v mnogih evropskih državah ni veliko boljše. To število sicer ni izredno veliko, vendar nekaj pomeni posebno, ker raste od leta do leta.

Poleg prekomernega kajenja je temu vzrok vdihavanje raznih škodljivih plinov in prahu pri raznovrstnem delu, raznih kemičnih sredstev itd. To bodo pokazale nadaljne preiskave, ki so v teku v raznih državah.

KAKO JE V AMERIKI?

P. BERNARD AMBROŽIČ OFM, USA

Kje je vasica Obrobek, seveda ne veste. Na pripravi vzpetini stoji in gleda okoli po gričih, večjih in manjših. Bolj zadaj je tudi kakšen hrib. Nižje doli je pa nekaj dolin, ki se dajo lepo videti, če stopiš tja na ogel te ali one hiše. Posebnost je studenec dve minuti iz vasi, dromljajoč in žuboreč. Speljali so ga v žlebek in postavili korito, da vsa voda ne odteče prehitro v dolino. Tam sem se ustavil takrat. Vsedel sem se na kamen in slikal. Nisem imel pred sabo papirja, še manj sem imel kamero. Saj slika je že bila, samo v spomin sem si jo želel vtisniti za zmemor.

Iz vasiče je prišlo dekle s škafof. Zajela bo vode. Nič se me ni bala, kar po domače mi je rekla:

„A, vi ste pa tisti Amerikanec.“

Nisem pokmal. Najrajši bi videl, da bi si hitro natočila vode in jo odnesla. Ostal bi sam in razmislil, če sem res Amerikanec. Prehudo trdno nisem bil o stvari nikoli prepričan. Najmanj v takelem hipu, ko sedi ob studencu pri vasi Obrobek in slikaš. Slikaš tako, kot sem že rekel.

„Nikoli še nisem govorila z Amerikancem.“

Kaj vem, zakaj mi je bilo tako nerodno. Ne vprašajte, kako mi je bilo. Ne bi znal povedati. Moram še tega

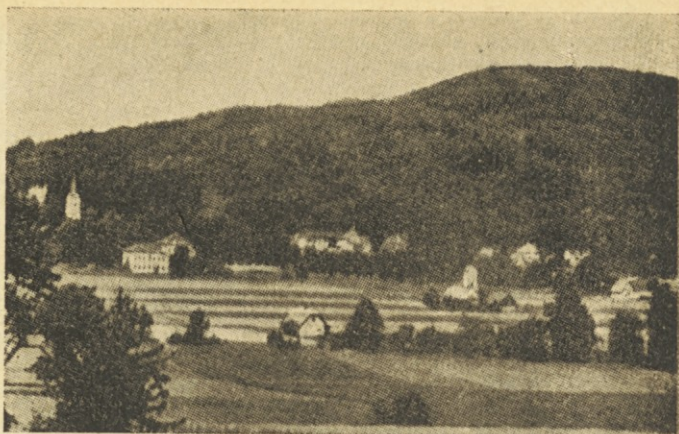
Vendar od teh škodljivih sredstev več ali manj edino prekomerno vdihavanje tobaka ali nikotina, škodljivo vpliva tudi na druge organe, pred vsem na srce in krvni obtok, in s tem posredno slabi sicer zdrave telesne celice, jih posebno v pljučih stalno draži in prav gotovo v znatni meri povečuje razvoj raka na pljučih, ter slabi celo telo. **Zato bodisi kadimo zmerno, ali pa sploh ne kadimo!** Saj je zmernost na mestu tudi pri uživanju raznih pijač in hrane, celo preveč vode lahko škoduje.

dekliča naslikati, sem si rekel na tihem. Pogledal sem jo, oči so se nama srečale. „Kako pa je prav za prav v Ameriki?“

Kaj naj ji odgovorim? Pa ko bo škafof skoraj poln in ga bo odnesla. Količko časa mi je dano? Gledal sem dekliča in začel:

„Kako je v Ameriki pravzaprav? Količnik sem jaz Ameriko videl, je tam takole: Dekliči, ki imajo takole šestnajst let, ne hodijo s škafof po vodo. Te sreče tam ni. Morda je bila nekoč, pa so ljudje vse studence razdrli, ko so si postavljali ogromna mesta. Seveda tudi žlebek ni potreben in korito še manj. Umazana voda stoji, kjer bi človek rad videl žuboreč studenček. Zato tudi ameriške deklice ne hodijo na studenček po vodo. Imajo pipe napeljane v kuhinjo in jo kar tam nalove v različne posode. Zato je v Ameriki dolgčas. Ker studencev ni in si deklice kar v kuhinji nalijejo vode, ne gre, da bi hodile bose iz hiše in noge so jim kar naprej stisnjene v fine šolne. In čudno visoke pete imajo šolne, da mora biti prav nerodno stopati v njih. Pa tudi te sreče nimajo dekleta v Ameriki, da bi hodile okoli v takih kmečkih oblekah, kot si ti zdajle do studenca prišla. Še prednasnikov nimajo, kar tako po gosposko so oblečene vse dni v tednu. Mor-

Vetrinj — velika postaja križevega pota slovenskega naroda, kraj nepozabnih spominov

da si v kuhinji kdaj nadenejo predpasnik, pa če pride tuj človek, ga takoj vržejo v kraj. Tudi tako lepe kite jim ne padajo po hrbtu, lase si režejo in kar ostane, jim kar tako opleta okoli glave. Lica si jim res tako rdeča kot tvoja, tudi ustnice so jim rdeče, pa ne kot češnja ali nagelj, ampak tako kot pirhi za veliko noč. Po navadi pa še desetkrat bolj. Sirote nimajo sonca, da bi jim poljubljalo lica, zato jih rdečijo s kupljeno mažo. Okoli sebe ne vidijo gričev in hribov in dolin, samo hišo ob hiši. Nekatero so višje kot onile hrib tam zadaj...“

Šele sedaj sem zapazil, da je bil ves dekletov obraz rdeč kakor mak. Pa mi res ni bilo na tem, da bi ji povedal, kako je lepa. Umolknil sem pa.

„Kako se pa pravzaprav v Ameriki živi?“

„Odkušal sem se in pomislil. Kako naj povem?“

„Živi se nekako. Nekateri pravijo, da se jako dobro živi. Če misliš iti v Ameriko, zaklenj Boga varno v srce, potem se bo že živelo. Če ne bo dobro zaklenjen, ga lahko izgubiš ali ti ga kdo ukrade.“

Pogledala je v tla in videl sem, da jo je odgovor močno iznenadil. Pa je zapazila, da je škaaf poln in že močno prekipeva.

„Moram iti,“ je rekla.

Enajst let pozneje je stala pred menoj v newyorškem pristanu. Mlada mati begunske družine. Mož je imel opravka s carino, ob njej sta bila dva drobna dečka, deklico je držala v naročju. Spoznala me je. Stopili smo k lini in gledali na New York.

„Čudno je v Ameriki,“ je rekla.

„Vse drugače kot na Obrobku, kaj ne?“

Zardela je kot takrat ob studencu. Oba sva vedela brez besede, da v mislih stojiva tam daleč in sva kot pred enajstimi leti. Takratne besede so bile žive med nama, pa so vendar tako čudno molčale. Pa so ji oči postale mokre in je s težavo izdabila:

„Pa je zdaj tudi na Obrobku vse tako drugače...“

Nič nisem rekel. Bilo mi je neznan-sko nerodno.

Mož je opravil na carini in spravil sem jih na vlak.

„Z Bogom in nasvidenje!“

Ali res še kdaj?

Oni dan je nanoslo, da sem jih obiskal. Večji deček mi je odprl in povedal, da je ata v tovarni, mama pride vsak hip.

Ostal sem in z otroci smo bili prijatelji, kot bi mignil. Vsi trije so venomer govorili. Četrtri se je igral v jaslakah in se ni zmenil za nas. Peti je spal v otroškem košku.

„To sta pa naša prava Amerikanca,“ je ponosno povedal starejši. Vsi so razlagali, kaj se to pravi.

Potem je prišla. In je stala pred menoj — Amerikanka... Lepa in še zmerom mlada. Vendar vsa drugačna kot takrat ob studentu. Bila je v zadregi in rdeła še bolj kot takrat. Nalašč sem si jo ogledal in oplazil z očesom vsak kos njene obleke posebej. In šolne? Potem sem zijalasto lovil stvari v stanovanja in kimal, kot da razumem. Vse je bilo kot pri „pravih“ Amerikancih.

„Kako je pravzaprav v Ameriki?“ sem vprašal. Kar mogoče veliko nagaživosti sem položil v besede.

„Fajn!“ je odgovoril manjši deček. „Imenitno!“ je popravil večji in namesto mame.

„Po slovensko govori!“
bratca pokregal:

Dušil sem ginjenost, ki mi je stiskala grlo. Njej se je prikradla solza na lice.

„Tiho, fanta! Mamo sem vprašal.“

Obrnila sta se, umolknila in čakala njene besede. Dolgo ni mogla. Rad sem počakal, da je prišla do sebe.

„Slišali ste. Besede otrok ne bom ovrгла. Živi se nekako, ste rekli takrat ob studentu. Nekateri kar dobro žive, ste dodali. Mislim, da smo mi že med njimi. Pet let je minilo in mož zmerom dela, hvala B...“

Ni mogla izreči. Zakaj jo je tako čudno prijelo? Počakal sem.

„Boga sem vklenila pred odhodom s tremi ključavnicami in varno ga čuvam. O, kako bi bilo brez njega srce težko in prazno...“

Štal sem na Obrobku in brez sape poslušal, kako studenček dromlja v korito.

MOLITEV K ANGELU VARUHU SLOVENSKEGA NARODA

SVETI ANGEL, KI PO BOŽJI VOLJI
ROD SLOVENSKI BRANIŠ IN VARUJEŠ,
KI NAD NJIM STOLETJA VARNO ČUJEŠ
IN NAPOTEK DAJEŠ MU NAJBOLJI —

O, POGLEJ, KAKO ČEZ SVET ŠIROKI
SO VSE VPREK RAZGNALI GA VIHARJI;
KRUH DELE MU TUJI GOSPODARJI,
MAMIJO TUJINE GA PRIZVOKI.

TI, KI SPREMLJAŠ GA POVSOD IN VODIŠ,
MU NENEHOMA OB STRANI HODIŠ —
VŽIGAJ V NJEM ZA DOM IN VERO PLAMEN.

TVOJE NAJ GA ČUVAJO PERUTI,
DA TOPLINO DOMA KDAJ ZAČUTI
IN V BODOČNOST LEPSO VSTANE. AMEN.

LJUBKA ŠORLI

To na samo za DEKLETA!

DEKLE,
KI SI VESELA

Mlada si, zato si vesela. Saj je to čisto naravno. Življenje se Ti kaže v rožnih barvah. Si pač v pomladi življenja in pomlad je čas cvetja in petja. Mladost „gradove svetle zida si v oblake, zelene trate stavi si v puščave, povsod vesele lučice prižiga.“ In to ti hočem reči, da bodi vesela, bodi dobre volje, saj boš neštetokrat lahko s svojim iskrenim smehom prinesla spet nekaj luči v zatohlost modernega sveta.

Ne mislim reči s tem, da svoj morebitni, resni, melanholični značaj spremeni v veselega. Nikakor. Bog Ti je dal tak in tak značaj, ki je kot kamenček v mozaiku, kot nitka v preprogi, ki skupaj z drugimi sestavlja harmonično, zaokroženo lepoto. Svojega značaja ne smeš spreminjati. Prav ta Tvoj značaj, ki Ti ga je Bog dal, pa mora vseeno imeti neko veselo potezo. Nek optimizem, neko mirno, globoko veselje, ki prinese oddih v vsako družbo, ki posveča hišne stene, mora biti na Tvojem obrazu, v Tvojem srcu. Bodi vesela, da Te bo vesel Bog in ljudje.

Veselje in veselje

Jasno, da mislim pri tem na pravo, zdravo veselje, tako ki pordeči lica in

da poseben blesek očem in posebno polno barvo Tvojemu smehu. Kar sama se mi vsiljuje podoba slovenskega dekleta z dežele, rdečega in močnega, ki ima — rekla bi — krepost veselja. Vsaka še tako majhna stvar ji naredi veselje: jutranji hlad s tisoč barvami in sončni zlatnik na nebu, kričeči zvon kapelice in modro s'lapje cvetočih dreves, jata poljskih ptic, katerih let riše na nebo kot na čisti moder porcelan rože, pentlje in monograme. To veselje ne pozna kričavosti in prenočevanja, ne smrdi po grehu in vinu. Navidezno veselje mesta ubije luč v očeh in obledi obraz kot narkotična sredstva. Tvoje veselje naj bo pristno, naravno, ne pa ponarejeno, igralsko, teatrsko, ki ga je z neko mimiko mogoče priigrati na obraz, ob čemer pa ostaja srce prazno in temno.

Zakaj?

Čemu poudarjam veselje? Vidiš zato, da ne boš sebi in drugim grenila življenja. Kako drugače premaguje težave v življenju optimist kot pesimist. Prvi skače čez jarke, drugi jih kolne. V družini boš s svojo črnogledostjo in nerganjem in pregrizenjem vsega življenje očrnila in praktično onemogočila. Prišle bodo težke

ure: ne bo dela, draginja bo zavladovala, prišle bodo bolezní. Črnogleda bo kar naprej ponavljala, da je vse izgubljeno, da je vse za nič, vselej bo česa manjkalo. In ko bo imela že hišo in avto in televizijski aparat in hladilnik in ne vem kaj še vse, bo še vedno nezadovoljna: ker je avto zelen in ne moder, ker je hiša obrnjena na severno stran in ne na južno, ker je televizijski aparat za dva centimetra previsok in za prav toliko preozek, ker je oblika hladilnika premalo aerodinamična... Optimistka bo pa možu v pomoč: vselej bo našla pravo besedo, da bo že kako, saj je še vedno bilo. In če ne bo mogla imeti sedemindvajset parov čevljev, se bo zadovoljila z dvema paroma in če ne bo mogoče kupiti dveh loncev, ji bo zadostoval eden, saj večno ne bo tako.

Záto vidiš, da si olajšaš življenje in da ga olajšaš tistemu, ki bo nekoč živel ob Tvoji strani, zato bodi vesela.

Diagnoza

Pritožuješ se, da ne moreš biti prav vesela, pa čeprav bi bila strašno rada. Da Te nekaj, ne veš prav kaj, mori in ubija.

Vidiš, prav to sem hotela, da mi razlo-

.....

Prebujam se

Prebujam se ko da pomlad nobeno še nisem v lahko prst oči uprl, ko da takrat bi vse bilo zgubljeno, in bil bi velik greh, da sem umrl.

Krog sebe tipam v radostni omami, pomladni sok nam vdira že v kali. O slast, ta rast kipeča mrtve drami, odpirajo oči se za očmi.

Tu ni begotnih senc, tu ni pepeľa, ne sanj, ne spanja: tu rasto možje. Saj še drevesa so nam zašumela, kot lepi templji vsa nad nas stoje.

Ta blaga zemlja, ki me že pokriva z dobrotnim, svetlim mrakom sedem let, se razbrstela je, ko da bi živa hotela trupla izmetati v svet.

+ Ivan Hribovšek

žiš svoj položaj. Skupaj bova tako poskusili narediti Tvojo diagnozo, poiskali bova korenine žalosti: potem bo delo ostalo samo Tebi, da namreč odstranjaš te korenine.

Kateri so vzroki žalosti? Več jih je in različni so. Glavne preglejve tukajle.

Včasih so vzroki čisto naravni. Glavni med temi je bolezen. Živčno ubit človek bo težko gledal rožnato na svet. Sam v sebi nosi črva, ki ga razjeda. Med naravnimi darovi, ki nam jih je Bog dal, je res na prvem mestu zdravje. Tu rabi pamet! Boljši je zdrav osel kot bolan doktor. Bolje je, da naredite hišo v dvajsetih letih in ostanete zdrava, kakor pa da bi jo zgradili v treh letih in bi si s tem nakopala bolezen. Ne razumem tistih Slovencev in Slovenk, ki bolehalo za posebno boleznijo, ki se imenuje nadure. Da, nadure. Poznam primere, ko šestdesetletnik hodi v tovarno ob šestih zjutraj in se vrača ob desetih zvečer in to dan za dnem. Jasno, da bo treba kmalu k zdravniku, da tam odloži, kar si je prislužil z nadurami. Ne rečem, da ni včasih kaka nadura potrebna, ker je družina velika, ali ker Te bodo sicer v tovarni grdo gledali in Ti metali polena pod noge, vendar imajo vse stvari svoje meje.

Drugi se uničujejo na drug način: v tovarni delajo utrudljivo osem ali več ur, potem si na doma ne privoščijo hrane, ki bi jim bila spričo dela in močnega podnebja potrebna: malo zelenjavne juhe, nekaj polente ali krompirja in to je vse. In to dan na dan. Ob taki hrani bo telo shiralo. Na zdravje je treba paziti, ker peta božja zapoved še vedno velja. Prav je, da delaš, a vselej moraš potem s hrano in počitkom noskrbeti, da nadomestiš porabljene moči, da se Ti tako telesni stroj ne ukvari.

Če si zdravje že zapravila, si ga na vsak način skušaj dobiti nazaj. Treba bo zdravniškega pregleda, treba bo zdravlil, potrebne bodo morda drage počitnice, a vse je vredno žrtvovati, da le dobiš spet nazaj izgubljeno zdravje. Vsako odlaganje je lahko usodno. Z zdravjem se Ti bo vrnila dobra volja, veselje do življenja in moč zanj.

Drug vzrok pesimizma je neka na-

ravna nagnjenost vanj. Lahko, da si po vsem svojem značaju naravnana v črnogledost. Če je s Tabo tako, se prepričaj najprej, da je črnogledost slabost, čisto navadna slabost in ne kritični duh ali klinično oko, kakor bi se kdo rad prepovoril. Pesimist ne gleda življenje tako, kot je, v njegovi resnici, ampak ga gleda zmotno: gleda ga prečrno. Optimist pa je realist, človek, ki gleda vse tako, kakor je, ki pa ima ob vsem svetlo upanje na lepšo prihodnost. Ko si uvidela, da si nagnjena k črnogledosti, in ko si se prepričala, da je to slabost, potem začni z načrtnim in zavestnim iztrebljanjem te napake. Kmalu bo v Tebi zaživelo pravo veselje.

Tretji vzrok za nerazpoloženje je lahko velika skrb: mogoče je na Tvoja ramena padla skrb za družino, mogoče se Ti je začelo življenje nerazumljivo zapletati. Skrbi Te tisoč stvari in nimaš mirnega trenutka. Če se nahajaš v takem

položaju, se spomni Jezusovih besedi, da je nad Teboj nebeški Oče, ki ve, da vsega potrebuješ. Pa tudi s skrbjo ne moreš komolca pridejati svoji postavi. Naredi s svoje strani, kar je v Tvoji moči, ostalo prepusti božji Previdnosti.

Najgloblji vzrok slabe volje je pa v duši. To je tista razklanost, ki jo čutijo, kateri nimajo čiste vesti. Je nemogoče, da bi bila iskreno vesela, če nosiš v sebi pekel. V človeku sta duša in telo le pretesno povezana, da ne bi dobilo eno izraza drugje: veselje duše v potezah obraza. Od tod izvira tisti lepi mir svetnikov: tudi v največjem trpljenju nosijo v sebi božji mir, tisti mir, ki ga svet ne more dati. V tem smislu so bile zapisane tisočkrat ponavljane besede, da mora biti vsak svetnik vesel, ker svetnik, ki je žalosten, je zares žalosten svetnik.

Preglej, kje so vzroki Tvojega nerazpoloženja, bori se proti njim in boš srečna, pa tudi druge boš osrečevala.

Razvedrilo, zabava

Zgoraj sem omenila zabavo. Zato še o tej nekaj besed.

Da je razvedrilo potrebno, o tem menda nihče ne dvomi. Lok po rabi odjenjamo, da ne počí. Tudi človek, ki je stalno v delu, odpove. Ni življenjski cilj zabava, pač pa je tisti presledek med delom, ki naredi naše delo bolj uspešno in nam vrne izrabljene sile. Za mladega človeka je razvedrilo še važnejše kot za starejšega, a vsakemu človeku je nek odlih potreben.

Tudi pri razvedrilu išči vselej oba vidika: zdravstvenega in npravnega.

Zdravstveni vidik: Zabava naj bo taka, kakršno zahteva Tvoje telo. Če se n. pr. ves dan pri delu giblješ, ne boš šla po delu igrat odbojke, — kakor tudi poštar ne izrabi svojega odmora za sprehod, — ampak boš sedla ali boš vzela v roke knjigo ali pa boš kaj krpala in pletla. Če pa v službi cel dan sediš nepremično v dve gube, potem si boš seveda privoščila gibanje, bodisi s telesnim delom ali s sportom.

Pri sportu, ki Ti ga zelo priporočam, naj omenim, da mora tudi ta biti pri Tebi vselej naravnán na materinstvo. Potrebno Ti je neko splošno zdravstveno stanje in lep telesni razvoj, ne da bi potrebovala posebno močnih mišic. Če se boš predala z vso strastjo sportu, boš težko ohranila nežnost svojih čustev, ki igrajo toliko vlogo pri materinstvu. Tudi gibí pri telovadbi naj ne bodo pri Tebi taki kot pri fantu: naj bodo bolj mirni, bolj v skladu s Tvojo duševnostjo. Upoštevajote tako okvir Ti pa s posebno ljubeznivo priporočam sport, pa naj bo to odbojka ali tekanje, komanje ali hribolazništvo (kjer so pač hribi).

Vsaj ob nedeljah si privoščí sprehod v prosto naravo; ne sprehoda, kjer se boš tri ure vozila po kolektivih, ampak kjer boš mogla hoditi. Vse hvalevredno je prirejanje izletov Tvoje organizacije in drugih društev. Tisti mal denar, ki ga za tak izlet potrosiš, se Ti bo sijajno obrestoval. Tudi ni slaba misel, da si vsako leto privoščíš počitnice kje zunaj. Bo že hiša počakala za dva meseca. Ti boš pa le zdrava, polna novega

življenja. V južnoameriških velemestih ni tako, kot je bilo pri nas doma: tu potrebujemo oddiha, počitnic zunaj mesta, če je le mogoče, ker ta klima nas žre in pije.

Iz zdravstvenega vidika Ti tudi odsvetujem stalno posedanje po kinih, po kavarnah in barih ter stalno pohajanje po plesiščih. Prah, dim in zaprti prostori so vse prej kot ugodni pogoji za Tvoje zdravje.

Nravní vidik: Ta vidik je resda višji od zdravstvenega, pa sem namenoma počakala z njim, da pokažem, kako so zahtevne morale pametne: le izpolnijo zdravstvene razloge, le podkrepijo tisto, kar nam že pamet narekuje.

Dobro veš, kaj je dovoljeno in kaj ne, Marsikaka dekle se je prav na zabavi izgubila. Ne mislim se spuščati v podrobnosti, kajti tudi tu kot pri modri ni mogoče na centimetre meriti. Vselej naj bo zabava poštena in zdrava, da Te ne bo drugi dan glava bolela. Slabi filmi, slabo gledališče, slab ples, nemo-ralna kopališča... vse to je prepovedano. Pa je dovolj poštena zabave (dobri filmi, dobra kopališča...), take, ki Te bo zares razvedrila in poživila ter naredila iz Tebe bodočo mater zdravega slovenskega rodu.

Iz knjige Modrosti naj Ti prepíšem teh-le nekaj stavkov, da boš videla, kakšno si Te predstavljám v bodočnosti: „Močno ženo, kdo jo bo našel? Nje cena je kakor cena blaga, ki pride od daleč in od skrajnih mej. Vanjo zaupa srce njenega moža in dohodkov mu ne manjka. Skazuje mu dobro in nič hudega vse dni življenja. Skrbi za volno in lan in dela s spretno roko... Še ponoči vstaja ter pripravlja hrano domačim in jedi deklam... Roko odpira ubožcu in dlani steguje k siromaku. Ne boji se za svojo hišo snežnega mraza, kajti vsi njeni domači imajo po dvojno obleko... Moč in lepota sta nje oblačilo in smejala se bo poslednje dni. Njeni otroci se dvigajo in jo blagrujejo, tudi njen mož jo hvali.“

Premisli. In ne pozabi, da je bodočnost odvisna od sedanjosti.

Bog s Teboj — in z menoj!

Tetja Katja

Spisal E. William, ilustriral Hotimir Gorazd

DVA RAZGOVORA

„Cerkev že poznam,“ si je dejal Carmody. „Sedaj se moram seznaniti še z bolnišnico in njenim zdravnikom!“ Ura je bila pol enajstih, ko je pozdravil doktor Sigmana. Pravkar je pregledoval edinega pacienta. Zgledal je misijonarja in z občutkom olajšanja vzkliknil: „Kako prav, da ste prišli! Že sem želel govoriti z vami!“

V blesku dnevne svetlobe se je zdel doktor Sigman še bolj mogočna osebnost kot ponoči. Njegove kretnje so izražale neko brezbriznost, ki naj bi izražala izkušnost zdravnika. Carmody je spoznal, da zdravnik želi govoriti z njim na samem. Šla sta iz ordinacijske sobe v drugo hišo z dvema nadstropjima. Tam je bila knjižnica. Vsedla sta se k mizi in se nekaj časa kritično motrila. Zdravnik je vzel cigaro med prste in namršil obrvi. Carmody je čutil, da je zdravnik nemiren in da bo prišel k stvari brez vsakih ovinkov.

„Torej vi načete, da se misijon razpusti?“

„Ne!“ je odvrnil Carmody. „Le zakaj naj bi to hotel?“

„Ker je brez pomena! Se zapravlja brez sadov denar, delo, zdravje, pot in solze.“

Carmody ni več dejal besede. Gleadal je predse in ogledoval roke. Z njimi je pred leti vodil krmilo zrakoplovov. Sedaj je bil pripravljen z istimi rokami prevzeti vodstvo na misijonski postaji, če bi doktor Sigman odpovedal. Čutil je, da je bila njegova usoda v zdravniških rokah. Ta zdravnik je moral biti močna osebnost. In moral je imeti moč-

ne razloge za to, da je vztrajal v tako oddaljenem misijonu, ki je bil povrh še katoliški. Da bi vsaj vedel, zakaj je doktor Sigman zašel na ta kraj! Da bi zdravnik sam to razodel, ni bilo ravno pričakovati.

„Pravkar ste videli, oče O'Shea! En sam bolnik, ki sem ga pregledal. Včasih so prihajali v dolgih vrstah.“

„Kaj se je zgodilo?“

„Neizbežno. Znanost in praznoverje ne moreta iti skupaj. Prav tako ne bolnišnica in misijonska cerkev. Da vam natančneje razložim: prvi misijonar je umrl tragično; podsula ga je zemlja, ki se je odtrgala s pobočja hriba; drugi je umrl na kapi. In kitajski verniki? Prišli so do po svoje doslednega zaključka: vera, ki ne zna obvarovati svojih misijonarjev, ni kaj dosti prida. Ker je bolnišnica del misijonske postaje, mislijo isto tudi o njej.“

Carmody se je rahlo nasmehnil. Doktorjevo dokazovanje ga ni prepričalo. „Gospod doktor, pa ste vi prepričani, da to ljudstvo res tako misli in da je vaša razlaga pravilna?“

Zdravnik je postal rdeč v obraz.

„Za vraga! Saj to je ravno, da nisem gotov. Iščem vzroka in ne odkrijem pravega. Vi s svojo vero vse razložite, jaz pa s svojim razumom ostajam v temi.“

Carmody je prekrizal svoje noge. Že se ni več bal zdravnika. O veri je on vedel iz šole več kot doktor Sigman. Zato je z nekim prikritim zadovoljstvom prešel v napad.

„Vi zdravniki imate opravka le s telesi, mi pa tudi z dušami.“

Doktor Sigman je udaril nazaj z godrnjajočim glasom: „Vse je ena in ista pesem! Vi duhovniki odpuščate grehe in skušate vernike duhovno dvigniti In uspeh? Nezakonski otroci prihajajo na svet kot praže krađejo, kadar se jim ponudi prva prilika in se predajajo najbolj odvratnim strastem. Mi zdravniki sprejemamo ljudi v bolnišnicah in jih ozdravljamo. Oni pa se ne pazijo in čez nekaj časa so znova pri nas, z novo sifilis, z novimi zastrupljenji in ranami. Naši Kitajci so pač le tovorra-živinčeta in bodo taki vedno ostali!“

Carmody je z mirnim glasom pripomnil: „Ali bomo mar odnehali, če imamo preveč dela in doživljamo neuspehe?“

Zdravnik ga je pogledal, kot da bi ga hotel prodreti. Nato se je glasno zasmel. „Saj to je ravno tisto; dela ni in če jaz nimam dela, me zagrabi norost.“

„Morda bodo šle stvari v bodoče drugo pot,“ je dejal Carmody. Nato je segel v žep in privlekel na dan majhen zavoj, last umrlega O'Shea.

„Denar za misijonsko postajo!“

„To ni moja skrb! Izročite ga moji

Zdravnik doktor Sigman hoče vedeti, kaj bo Carmody storil z misijonsko postajo

ženi, če hočete!“ je zdravnik odgovoril popolnoma z brezbriznim glasom. „Trgovske posle vrši Beryl. Poleg tega učim v sirotišnici in vodi bolničarske tečaje. Denarja ni nikdar preveč, zlasti takrat ne, kadar pridejo karavane in prinesejo živeža.“

Carmody je pri besedi „karavana“ komaj zakril svoj nemir. Z dozdevno mirnostjo je vprašal:

„Omenili ste karavane. Ali pridejo kaj pogosto naokoli?“

Zdravnikove oči so zažarele. „To bi pa morali vi bolje vedeti kot jaz!“

Carmody je spoznal, da je vprašanje neumno zastavil. Pozabil je, da so vsi na misijonski postaji mislili, da se je poslužil karavane, ko je odrinil od bregov Tihega oceana. Zato je hitro popravil: „Padeč Čankajškovega režima je povzročil zmedo in nered v deželi.“

„Razumem, oče O'Shea. Toda nečesa ne razumem: zakaj so vas poslali predstojniki semkaj prav v času, ko komunisti širom po državi ukinjajo katoliške postojanke? Ali veste, koliko jih je že razpuščenih?“

„Ne, tega ne vem!“

Doktor Sigman se je razburil. „Ne veste? Tega odgovora ne sprejemam, ker ne morem sprejeti! Ali se sploh zavedate, da smo tukaj tri osebe: moja žena, bolničarka Scott in jaz, ki izpostavljamo svoja življenja za katoliško stvar in imamo pravico, da zremo resnico.“

„Močno obžalujem!“

„Kaj me briga, če vi obžalujete! Poslušajte!“ Zdravnik je mahal s cigaro v roki kot bi držal dirigentovo palico med prsti. „Podpisal sem pogodbo z misijonsko postajo in jo hočem držati. Toda nočem postati radi vaših prikrievanj mučenec katoliške Cerkve, kajti nisem katoličan. Tole vam povem! Če mi takoj ne daste razlogov, utemeljenih razlogov, zakaj naj ostanem, bom odšel s prvo karavano, ki pride!“

Carmody je tiho ogledoval svoje roke. Za nič na svetu ni hotel izdati svojih misli. Jap Teng, budistični menih ga je naučil biti potrpežljiv; v boleznih se je naučil razmišljati in zbrati svoje misli. Mieh Yang ga je pa naučil, kako se je treba braniti pred zvijačnostjo: in to sredstvo je lastna zvijača.

Pogledal je zdravniku v obraz in mirno dejal: „Doktor Sigman, premalo se še pozna, da bi že danes odločila o usodi misijona. Dajva času nekoliko več prilike, da spozna, kaj morava storiti!“

Zdravnik ga je grdo pogledal. Z mrmrajočim glasom je rekel, gledajoč nepremično svojo cigaro: „Verjetno sem začel prehitro govoriti o tem problemu. Sem pač tak, da rad hitro povem, kar mi leži na srcu.“ Nato se mu je obraz pomračil: „In še to vam povem, da imam vtis, da niste bili iskreni z menoj!“

„Včasih je bolj pametno molčati.“

„Morda, Toda vedno to ne drži.“ Nato se je dvignil in napravil kretnjo, ki jo naredijo vsi močni ljudje, kadar vstanejo s stola. „Vsekakor pridite jutrišnjem na kosilo, ki vam ga hočeva pripraviti z ženo. Če boste medtem kaj potrebovali, obrnite se na bolničarko Anico Scott. Malo naivno dekle, pa izvrstna bolničarka.“

Skupaj sta stopila na dvorišče, ki se je kopalo v sončnih žarkih. Zdravnik je, še vedno razburjen, zavil v operacijsko sobo. Carmody ga je opazoval, ne da bi se premaknil z mesta. Zanj je bil sklep gotov: „V dosegi svojega cilja bom neizprosni!“

Na dvorišču so trije kitajski delavci izravnavali jame, ki jih je izdolbel dež. Ko so ga zagledali, so nehali delati. Novi misijonar jih je zanimal. Tudi nekatera okna na bližnjih stavbah so se odprla. Carmody je čutil neznane poglede počivati na svoji postavi. To mu ni bilo všeč. Počasi se je obrnil in se usmeril proti bolnišnici, da se pogovori z bolniško sestro Anico Scott. Storil je to počasi, kajti zase je bil prepričan, da vsi duhovniki hodijo vedno dostojanstveno. Nenadoma je začutil, da mu je žila začela hitreje utripati. Na vratih bolnišnice se je prikazala postava bolničarke.

☆

Anica Scott je pravkar dajala ukaze kitajski bolničarki. Ko je zagledala Carmodyja, se je vidno razveselila.

„Oče, pravkar sem hotela iti doli v vas. Toda če ste prišli obiskat bolnišnico, rada ostanem!“

Carmody je zamahnil z roko. „Pustite bolnišnico! Tudi jaz bi rad videl vas!“

„Krasno! Za ljudi bo to doživetje. Odkar so zvedeli, da pridete, samo o vas govorijo!“

Carmody ni rekel ničesar več. Tiho se je pustil spremljati od brhke bolničarke, ki je morala neprestano nekoliko hiteti, da ga je dohajala. Nič mu ni bil všeč ta sprehod z mladim dekletom. Da, če bi bil še letalec ali častnik ameriške vojske, zakaj ne? Toda našemljen v talar, s klobukom na široke krajevce, s košarjem okoli vratu je bil kakor vjeti ptič sredi kletke. Skoro mu je hotelo uiti z jezika, da že dolgo ni šel s kakim dekletom, pa se je pravočasno spomnil, da je duhovnik in da bi ga dekle morda ne razumelo. „Je pač prepad med njo in menoj,“ si je dopovedoval in pri tem mršil visoko čelo.

Pot se je vila ob potočku, ki je bobneče hitel v dolino. Nad potjo se je lahko dvigalo pobočje malo poraslega hriba, ob vodi pa so se videla riževa polja, ki so pravkar zelenela in delno zakrivala rumenkasto blato, iz katerega so pognala. Bosi delavci, do gležnjev pogrezneni v mehko zemljo, s slannatimi klobuki na glavi, so radovedni prekinili z delom, ko sta se jim približala črni mož v dolgem križu in dekle v bellem oblačilu.

Carmody se dosti ni zmenil zanje. Bolj ga je privlačila Anica Scott, ki je prva prekinila molk.

„Oče, vesela sem, da ste prišli. Saj je preteklo že toliko časa, odkar ne govorim z nikomer, ki bi bil iz Združenih držav! Odkod ste pravzaprav?“

Carmody je že hotel reči: „Iz Baltimora.“ Pa se je še pravočasno spomnil, da predstavlja misijonaria O'Shea. Zato je dejal: „Prihajam iz Worcestra, država Massachusetts. Vendar je že mnogo let, odkar sem zdoma.“

„Toliko jih ravno ne bo!“ je pripomnila Anica. Pri tem ga je pogledala tako prodorno, da je takoj razumel, kaj hoče vedeti. Nasmehnil se je in dodal: „Trideset let imam sedaj, gospodična Anica!“

Bolničarka prvi hip ni ničesar pripomnila. Resno je gledala v tla. Nato se je zdrznila in skoro sama zase rekla: „Jaz sem pa že pri osemindvajsetih letih. Včasih se mi zdi, da sem že stara. Rodila in zrastle sem v Washingtonu. Seveda, to mi ne daje nobene prednosti, čeprav je Washington glavno mesto države,“ je še šegavo pripomnila.

Carmody se je vgriznil v ustnice. „Kako lep par bi lahko bila,“ si je mislil. „Samo dve leti razlike! Pa sem si sam podrl most, ki bi naju lahko združil. Nikdar se ji ne bom mogel približati, kajti ona vidi v meni bitje z drugega sveta, bitje odeto v sveta oblačila, bitje, ki je duhovnik božji.“

Njegov korak je postajal počasnejši. Ob pogledu na Anico se je spomnil svoje bivše zaročenke. Ko ga je zapustila in se poročila z drugim, se mu je zazdelo, da je življenje zanj zgubilo svoj čar. Toda čas mu je rano zacelil in mu izbrisal iz spomina njeno podobo. Celo njena izdaja ga ni več razburjala.

Anica Scott je hodila ob njem gibčno in veselo. Vse v naravi ji je vzbujalo radost in zadovoljstvo. Uživala je nad zeleno barvo grmovja ob vodi in se veselila žuborenja potočka. Kadar je pogledala Carmodyja s svojimi sinjimi očmi, je ta pogled njemu skoro zaprl dihanje. S svojo glavo je deklica Carmodyju komaj segla do ramen. Zato je morala od časa do časa pohiteti, če ni hotela zaostati v koraku.

„To življenje mora biti za vas zelo samotarsko,“ je Carmody znova začel pogovor.

Ona je dvignila glavo. „Navadno ne, kajti z Beryl delava skupaj in opravkov nikdar ne manjka.“

„Beryl?“

„Da, žena doktorja Sigmana. Izredna ženska, vam rečem. Mnogo koristnega sem se od nje naučila!“

Carmody je šegavo pripomnil: „Malo majhen je ta kraj, da bi bil vreden imeti dve izredni ženski!“

Dekle ga je ošvrknila s pogledom. „Zelo ste vljudni, oče O'Shea, toda v meni ne boste našli nič izrednega!“

Beseda „O'Shea“, ki jo je ona tako naravno izgovarjala, je bila za Carmo-

dyja kakor da bi ga opazil mrzel veter iz zasneženih gora. „Gospodična, kar je izredno, je vaša navzočnost na tem oddaljenem kraju.“

Sedaj je molčala bolničarka. Šele, ko sta zagledala vas, je spregovorila: „Oče, to je dolga zgodba. Ob priliki vas bom z njo prišla nadlegovat, če me boste hoteli poslušati. Že smo skoro v vasi, zato ne kaže, da bi jo sedaj vam pripovedovala.“

Carmody je v sreču preklinjal bližino vasi. Ravno ta sprehod mu je razodel, da je v njem in ob njem praznina, ki mu jo lahko izpolni le tako iskreno in pozorno dekle kot je ravno Anica. Ni se mogel več obvladati, da ne bi nakazal svojih misli. „Vas bi mi bila mnogo bolj všeč, če bi bila bolj proč od misijonske postaje.“

Dekle se je zasmejala. „Dovolj daleč je za redne razmere, zlasti kadar vlada slabo vreme. Danes pa sem z vami istega mnenja: današnji dan je kot narejen za prijeten sprehod.“ Pač ni doumela, kaj ji je hotel povedati. Ta nesporazum je bil kaj umljiv. On ji je govoril kot človek, ona pa ga je poslušala kot duhovnika.

Vas je ležala ob zavoju ceste, skrita človeškim očem vse dokler se ni prišlo do prvih hiš. Ulica je bila samo ena in vzdolž nje so stale hiše, zgrajene iz blata. Pred trgovinami so viseli napisi, ki so se nenehno pozibavali v lahnem vetriču, ki je prihajal od gora. Med vrati so sedeli tkači s svojimi statvami, po kotih lončarji s kupi gline in modeli za oblikovanje, po cestah pa so kuharji z rezkim glasom ponujali proizvode svoje umetnosti: trdo kuhana jajca, riž in bob. Bilo je hrupa na pretek, več kot bi se dalo sklepati iz števila prebivalcev.

Nenadoma je nastala grobna tišina.

„Oče, vse naju gleda,“ je tiho dejala Anica. Njen glas je bil slovesen. Nenadni molk ji je bil neznanstvo všeč.

Eden trgovcev, z rokami sklenjenimi na prsih, se je pred Carmodyjem globoko priklonil. „Shen Fu,“ je dejal.

Njegove besede so bile kot znamenje. Povsodi so se odpirala okna in vrata in od vseh strani so se sklanjale glave v pozdrav. Misijonarjev prihod je po-

Dozreveli misijonar
blagoslavlja naj-
starejšega prebi-
valca v vasi

menil za ljudi praznik. V nekaj minutah so bile trgovine zaprte. Po vsej vasi je vladal skrivnosten molk. Molč, poln pričakovanja. Nato sta dva fanta prinesla na nosilnici starega moža, čigar obraz je križalo na tisoče gub.

Feng Tso Lin, najstarejši človek v vasi, oče otrok brez števila, je prišel, da ga novi misijonar blagoslovi.

Carmody je razumel, da je prišel najvažnejši trenutek; to je dokazoval nenavadni molk množice. Pred njim je stari Feng Tso Lin ponižno sklanjal glavo. Carmody je dvignil svojo desnico in napravil z njo znamenje križa. Nato je blagoslovil še zbrano ljudstvo.

Starec je dvignil glavo in pogledal Carmodyja z očmi, ki so bile nenavadno jasne. Podzavestno je Carmody začutil, da ga hoče blagosloviti tudi on. Kakor kak igralec, ki skuša navdušiti gledalce s kako izredno krettnjo, je v hipu padel na eno koleno in si snel črni klobuk. „Tudi jaz prosim za blagoslov,“ je dejal.

Bil je uganil. Starec je položil svojo roko Carmodyju na lase in jo zadržal deset sekund. Ko jo je odmaknil, je navzoča množica bušila v gromovito odobravanje.

Duhovni oče je blagoslovil ljudstvo

in ljudstvo je po svojem zastopniku blagoslovilo duhovnega očeta. To je bila sveta pogodba, veljavna za obe strani.

Anica Scott je bila srečna in ponosna. Z elegantnimi koraki je šla ob Carmodyju, ko sta se vračala na misijonsko postajo. Popoldanski veter ji je pognal rdečico v obraz.

„Oče, bilo je nekaj veličastnega! Kaj boljšega ne bi bili mogli videti v nobenem filmu! Ko ste pokleknili in vas je starec blagoslovil, sem se stresla od ganotja.“

Carmody ni odgovoril ničesar. Tisti trenutek je imel samo eno željo: strgati s sebe nesrečni talar, ki se mu je med hojo nerodno zapletal med noge in ga vreči skupaj s črnim klobukom v deroči potok, da ju ne vidi nikdar več.

„Zelo morate biti lačni, da tako hitite,“ je Anica čez čas spet spregovorila.

Dekletov glas ga je zdramil in mu presekal nit njegovih misli. Zmedeno jo je pogledal v njene jasne oči in krátko dejal: „Oprostite!“ Začela sta hoditi počasneje. V Carmodyju se je utrnila ena sama misel in se neprestano povračala: „Ni ga mostu, ki bi naju mogel združiti!“

ARGENTINA

Dr. Rudolf Hanželič — petdesetletnik. Dne 12. aprila je praznoval sredi prijaznih kordobskih gorá petdeset let življenja prof. dr. Rudolf Hanželič, naš znani pisatelj vzgojnih člankov, razprav in knjig. Gospod jubilančar že vrsto let sodeluje v naši reviji s svojimi prispevki z družinsko-vzgojnega področja, za kar so mu zlasti naši starši nadvse hvaležni. Dr. Hanželič je doma v Hardeku pri Ormožu. Srednješolske študije je začel v Ljubljani kot gojenec Marijanišča, kjer je bila tedaj prednica njegova teta s. Terezija Hanželič, ki je danes vrhovna prednica kongregacije Slovenskih školskih sester v Rimu. Maturiral je leta 1925, dovršil bogoslovje v Mariboru in leta 1934 doktoriral iz bogoslovnih ved na ljubljanski univerzi. Bil je do leta 1941 profesor verouka na celjski gimnaziji, po nemški zasedbi je dobil isto mesto v Ljubljani, leta 1945 pa je odšel s tolikimi drugimi javnimi delavci v emigracijo. Preko Rima in Južne Tirolske je prišel Argentino, kjer sedaj kot spiritalist deluje v zavodu San Sebastian, kraj San Esteban v korboski provinci. Ves čas svojega javnega delovanja je dr. Hanželič deloval zlasti med mladino, ki ga je izredno vzljubila. V letih 1938—41 je pri Zvezi fantovskih odsekov izdajal liste za naraščaj „Mladeč“ in „Naraščajnik“. Njegovo delo je bil tudi „Priročnik“ o organizaciji in ideologiji mladcev. Leta 1943 je izšla „Katoliška moralka za inteligenco“, leta 1945 pa 420 strani obsegajoča knjiga „Družinska vzgoja“, obe izpod njegovega peresa. Tudi v kordobskih gorah dr. Hanželič stalno piše in študira, njegov dom pa je zlasti v poletnih mesecih postal prijetno zbirališče vseh njegovih prijateljev in znancev, ki ga radi obiskujejo. Naj dobri Bog gospodu jubilanču da doživeti še mnogo sončnih in veselih dni sredi slovenske

skupnosti, ki ga ljubi, spoštuje in moli zanj, da bi mu Vsemogočni povrnil vse dobro, ki ga je storil zanjo tekomo svojega plodovitega življenja!

Na veliko soboto je prejel v Rimu mašniško posvečenje rev. Ivan Žužek iz znane družine pokojnega Franceta Žužek. S svojim bratom Nikom je bil leta 1943 zajet na gradu Turjak, pa je potem srečno ušel iz komunističnih zaporov v Kočevju. Leta 1945 se je spet z istim bratom rešil iz transporta, ki je vozil prodane domobrance Titu v roke. Na jesen istega leta sta vstopila v jezuitski red in študirala kasneje v zavodu „Russicum“ v Rimu z namenom, da v trenutku, ko se Rusija odpré zunanjemu svetu, odideta med pravoslavne Slované na Vzhodu. Ivan Žužek je tako postal duhovnik vzhodnega obreda. Drugo leto bo ista sreča zadeala njegovega brata Nika. V domovini uspešno deluje tretji brat Miha, tudi jezuit. Letos je imel za veliki teden postne pridige v Mariboru. Pa s tem še nismo pri koncu. V Argentini sta vstopila k jezuitom še dva brata Žučka: Tone in Roman. Od deklet je sestra Majda uršulinka v Sloveniji, prav pred kratkim pa sta vstopili v misijonsko kongregacijo zdravnic v Angliji gospodični Janja in Terezija Žuček, potem ko sta uspešno končali zdravniške študije v Španiji. Osem otrok torej iz ene same družine, ki so se posvetili Bogu! Lahko je pokojni Francé Žuček s svojo še živečo ženo Ivanko vesel takih otrok. Na belo nedeljo je gospa Žučkova priredila doma na Floridi blizu Buenos Airesa v spomin na mašniško posvečenje svojega sina Ivana majhno novomašno slavje, ki so se ga udeležili člani družine in najožji družinski prijatelji in znanci.

Mendoška kronika. Tudi letos so mogli rojaki v Mendozi praznovati veliko noč po slovenskih običajih. Marsikaj te-

ga je bilo seveda mogoče le zato, ker živi med njimi zopet stalen slovenski dušni pastir. Vse nedelje v postu je bil križev pot, na veliki petek poleg križevga pota postna pridiga, na veliko soboto popoldne velikonočna procesija, na veliko nedeljo pa slovesna peta sv. maša. Velikonočno dolžnost so Slovenci letos opravili po stanovih, kar je bilo novost za Mendozo. Na veliko nedeljo so imeli prednost možje in fantje, ki so se na pismena vabila odzvali v lepem številu. Njim so na belo nedeljo sledili prvoobhajanci in drugi otroci, v nedeljo dne 24. aprila pa so prišle na vrsto žene in dekleta.

Prvo sveto obhajilo v Mendози. V velikem hrepenenju so otroci dočakali dan svojega prvega svetega obhajila. Na belo nedeljo je 13 otrok, 9 fantkov in 4 deklice, s svojimi starši zasedlo prve klopi v kapeli pri č. sestrah frančiškankah, čakajoč presrečnega trenutka, ko bo Jezus prvič prišel v njihova očiščena srca in nedolžne duše. Med sv. mašo so prvič prepevali sami otroci in s tem še bolj povzdignili ta res otroški praznik. Po kratkem nagovoru so vsakega prvoobhajanca spremili njegovi starši do obhajilne mize in skupno z njim prejeli sv. obhajilo. Ob tej priliki so se vsi navzoči res počutili kot ena sama družina v družbi Jezusovi. Po sv. maši so otroci prejeli še skromen zajtrk, nato pa se je s slikanjem prvoobhajancev zaključila ta slovesnost, ki bo vsem ostala v lepem spominu.

ČILE

Kot smo svoj čas poročali, je bil na praznik Kristusa Kralja leta 1952 blagoslovljen temeljni kamen za novo cerkev v čast sv. Gemi Galgani, ki se jo je namenil sezidati stolni vikar g. dr. Anton Trdan v predmestju mesta Rancagua. Po devetih mesecih je bila stavba pod streho. Odtlej se je brala maša v zakristiji vse do letos, ko je g. škof 27. februarja dodelano cerkev slovesno blagoslovil ob zastopstvu civilne in vojaške oblasti in ob številni udeležbi klera in vernikov. Tudi nekaj slovenskih usmiljenk je prišlo. Cerkev je dolga 25 me-

Nova cerkev sv. Geme, sad naporov slovenskega duhovnika dr. Antona Trdana

trov, široka 10 m, zvonik je visok 12 m. Ima lep oltar, prižnico in vse potrebne predmete za mašo. Za cerkvijo je g. A. Trdan zgradil tudi veliko dvorano. Vso zgradbo cenijo na 2 milijona čilskih pesov. V glavnem je bila cerkev zgrajena z milodari, velik del denarja pa je zbral g. Trdan s kinopredstavami v istem naselju, ki je oddeljeno od stolnice 4 km. 8 km dolgo pot je g. Trdan včasih tudi večkrat na dan napravil vselej s kolesom. V cerkvi sta se že opravila dva misijona z velikim uspehom. V naselju je bilo pred prihodom g. Trdana veliko protestantskih pridigarjev, ki so dobili že veliko pristašev in zgradili svoj tempel. G. Trdan je s svojim požrtvovalnim delom dosegel, da so odšli ali se spreobrnili. Sedaj je naselje zopet popolnoma katoliško in se cerkev polni. G. škof je priznal: „Tako se mora delati v predmestjih.“ Ker se bo v neposredni bližini zgradila v kratkem nova naselbina, bo cerkev verjetno kmalu postala župnijska. Župnišče namerava zgraditi g. škof sam. On je tudi kril stroške za streho cerkve in kupil del zemljišča. Ob priliki blagoslovitve cerkve je krajevni dnevnik obširno in pohvalno pisal o delu g. Trdana.

PO SVETU

IZ VATIKANA

Proslava šestnajstletnice izvolitve papeža Pija XII. Ta važen dogoček so v Vatikanu proslavili 2. marca z velikim veseljem, ker se je sv. očetu spet vrnilo zdravje. Zdravje cerkvenega poglavarja je vsak dan bolj trdno. Na trgu sv. Petra se je ta dan zbrala velika množica. Tuji romarji so bili pomešani med domačini. Navzoči so bili tudi člani različnih cerkvenih ustanov, zaslopniki Katoliške akcije, dijaki in druge organizacije. Vsa poslopja vatikanske države so bila v zastavah. Žareče sonce je razlivalo svoje žarke na množico. Okoli obeliska je bila velika pestrost barv. Vzklikom množice se je pridružilo tudi mnogo avtomobilov s svojimi trobljami. Točno ob pol eni se je odprlo okno papeževe zasebne študijske sobe. Prikazala se je bela, častitljiva postava svetega očeta. Vsa množica ga je sprejela z navdušenim vzklikanjem. Papež je z gibi rok in z izrazi obraza nekaj časa odgovarjal na prisrčne pozdrave množice. Potem pa je s slovesnim glasom, ki so ga zvočniki prenašali po širnem trgu, podelil blagoslov. Iz vsega sveta pa je prišla mnogo častitk in izrazov veselja nad ozdravljenjem svetega očeta. Na obletnico papeževega kronanja, 12. marca, je bila v Sikstinski kapeli maša v zahvalo.

Sveti oče in njegova skrb za Cerkev. Sveti oče je ustanovil novo škofijo v Davidu in jo odcetil od nadškofije Panamá. To nadškofijo pa je povzdignil v metropolijo in ji novoustanovljeno škofijo podredil.

Novo škofijo je papež ustanovil tudi v Duitami (Kolumbija), jo odcetil od škofije v Tunji in jo podredil nadškofiji v Bogotá. Za škofa nove škofije je imenoval duhovnika Jožefa Johima Flórez iz škofije Socorro in San Gil.

Apostolsko prefekturo na severnem Norveškem je povzdignil v apostolski vikariat in ga izročil Družbi misijonarjev svete Družine.

Za svojega legata na narodnem evharističnem kongresu v Costa Rica, ki je bil v glavnem mestu San José meseca aprila, je sveti oče imenoval Karla Maríjo de la Torre, kardinala in nadškofa v Quito.

Papeževo socialno poslanstvo. Ob šestnajstletnici kronanja svetega očeta, je predsedstvo Zveze mož italijanske Katoliške akcije izdalo obširno knjigo z naslovom: „Socialno poslanstvo Pija XII.“ Pri važnem delu so sodelovali ugledni teologi, učenjaki, javni delavci, pravniki in drugi strokovnjaki. Namen te knjige je, katoličane poučiti in seznaniti s socialnim naukom papeža Pija XII., ki ga je posvetil človeštvu v šestnajstih letih svojega vladanja. — Knjiga prinaša socialni nauk Pija XII. o izredno važnih zadevah: Cerkev in socialno vprašanje; človeška oseba; zakon; vzgoja; manjše družbe; država; mednarodni red; naravno in pozitivno pravo; svoboda; demokracija; pravičnost; socialna pravičnost; pravičnost in ljubezen; lastnina; delo; kmečki svet; podjetje (obrat); sodelovanje razredov; izseljevanje; mir; boljši red; krščanska civilizacija; združena Evropa za pravi mir; luč pouka; obrtno podjetje; krščansko pojmovanje države; naloga tiska; prava demokracija; Pij XII., branitelj resnice in pravice; pravičnost, podlaga človeškega sožitja; Pij XII. in voditelji podjetij; Pij XII. in kmetje; Pij XII. vdrževatelj novega reda. S to knjigo, pravi kardinal Pizzardo, se hoče Zveza mož Katoliške akcije svetemu očetu zahvaliti za njegov socialni nauk in ljudi pridobiti, da bodo ta nauk spoznali in izvrševali.

Presekcnik U. S. A. slavi papeža. Obletnice izvolitve Pija XII. za papeža se je spomnil tudi tisk v USA. Časopisi so prinesli dolga poročila o proslavah šestnajstletnice papeževe izvolitve v Rimu. Posebno velik in ugoden vtis pa so napravile na ameriške državljane besede, ki jih je spregovoril predsednik Eisenhower o papežu ob otvoritvi tiskovnega zborovanja, ki se vrši navadno vsak teden. Izrekel je posebna voščila papežu Piju XII. za šestnajstletnico izvolitve in za rojstni dan v imenu vse Amerike in mu želel, da bi veliki duhovni poglavar srečen in zdrav praznoval še mnogo obletnic in rojstnih dnevo. Poslal je papežu tudi brzobjavne častitke, v katerih pravi, da so mu njegovo prizadevanje za bratsko luubezen med narodi, njegovo požrtvovalno delo za mir in njegova skrb, da bi ljudje postali boljši, zagotovili spoštovanje in občudovanje ameriškega naroda.

Libanonski predsednik pri papežu. Dne 25. marca je sveti oče slovesno sprejel dr. Kamila Chamon, predsednika libanonske republike in njegovo spremstvo. Sveti oče je najprej ponovno zaprotovil svojo posebno očeovsko luubezen do libanonskega naroda, med katerim imajo katoličani težko in odgovorno delo, potem na ljudstvu in vsem, ki mu vladata, priščno voščil napredek, mir in blagostanie. Na koncu sprejema mu je predsednik predstavil svojo gospo in druge člane spremstva. Papež se je s predsednikom in njegovo gospo dal tudi fotografirati v dokaz posebne naklonjenosti.

Papežev sprejem severnoameriških časnikarjev. Nad 30 severnoameriških časnikarjev — ravnateljev, urednikov in dopisnikov, zastopnikov 250 časopisov — je potovalo po Evropi in srednjem Vzhodu. Prosili so po svojem predsedniku za sprejem pri papežu. Sveti oče jih je sprejel in jim takole govoril: „Predsednik vaše skupine, gospodje, je v svoji prošnji za sprejem navedel tako prepričevalne razloge, da smo ga vam dovolili. Izjavljam, da je prepričan, da bo naš blagoslov zelo mogočna podpora pri izvrševanju vašega poslanstva. Zares, ni lahko iskati Resnice in se je do-

sledno držati vselej, kadar kaj pišete ali govorite. Vendar pa je to vaša dragocena služba in obenem dolžnost do tisočev ali milijonov oseb, na katere vplivate s svojo besedo. Večna Resnica in večna Pravica morata biti vedno vaši opori in vaši vodnici.“

Škofovski jubilej kardinala Piazza. Ta kardinal je februarja obhajal petin dvajsetletnico škofovskega posvečenja. Papež sam mu je pismeno častital. Med prvo svetovno vojno je bil škof v Beneventu. Posebno delavnost je pa razvil v Benetkah, kjer je bil patriarh in kardinal. Ustanavljal je nove župnije, skrbel za versko vzgojo kmetov in delavcev, pospeševal Katoliško akcijo in imel škofijski kongres za verski pouk. Ko je prišel v Rim, je vestno opravljal najvišje službe, v svoji škofiji zidal in popravil mnogo cerkva in župnišč, preskrbel bogoljubcem počitniški dom, mladini zgradil več šol, začel graditi tudi dom za stare in bolne duhovnike. Zelo se zanima za Katoliško akcijo, za izseljenke vestno vrši tudi službo tajnika pri Konzistorijalni kongregaciji. Zato mu papež podeljuje svoj blagoslov in mu daje pravico da ga na dan slovesnosti v svoji škofiji podeli vernikom.

Opozorilo Kongregacije sv. oficija. Ta kongregacija je ugotovila, da se maše popoldne večkrat opravljajo iz drugih namenov in ne v splošni blagor vernikov, kakor je to določila Apostolska odredba (konstitucija) „Kristus Gospod“. Zato vse škofove opozarja, naj ne dovoljujejo, da bi se maše popoldne opravljale za okrasek ali povzdigo kake slovesnosti ali za udobnost zasebnikov. Ob tej priliki je Kongregacija sv. oficija tudi izjavila, da je prepovedano določbe Apostolske odredbe razširjati.

Odlok Kongregacije za širjenje vere. Ta kongregacija je izdala 1. februarja 1952 sledeči odlok: „Ker je preč gosnod Janez Krstnik Lv, bivši generalni vikar nadškofije Nanking (Kitajska) delal z besedo in dejanjem proti zakoniti oblasti delegata svetega očeta na Kitajskem, ta sveta kongregacija s tem odlokom izjavlja, da je imenovani duhovnik izobčen. Izobčenje je na poseben način pri-

držano Sveti stolici.“ Imenovani se potem, ko je ta odlok prejel, ni poboljšal, ampak je vztrajal v svoji zmoti in postal celo branitelj in propagandist gibanj, ki pod zapeljivimi naslovi varajo kristjane in jih hočejo ločiti od edinosti s katoliško Cerkvijo. Da bi vernike varovala pred pogubnim vplivom, je Kongregacija za širjenje vere ponovno sporočila, da je omenjeni duhovnik še vedno izobčen in si med tem nakopal še druge cerkveni kazni.

Delo Kongregacije za svete obrede. Ta kongregacija je na svojem rednem zborovanju (18. febr.) preiskovala dokaze, da se ni skazovalo svetniško češčenje božjima služabnikoma papežu Piju IX. in Edvardu Jožefu Rosaz, škofu v Susi, ustanovitelju Družbe sester tretjega reda v Susi (Piamonte). — Dne 22. februarja pa je zborovala v navzočnosti svetega očeta Kongregacija za sv. obrede za splošne zadeve. Kardinali, uradni prelati in bogoslovni svetovalci so potrdili mučeništvo božjih služabnikov Leona Ignacija Mangin, Pavla Denn, duhovnika in profesorja iz Družbe Jezusove in drugih 54 tovarišev domačinov, umorjenih iz sovraštva do vere na Kitajskem leta 1900. Potrdili so tudi, da sta se izredno odlikovali v kreposti božji služabnici Marija od božje Previdnosti (Evgenija Smett, ustanoviteljica sester pomočnic duš v vicah) in Klelija Barbieri, ustanoviteljica najmanjših sester Matere bolečin. Na koncu zborovanja je papež ukazal, da se razlašé odloki o mučeništvu in krepostih imenovanih božjih služabnikov.

Na svojem zborovanju 11. marca pa je Kongregacija za sv. obrede razpravljala o veljavnosti rednih postopkov v zadevi božjih služabnic: 1. Marije Marjete Dufrost de Layemmerais, vdove d'Youville, ustanoviteljice Kongregacije sester ljubezni v Montrealu (Kanada); 2. Antonije Marije od Usmiljenja, ustanoviteljice oblatinj svetega Odrešenika. Ugotavljala je tudi, če se ni skazalo svetniško češčenje božji služabnici Mariji od apostolov (Tereziji Wuellenweber) ustanoviteljici sester božjega Zveličarja.

Dopoldne 15. marca 1955 se je v va-

tikanski palači spet sestala Kongregacija za sv. obrede za redne postopke. Na tem sestanku so kardinali in uradni prelati razpravljali o uvodni zadevi božjih služabnikov: 1. Bazilija Antona Moreau, duhovnika, ustanovitelja Kongregacije sv. križa; 2. Frančiška Faá di Bruno, duhovnika, ustanovitelja pomožnih sester sv. Cite. Preiskovali so tudi poročila bogoslovnih ocenjevalcev spisov božjih služabnikov: 1. Simona Valadier, duhovnika in redovnika frančiškanskega reda, ustanovitelja misijskih sester sv. Frančiška; 2. Andreja Bessette, redovnega brata Kongregacije sv. križa.

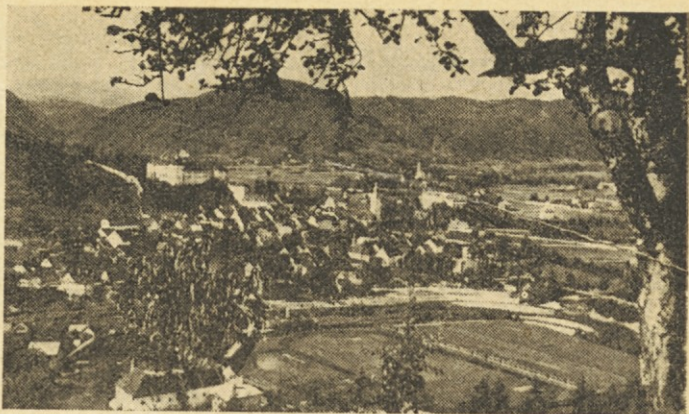
ZAKAJ ČU-EN-LAI NI POSTAL KATOLIČAN?

Nekaj mesecev pred začetkom druge svetovne vojne sta prišla v Pariz z namenom, da tam dovršita študije Ču-En-Lai in Huang, oba Kitajca po rodu. Razlika med njima je pa bila v tem, da Ču-En-Lai ni bil komunist, Huang pa zagrizen pristaš rdečega svetovnega nazora. Ob koncu vojne pa je bil položaj baš obraten: Ču-En-Lai komunist, Huang pa nasprotnik komunizma. Kako je moglo priti do spremembe? Pred kratkim je dr. Huang v Berlinu pojasnil to uganko.

V dnevih, ki se je Huang pripravljala na doktorat, so Nemci predrli Maginotovo črto in prišli v naglih sunkih do Pariza. Huang kot komunist Nemeem ni dosti zaupal, zato je pobegnil na jug Francije in se skril v vasi sredi Pirenejev. Stanoval je pri revni kmečki družini, kjer ga je zlasti mati prisrčno sprejela in delila z njim zadnji kos kruha. Huangu se je to čudno zdelo, pa jo je vprašal, zakaj je tako velikodušna do njega. Odgovor ga je začudil: „Ko sem bila še petletna deklica, mi je naš stari župnik dejal: 'Kadar te prosi kakšen revež miloščine, se vedno spomni, da iz njega govori Odrešenik Jezus Kristus!'“

Huangu je ta izjava dala misliti. Na sebi je čutil moč krščanske ljubezni. Vse komunistične krilatice o „kapitalističnem hrišćanstvu“ so zanj zgubile na moči. Ta krščanska ljubezen je bila čisto nekaj drugega kot toliko opevano komunistično tovarištvo.

Škofja Loka z nekdanjim gradom freisinških škofov, ki je pred 10 leti postala ječa tisočim protikomunističnih borcev

Avgusta meseca 1944 se je Huang zopet mogel vrniti v Pariz. Ob slovesu je pozdravil tudi hčerko dobre matere, ki je že dolgo ležala v postelji. Vprašal jo je, kaj želi, da zanjo stori, in ona je odvrnila: „V Parizu je mnogo cerkva. Če boste kdaj šli mimo njih, vstopite in molite za moje zdravje!“

Huang takrat še ni znal moliti. Ali dano besedo je hotel držati. Vsako jutro je obiskal kako cerkev in govoril takole: „O Bog, saj niti ne vem, če si res. Toda tista bolna deklica vate veruje. Reši jo torej!“

Neki duhovnik, ki je Huanga videl vsak dan v cerkvi, je mislil, da je dober katoličan, pa ga je zato povabil, naj mu vsak dan streže pri maši. Huang je nekaj časa molčal, nato pa povedal vso resnico. Posledice niso izostale: Huang se je dal krstiti. Vstopil je med oratorijance in postal duhovnik.

Ču-En Lai take sreče ni imel. „Ni našel dobre matere, kot jaz,“ pravi dr. Huang. Evropa mu ni dala, česar si je želel: miru in odgovora na življenjska vprašanja. Postal je zagrenjen in nezadovoljen. Iz nekomunista se je prelevil v komunista. Imel je pač to nesrečo, da je padel med ljudi, ki niso živeli po veri. Bili so katoličani, ne v dejanju, temveč le po imenu. S svojim življenjem so povzročili, da je Ču-En-Lai danes komunist.

IZ KATOLIŠKEGA SVETA

Spominska knjiga Marijinega leta. Odbor za Marijino leto v Rimu pripravlja izdajo knjige, ki bo obsegala vse slovesnosti na svetu, ki so se vršile v spomin stoletnice slovesne proglasitve Marijinega brezmadežnega spočetja za versko resnico. Da bi bila ta knjiga čim popolnejša, vabi omenjeni odbor vse škofove, da pošljejo kratka poročila o slovesnostih in fotografije važnejših prireditev v njihovih škofijah.

Poštna pastirska pisma irskih škofov. Irski škofje so za post poslali svojim vernikom zelo sodobna pastirska pisma. V njih govoré o komunizmu, o življenjskem materializmu, o tajnih podtalnih družbah, o pijančevanju in izdajanju policijskih povesi in zgodb za otroke. Nadškof v Dublinu piše o nevarnostih za vero. Zato si je tudi sam pridržal odločitev, kdaj in pod kakšnimi pogoji more obiskovati katoličan protestantski zavod sv. Trojice. Škof Clogher opominja vernike k treznemu življenju. Irska potroši v enem letu 24 milijonov šterlingov za alkoholne pijače, 20 milijonov pa za tobak in razvedrilo. Druga pastirska pisma opozarjajo vernike na nevarnosti izseljevanja. Škof de Galway svari mladino pred tistimi, ki oznanjajo pomen sile in si prisvajajo pravico, deželo zavesti v vojsko. „V naši deželi,“ pravi ta škof, „ima to pravico samó za-

konita vlada in nihče drug. Irska potrebuje miru.“

Film „Sveta znamenja“. Urad za širjenje vere je podprl izvedbo zvočnega filma z naslovom „Sveta znamenja“. Z njim hoče pospeševati liturgično in splošno versko vzgojo. Film nazorno pojasnjuje pomen glavnih krščanskih znamenj in simbolov. Ta znamenja so: vođa, kruh, vino, kadilo, zvonovi itd.

Sovjetska vlada ne trpi katoliških duhovnikov. Sovjetska vlada je izgnala p. Jurija Bissonette, redemptorista, ki je skrbel za versko življenje članov ameriškega poslaništva v Moskvi. V posebni noti je izjavila, da ga je izgnala za to, ker ameriška vlada ni hotela podaljšati dovoljenja za bivanje ruskemu razkošnemu eksarhu Borisu.

Smrt patra Lorda. V Florissantu je umrl pater Danijel A. Lord iz Družbe Jezusove, apostol severnoameriške mladine, znan doma in v tujini. Delal je apostolsko z besedo in s peresom neutrudljivo. Spisal je za mladino več del, ki so zelo razširjena. Svoje delo je omejil predvsem na kinematografijo. Zupustil je v rokopisu moralni zbornik za izdelovanje filmov (za kinematografsko industrijo).

Avstrija bere sv. pismo. Sv. pismo je knjiga, ki se je tudi v Avstriji danes največ proda. Apostolska organizacija za širjenje sv. pisma si je izbrala za cilj: V vsaki družini sv. pismo. Dosegla je, da je bilo v Avstriji v zadnjih treh letih prodanih 145.000 knjig sv. pisma nove zaveze. Ljudsko sv. pismo patra Pija Parsch je doživelo že šesto izdajo. Prva izdaja je obsegala 11.000 izvodov, pa je bila v šestih mesecih razprodana. V zadnjih dveh mesecih je bilo prodanih 5.000 izvodov. Samo občina Puchberg je kupila 800 izvodov. Ljudje radi segajo po knjigi sv. pisma, ker je poceni, lepo opremljena in tiskana.

Katoliški krožek za informacije v Londonu. Ta krožek obhaja prvo obletnico. Ustanovljen je bil zato da posreduje: širi in pogloblja versko znanje. Posluhuje se vseh pripomočkov moderne tehnike. Vodstvo krožka pravi: „Naš namen je, odstranjevati nezaupanje in

predsodke, ki jih imajo nekateri stano- vi do katoliške vere.“ Dopisni tečaj obsega 20 učnih enot. Po vsakem tečaju dobé člani vabilo, da povedó, kar so v učnih enotah našli zanimivega. Največ odgovorov se nanaša na mašo in sv. Rešnje Telo. Mnogo nekatoličanov, ki se udeležujejo verskih tečajev le iz rado- vednosti ali z namenom, da bi se o ve- rah bolje poučili, večkrat nehoté pride do vere. Nek učence piše: „Sledil sem pozorno vašim učnim uram. Zelo mi je žal, da nisem bil krščen v katoliški veri.“

Sodelovanje katoličanov pri UNESCO. Duhovnik Janez Larnaud, glavni tajnik mednarodnega katoliškega društva za razporejanje (koordinacijo), je v po- sebnem razgovoru izjavil, da je sodelo- vanje katoličanov pri UNESCO velike važnosti in ga je treba vedno bolj kre- piti. Omenjeni duhovnik se je kot dele- gat Svete stolice pred kratkim udeležil glavnega zborovanja UNESCO v Mon- tevideo. Ko se je potem vračal v Paris, se je nekaj dni mudil v Kanadi. Na vpra- šanje o mednarodnem katoliškem dru- štvu je izjavil, da je bilo ustanovljeno 1946. — še pred prvim zborovanjem UNESCO. Njegov namen je, obveščati vse katoliške krožke v posameznih de- želah o delu UNESCO in skrbeti za ved- no večje sodelovanje pri tej ustanovi Združenih narodov.

Skrb katoličanov za gobavce. Tajni- štvo severnoameriških misijonov v Wa- shingtonu je sestavilo članek o dejanski pomoči katoličanov gobavcem na vsem svetu. 4 milijone oseb je žrtev te stra- šne bolezni. Izmed vseh verskih skupin katoliška Cerkev najbolj načrtno in po- žrtvovalno pomaga gobavcem. Njene ustanove podpirajo nad 46.000 oseb, ki imajo to bolezen. Med žrtvami, ki so se nalezle bolezen, ko so se žrtvovale za gobavce, sta dva škofa. 80 duhovni- kov, devet bratov pomočnikov in 56 se- ster. Kljub temu še 90 odstotkov gobav- cev ne prejema redne pomoči in oskrbe. Ta ugotovitev je klic vsem kulturnim narodom, da povečajo svojo pomoč in za- nimanje za gobavce, posebno zdaj, ko je zdravniška veda odkrila sredstva, s ka- terimi jih more ozdraviti.

Borba za krščansko javno mnenje v Mehiki, Odsek Katoliške akcije za propagando je pripravil podroben načrt za delo, ki naj spet zbudi in vzgoji med ljudmi tudi v javnosti krščansko zavest. Pri delu se bodo člani posluževali vseh modernih tehničnih pripomočkov: tiska, kina, radia, televizije. Obenem bodo prosili za sodelovanje vse, ki bi hoteli delati za večji vpliv Cerkve na javnost.

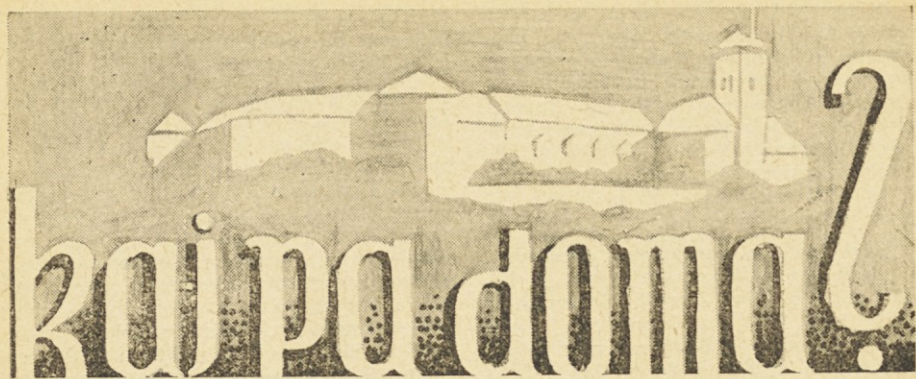
Smrt bivšega korejskega predsednika vlade. Pavel Kim Sung Soo je bil rojen 1891 v južni Koreji. Univerzo je končal leta 1914 na Japonskem. Leta 1920 je ustanovil v Seulu največji dnevnik Tong a il Bo. V letu 1945 je bil predsednik političnega sveta okupacijskih sil. Bil je tudi voditelj demokratske stranke. Zato se je 1946 odločno boril proti komunistom. 1951 je postal podpredsednik vlade ob strani Sygmana Rhee. Čez eno leto je moral iz zdravstvenih razlogov odstopiti. Letos 18. februarja je poklical katoliškega duhovnika, da ga je krstil. Po krstu je pokazal na križ in rekel: „Zdaj, ko sem pred Njim, bom živel.“ Ko so mu potem dali križ, ga je objel in z njim v rokah izdihnil. Pogreba se je udeležilo nad 40.000 ljudi. Pokopal ga je apostolski vikar potem, ko je zanj opravil sveto mašo.

Japonski katoličani in socialna pravičnost. Japonski odbor za preučevanje mednarodnega socialnega vprašanja dela na to, da bi se mednarodni pravni znanosti pridružila nova — mednarodna socialna pravičnost. Ta odbor namreč pravi: „Čas zahteva, da se poglobimo v vprašanje socialne pravičnosti, ki se pojavlja ne le v posamezniku enega naroda, ampak med vsemi narodi, oziroma med posamezniki različnih narodov. Zato je potrebno začeti novo znanost — mednarodno socialno pravičnost. To znanost bi morali posebno gojiti misijonarji.“ Prvo razpravo o mednarodnem pravu je napisal slavni pater Francišek da Vitoria, dominikanec. V njej govori o pravicah Indijancev napram španskim kolonizatorjem. Vprašanja, ki bi jih bilo treba rešiti, so: Pravica revnih narodov do primernega življenja; zapuščenost in neobdelana posestva v državah narodov, ki trpe lakoto in pomanjkanje; klic sve-

tega očeta po novem redu, ki bo revnim narodom omogočil pravico do bogastva, ki je izven njihovega ozemlja.

Poraz komunistov pri volitvah v državi Andhra. V državi Hindu de Andhra v Južni Indiji so bile volitve v državni zbor. To državo so imeli za glavno trdnjavo komunizma v Indiji. Zato je bil poraz komunistov veliko presenečenje za zmagačce in premagance. Do poraza komunistov je mnogo pripomogel enoten nastop kongresne stranke, ki je na volilnih shodih večkrat ponavljala: „Če boste pomagali komunizmu do oblasti, bodo to zadnje volitve v državi Andhra.“ Govorniki kongresne stranke so na zborovanih tudi nazorno opisovali razbirno delo komunizma in njegove strašne sadove — popolno duhovno in telesno suženjstvo.

Mednarodni kongres „Pax Christi“. Prihodnji mednarodni kongres „Pax Christi“ se bo vršil v mestu Nimes letos od 8. do 12. avgusta. Gibanje „Pax Christi“ (Kristusov mir) se je začelo v Franciji leta 1945. To gibanje ima namen: pospeševati molitve za mir, preučevati vprašanja miru v luči nauka katoliške Cerkve in skrbeti za zborovanje članov različnih narodov. Kongres bo otvoril kardinal Feltin, pariški nadškof in predsednik mednarodnega gibanja „Pax Christi“, z govorom: Krščanska vest in delo za mir. Zastopniki različnih narodov bodo pa v naslednjih dneh razpravljali o razmerju med Cerkvijo in svetom, o dolžnosti Cerkve, da dela za mir med narodi in o dolžnostih članov gibanja „Pax Christi“. Vest program se omejuje predvsem na štiri točke: 1. voditi mladino s pomočjo temeljitega verskega pouka k Bogu; 2. buditi zavest odgovornosti v tistih, ki se poročajo in svariti pred razporokami; 3. delati z vsemi zakonitimi sredstvi na to, da bodo imeli otroci in doraščajoča mladina v domači hiši primerno vzgojo; 4. vplivati na zakonito oblast, da bo nastopila proti slabemu tisku in nemoralnim gledališkim in kinopredstavam. Lani je bil kongres gibanja „Pax Christi“ v Švici. Udeležilo se ga je 150 zastopnikov dvanajstih evropskih narodov, Združenih ameriških držav in Kanade.

SLOVENIJA

Duhovniške vesti. 15. aprila je umrl zadet od kapi župnik Anton Kovačič, star 57 let. Leta 1941 so ga pregnali Nemci iz Trzina pri Domžalah, na kar je živel najprej v svoji rojstni fari Mirna peč in po nastopu partizanstva v Novem mestu. V Titovi Jugoslaviji je bil pet let zaprt, nato pa je dobil mesto župnega upravitelja na Bregu pri Kranju, kjer ga je tudi dohitela smrt. Pokopali so ga v Mirni peči. Naj v miru počiva! Sliko pokojnega gospoda smo priobčili v majski številki DŽ na str. 259. — Na belo nedeljo 17. aprila je obhajal v frančiškanski cerkvi v Novem mestu zlato mašo pater Lenart OFM, po rodu doma iz hrvatske Istre. Omenjeni pater je v Novem mestu zelo znana osebnost, saj živi tam že preko četrto stoletja. Poleg njega delujeta v istem samostanu še pater Ciprijan Napast, star 72 let in p. Albert Pirč, ki je imel zlato mašo pred petimi leti.

Dekanija Kozje (okraj Šmarje pri Jelšah) je 29. septembra 1953 obhajala tisočletni jubilej matere-cerkve na Pilštanju. Pravijo, da je cerkev dala zgraditi kneginja sv. Ema, ki je imela na Pilštanju tudi svoj grad. Danes je od gradu ohranjenih le še nekaj razvalin. Na Pilštanju je dolgo vrsto let uspešno deloval župnik Jakob Ravtar. Sam piše takole svojemu duhovnemu sobratu v Argentini: „Poslavljam se od sveta! Dozorel sem. Od 1. avgusta sem upokojen

na lastno prošnjo. Od 20. julija sem v 82. letu; duhovnik sem dobrih 53 let. Od 1. marca 1908 sem tukaj (na Pilštanju) župnik. Noge me več ne nosijo rade; imam črevesje dvakrat zakrpano; zdravnik mi hodi trkat na sree in pljuča. Ali ni potem najbolj pametno, da se umaknem? Želim pa še ostati tukaj, tam v cerkveni hiši, kajti tu sem preživel več kot polovico svojega življenja in doživel toliko ljubezni s strani svojih faranov.“

Letošnji Koledar Mohorjeve družbe ni prav nič všeč staremu komunistu Levu Modicu. Ta človek je bil pred leti nekaj mesecev župan ljubljanskega mesta, pa je moral radi svojih nesposobnosti odstopiti. Ostal pa je slejkoprej strupen sovražnik vsega krščanskega. V svoji kritiki letošnjega Koledarja trdi, da knjiga ob desetletnici „osvoboditve“ vse premalo podčrta „vlogo komunistične partije“ in premilo obsodi delo „narodno-izdajalske duhovščine“. Koledarju zameri, ker ne poveljuje dovolj „komunističnih junakov“ in ne piše o dogodkih v smislu komunistične ideologije. Njegova sodba je, da je Mohorjeva družba „dolgočasna kongregacija“ in njen koledar potreben samo tistim, „ki hočejo izrabiti nazadnjaško tradicijo, da bi na verskem polju odtegnili ljudi od stvarnega življenja in jih znova politično organizirali pod vodstvom župnišč“.

Rdeče oblastnike v Sloveniji zelo skrbi stalno naraščanje duhovniških poklicev. Zato neprestano poizkušajo ovi-

rati tiste, ki so se odločili za duhovniški ali redovniški stan. Samo en primer iz Slovenije: Vsa gimnazija ve, da hoče F. J. postati duhovnik. Ravnateljica zavoda že celo leto preti fantu in staršem, naj tega sin ne stori, če noče imeti sitnosti. Pride zadnji dan šole. Vsi osmošolci gredo v odmoru na dvorišče, da se slikajo za slovo. Tudi F. J. je med njimi. Ob povratku v razred najdejo študentje po tleh razmetane lističe, na katerih stojijo na papirju, iz zvezkov iztrganemu, s pisalnim strojem napisana gesla kot: „Pod zastavo Kristusa Kralja v borbo proti komunistični klik! Dol s Titom! Smrt slovenski vladi! Proč z brezbožniki! Dol s Titovo kliko, ki v preganjanje vero in duhovščino! Nočemo iti v mladinske brigade na graditev proge Dobj—Banja Luka!“ Tudi policija že

stoji pred vrati. Krivca ni težko najti. Le F. J. je zmožen to storiti. Saj gre v bogoslovje. Še več! Policija takoj odkrije v aktovki F. J. polno lističev enake vsebine. Vsi študentje vedo, da so bili letaki natipkani v ravnateljščini sobi. Toda treba je močati. F. J. je obsojen na pet let težke ječe. Dasi mu ne morejo dokazati, da je on raztresel letake, jih to ne moti, da ga ne bi obsodili kot zločinca. Duhovniški poklic je treba preprečiti na vsak način. Ravnateljica je oprala sramoto z zavoda, da bi prav pri njej nekdo postal duhovnik. Časopisi potem pišejo: „Obsodba F. J. je novo razkrinkanje kleroreakcionarne klike. Izogibal se je vrst mladinskih organizacij, izživljaj se je le religiozno in v tesni povezavi z duhovniki. Bil je stalen gost v župnišču. Ves potek razprave je

Ob priliki 1000-letnega jubileja farne cerkve v Pilštanju, dekanija Kozje na štajerskem so se zbrali 29. septembra 1953 okrog sivolasega dolgoletnega pilštanj-skega župnika **Jakoba Ravtarja** sledeči gospodje duhovniki: Sedijo od leve na desno: **M. Čepin** (Sv. Ema), **Viktor Lunder**, dekan iz Kozjega, naddekan in kanonik **dr. Jožef Meško**, župnik **Jakob Ravtar**, **Miloš Turk** (Ljubno), **Jurij Pribožič** (Buče). Stojijo od leve na desno: **Adolf Piki** (Sv. Peter pod Svetimi gorami), **Franc Jager** (Pilštanj), **Ivan Lah** (Polje), **Ad. Volasko** (Dobje), **Stanko Horvat** (Planina), **Ivan Šolinc** (Šentjur), **J. Zidanšek** (Podsreda), **M. Jelen** (Sv. Vid), **Franc Strnad** (Podčetrtek), **L. Jurhar** (Olimlje)

jasno potrdil, da od človeka, ki je zra-
stel v zagriženih klerikalnih krogih, ni
drugega pričakovati kot neiskrenost in
zavijanje dejstev.“

**Kadar pa mlademu fantu le uspe, da
pride v bogoslovje, komunistične oblasti
hitro poskrbijo, da mora iti služiti vo-
jake. Tam je 18 mesecev časa, da se ga
spreobrne. Vršijo se politični tečaji,
smeši se vera in preti se s kaznijo vsem,
ki bodo ostali „trmasti“ in ne bodo ho-
teli razumeti nove stvarnosti. Dva me-
seca je bil C. A. v kartuzijanskem sa-
mostanu v Pleterjah. Komunistična po-
licija seveda za njim. Dasi je prior dr.
Leopold Edgar velik prijatelj novih
oblastnikov, ne more preprečiti, da bi
mu ne odpeljali novega kandidata, C. A.
dobi poziv pod orožje. Osemnajst me-
secev bo moral služiti nekje v Macedo-
niji. Mine nekaj mesecev in že dobi
obisk — iz Ljubljane. Pride uradnik iz
notranjega ministrstva in ga vpraša,
ali misli po odsluženem vojaškem roku
še nazaj v Pleterje. C. A. potrdi. Nato
uradnik govori ure in ure, obljublja,
preti, se priključuje. Zaman! Toda C. A.
je po tem razgovoru tako sirt, da ga
oblijejo solze. Kaj vse je treba pre-
stati, da si ohraniš poklic!**

**Postopek za uničenje duhovniškega
poklica je takle: Najprej čudovita pri-
jaznost, v katero je vključena želja, da
se odpoveš duhovništvu. Če ni uspeha,
sledí ponižanje za ponižanjem, kazni
vseh vrst, prestavitve v kazenske bata-
ljone in dostikrat „smrt pri izvrševan-
ju službe“. Potrebna je ogromna mera
krščanskega idealizma, da bogoslovce
vzdrži vse, kar mu prinese življenje pod
Titovo vojaško zvezdo. Neki komandir
čete, ki je dobil svoj čin v gozdu za časa
revolucije, ne more zlomiti odpora bo-
goslovca. V svoji onemogli jezi ukaže,
da ga morajo vsi vojaki klicati: „Sveti
oče papež.“ S posebni poudarkom pre-
bere dnevno povelje: „Čiščenje strani-
šča: Sveti oče papež.“ Pri debatnih urah
vsakdo lahko smeši tega bogoslovca; on
se ne sme braniti. Komandir nepresta-
no govori o neiskrenosti in hinavščini ka-
toliških škofov in duhovnikov. Kdor jih
zagovarja, je sovražnik napredka in
zato tudi sovražnik nove Jugoslavije, ki**

hoče pregnati „mračnjaštvo srednjega
veka“.

**Veliko duševnih muk povzroča bogo-
slovcem tudi strašno bogokletje, ki je
silno razpaseno v Titovi vojski. Sicer
politični komisarji neprestano povdar-
jajo, da je psovanje strogo zabranjeno
in da se prav v tem ločita kraljevina
Jugoslavija od Titove. Dejanska slika pa
je druga. Samo en primer iz Macedoni-
je: Pravkar je neki stotnik ozmerjal
vojaka telegrafista, ker mu ni posredo-
val pravilne zveze. Na koncu zmerjanja
še psovka na račun vojakove matere.
Vojaki se zdrznejo. Ali ni mar zabran-
jeno zmerjanje v Titovi vojski? In ali
ni mar še posebej rečeno, da se ne sme
vojaku nikdar sramotiti njegove matere?
Stotnik opazi nevoljo na obrazih voja-
kov, pa hitro doda: ...božjo. Splošen
smeš in čestitanje od vseh strani, da se
je dobro znajdel. Kmalu nato politični
komisar prebere odredbo, da psovanje ni
dovoljeno. Med samim branjem šestkrat
opuše Boga in petkrat Mater božjo.
Navzoči bogoslovec vsakikrat na tihem
prosi Boga odpuščanja za strašna bogo-
kletja. Ko se četa vrača v vojašnico,
izmenjuje z dobrim fantom iz hrvaškega
Zagorja zmoli en rožni venec, v spravo
in zadoščenje. Tako se služi vojake
pod Titom!**

**Kadar komunisti opazijo, da kateri
izmed bogoslovcev popušča na odporu,
mu takoj začnejo nuditi vse ugodnosti,
ki jih premore vojaško življenje. Pre-
nehajo sramotnja in napadi. Bogoslo-
vec mora hoditi na posebne sestanke,
kjer ga nato „prevzgapajo“. Konča se
ta „prevzgoja“ s slovesno izjavo, ki jo
priobči list „Narodni vojniki“, v kateri
se bogoslovec odpove „mračnjaškemu
suženjstvu“ katoliške Cerkve. Število
takih odpadlih bogoslovcev sicer ni ve-
liko, toda komunisti delajo z njimi ve-
liko propagando. Pošiljajo jih v čete,
kamor so pravkar prišli novi bogoslovei-
rekruti, da jim „pojasnijo resnico“. Uspeha
navadno nimajo, saj so bogo-
slovci na ta način „prevzgapanja“ že opo-
zorjeni iz semenišča in duhovno dobro
pripravljeni.**

**Prinašamo pismo bivšega bogoslovca
Tomaža Šekrsta, ki ga je po svojem iz-**

stopu iz semenišča objavil v listu „Narodni vojniki“. Pismo ima naslov: „Pred nami je bodočnost.“ Najprej zapoje ta vojak slavospev Titovi vojski in nato nadaljuje: „Ne da se povedati, kako silna razlika obstoja med življenjem v semenišču in življenjem v svetu, v slobodi. V semenišču bogoslovec ne sme brati političnega (t. j. komunističnega) tiska. Predstojniki pa ga prav pridno prebirajo. Seveda za dolgo ne bodo mogli preprečiti, da ne bi novi nazori prodrli skozi hladne zidove semeniških zgradb in skozi verski somrak v srca mladih ljudi, željnih resnice. Niti laž niti klevete ne bodo mogle zadušiti hrepenenja mladih duš po dosledni in pravični obnovi človeške družbe. Zato čestitam vsem, ki ste kot jaz zapustili bogoslovje: izbrali ste si dobro in plemenito pot, pot ki vodi na delo za blagor naroda in domovine.“ — Seveda take izjave ne rodijo ravna prida uspeha med narodom. Ljudstvo take odpadnike prezira in jih imenuje „izgubljene bogoslovce“, komunistični oblastniki pa jim tudi ne zaupajo, kajti tako kot so izdali svoj krščanski svetovni nazor, tako bodo ob prvi priliki, če se jim bo zdelo koristno, izdali tudi komunističnega. Zato taki odpadli semeniščniki ponovno in ponovno objavljajo svoje dopise v komunističnem časopisju, da bi izpričali svojo „pravovernost“. Ponavljajo se fraze o farizejski moralni v semenišču, o verskem mračnjaštvu in kulturni zaostalosti Cerkev, istočasno pa se pojejo hvalnice na račun novih nazorov. Res so pomilovanja vredni ljudje, ki so prodali svojo dušo in svoje mišljenje zato, da bi se imeli dobro na tem svetu. Prav gotovo se bodo enkrat spomnili Kristusovih besedi: „Kaj pomaga človeku, če si ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi.“ Pa bo mor-
da že prepoznano.

SLOVENSKA KOROŠKA

Trenutno je na Koroškem trinajst kanonično ustanovljenih tretjerednih družin, ki se zbirajo v: Dobri vesi, Plajberku, Radišah, Rožeku, Svečah, Št. Ilju na Dravi, Št. Jakobu v Rožu, Škočijanah, Šmarjeti in Šmihelu pri Pliberku. Tudi v Selah in Št. Rupertu se dela

Častitljiva cerkev na Pilštanju, ki je stara že 1000 let

na tem, da se ustanovi Tretji red. V preteklem letu je Tretji red organiziral 14 tečajev duhovnih vaj, ki se jih je udeležilo 346 tretjerednic. Tretjeredno glasilo „Asiški cvetovi“ je izhajalo redno v 500 do 700 izvodih. Novembrodecemberska številka je imela celo 5.000 izvodov. Tretji red je v letu 1954 pridelil tudi romanje v kraje, kjer je živel asiški manjši brat, sv. Frančišek. Seveda je romanje doseglo tudi Rim, kjer so udeleženci pozdravili sv. očeta.

Umrl je v Celovcu v Elizabetinski bolnišnici konzistorijalni svetnik in dekan Hubert Pietschnigg, zadnje čase rektor misijonske hiše v Vernberku, župnija Škočidel. Pokojnik je bil sicer Nemeč po rodu, pa se je naučil tudi slovenskega jezika, da je mogel uspešno delovati v Pliberku in dvojezični žiljski dekaniji Šmohor.

Slovenski pevski zbor v Šmihe u pri Pliberku je eden najmočnejših zborov na Koroškem, šteje 40 članov, pa tudi kakovost zbora je zelo dobra. Najvišji predstojnik cerkvene oblasti je ob priložnosti izrekel svojo posebno pohvalo in priznanje zboru: „To so pa šolani pevci!“ Pevodnja je Miha Sadjak. Zbor vrši važno prosvetno delo. S tem, da se goji slovenska pesem, se na najbolj učinkovit način dokazuje obstoj slovenskega življa na Koroškem in pobija trditve, da bi na Koroškem živeli le Nemci. Zadnji zelo uspeli koncert je zbor priredil na pustno nedeljo 20. februarja. Nastopil pa je zbor tudi že v Trstu in Gorici. Svojo kvaliteto je ohranil in jo stalno stopnjuje. Naj bi bilo tako tudi v bodoče.

PRIMORSKE VESTI

Sv. Jožef, praznik delavskih invalidov. Na praznik sv. Jožefa so v Italiji vpeljali dan delavskih invalidov. Tudi v Gorici so ga praznovali. Ob 10 je bila v cerkvi sv. Ignacija slovesna sv. maša, katere se je udeležilo nad sto delavskih invalidov goriške province. Na sedežu dela so nato razdelili zaslužne kolajne 66 delavcem invalidom.

Mašniška posvetitev v semeniški kapeli. Prvo soboto v mesecu marcu je bilo v goriški semeniški kapeli mašniško posvečenje. Kako bridke so posledice nove meje tudi za duhovniški naraščaj, priča dejstvo, da je bil letos posvečen samo en duhovnik in še ta je Italijan. Slovenski duhovniki so vsled tega zelo zaskrbljeni. Da bi se nas Bog usmili in zbudil tudi med našim ljudstvom duhovniške poklice, zato so vpeljali tedenske ure molitve v cerkvi sv. Antona v Gorici.

Materinski dan na Goriškem. Tudi letos so na Goriškem dostojno počastili materinski dan. Po mnogih vaseh so našim materam priredili lepe akademije. Zelo lepo je uspela materinska proslava v Gorici. Priredile so jo goriške družbenice. Na sporedu je bil primeren govor, deklamacije in petje, nakar je sledila Nicodemijeva drama „Sovražni-

ca“ v priredbi č. g. Stanka Zorka. Dramatski odsek Marijine družbe je pokazal veliko zmožnost v tem zahtevnem odskem delu. Občinstvo je bilo ganjeno do solz. Le škoda, da je edina dvorana, ki jo imamo v Gorici na rapolago za slovenske prireditve tako majhna, da ne more nikdar zadovoljiti vseh, ki bi radi prisostvovali našim prireditvam. Zato nestrpnost vsi čakamo, da se končno le uresniči naša velika želja po dostojnem domu.

Letni občni zbor SKPD. Dne 23. marca se je v Gorici vršil redni občni zbor SKPD. Odstopajoči odbor je po referenčnih poročilih o izvršenem delu v preteklem poslovnem letu. Najbolj zanimivo je bilo poročilo referenta za prosveto. Videli smo kako zelo je bil delaven predvsem društveni pevski zbor, ki je med letom dvakrat samostojno nastopil: enkrat v avditoriju v Trstu ob marijanski proslavi, drugič na koncertu v Bazovici in Dolini. Poleg tega je pevski zbor sodeloval še pri drugih prireditvah v Gorici in na Tržaškem. Po poročilih in drugih formalnostih so se vršile volitve novega odbora. Izvoljen je bil ponovno za predsednika prof. Butkovič Drago in povečini tudi vsi dosedanji odborniki.

Volitve v vzajemne kmetiške blagajne. Po daljših diskusijah so tudi v Italiji odobrili zakon o vzajemnih kmečkih bolniških blagajnah, kar je tudi za našega kmeta, ki je vse doslej bil tako zapostavljen in nezaščiten, velika olajšava. Volitve odborov vzajemnih kmetijskih blagajn so se vršile tudi po vseh naših slovenskih vaseh. Povsod je zmagala krščanska stranka, ne samo pri nas, ampak tudi po Italiji, kar znači, da je kmečko ljudstvo še zdravo in na pravi krščanski podlagi.

Nova cerkev v Trstu. Na praznik sv. Jožefa so v Trstu posvetili novo cerkev posvečeno brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Cerkev, ki se nahaja v bližini glavne postaje, je zelo lepa, srednje velika. Ker je v tej župniji mnogo Slovencev, upravičeno pričakujemo, da bo v tej novi cerkvi tudi zanje zatočišče.

Velikonočni prazniki v Gorici. Goriški verniki so se lepo pripravili na letošnjo Veliko noč. Postne pridige č. g. mons. Močnika so bile tako lepe in globoke, da je bilo vernikom kar žal, da so končale. Tudi za goriška dekleta in žene je bilo dobro preskrbljeno. Od tihe do cvetne nedelje so imele goriške družbenice svoj običajni vzorni teden, ki ga je letos vodil g. voditelj sam, č. g. dr. Humar. Lepi govori so privabili še druga mestna dekleta in žene, tako da je bil uspeh pri sklepu kar viden. Velika noč je prinesla vsem obilo duhovnega veselja in milosti. Posebno je bilo lepo velikonočno vstajenje v stolnici, katerega se je udeležilo veliko število Slovencev tudi iz okoliških vasi. Pel je dekliski zbor Marijine družbe s sodelovanjem mešanega zbora SKPD. Po vseh ostalih mestnih cerkvah pa so se držali novo vpeljanega nočnega vstajenja.

Smrt žanje. Tokrat si je izbrala očete in matere naših duhovnikov. V februarju je nenadoma preminula mati č. g. Angela Kosmača, kaplana na Opčinah pri Trstu. Po lažji boleznici se je vračala iz bolnišnice, na pragu bolnišnice pa jo zadela kap in je kmalu nato izdihnila. Nato smo prejeli žalostno vest č. g. Nandeta Babnika iz Holandije, da mu je na praznik sv. Jožefa umrl doma v Ljubljani oče. Silno je trpel radi raka na pljučih in radi preganjanja in osamelosti. G. Nande ga je zadnjič videl na svojem begu iz Ljubljane pred desetimi leti. Pogreb je pokazal, kako zelo spoštujejo klub vsemu preganjanju naši ljudje starše svojih duhovnikov. Njegov grob je pokrilo 15 vencev. — Dne 24. marca pa je preminul oče č. g. Stanka Zorko. Tudi njega so položili k večnemu počitku daleč od njegovega sina-duhovnika na pokopališču v Leskovcu pri Krškem.

HRVATSKA

Hrvatske komunistične oblasti so z namenom, da dokažejo svoj smisel za kulturo in umetnost, naprosile slavnega hrvatskega kiparja Meštrovića, ki živi v Sev. Ameriki, da dovoli prenos vseh njegovih verskih umetnin na en sam

kraj, kjer bi bile lepo skupaj zbrane in na vpogled bodočim rodovom. V ta namen so postavili posebno kapelico v Splitu, kjer bi naj bile umetnine razstavljene. Meštrović je prošnji ugodil, zahteval pa je, da se kapelica najprej blagoslovi, da se v njej postavi oltar in da splitski škof ob posvetitvi na njem opravi sv. mašo. Komunisti so z mevoljo v srcu ta pogoj sprejeli. V tajni okrožnici, ki je prišla preko meje v tujino, komunistične oblasti pojasnjujejo svojim somišljenikom, zakaj so sprejele Meštrovićevo zahtevo. „Mož je star in poln verskih predsodkov, zato se ga ne splača pregovarjati. V nekaj letih bo umrl in do tedaj bomo odlašali z blagoslovitvijo kapele. Nato bo pa itak vse šlo v pozabo. Ne moremo pristati na to, da se kapela blagoslovi. Tak korak bi utrdil ljudstvo v njegovem praznoverju in oslabil brezbožno gibanje. Kapelica naj služi kot muzej, da bodo bodoči rodovi lahko videli „proizvode cerkvene umetnosti iz buržujsko-kapitalistične dobe“. Res so oblasti splitskemu škofu Franiću delale najrazličnejše težave in navajale najbolj nemogoče razloge, zakaj trenutno še ni mogoče izdati dovoljenja za blagoslovitev kapele. Oglasil se je tudi stari komunist Miha Marinko, predsednik slovenske komunistične republike. Odlučno se je izjavil proti blagoslovitvi, kajti tako dejanje bi dalo vsem nasprotnikom režima priliko, da si dajo duška, utrdilo bi reakcionarne elemente v njih odporu do „nove stvarnosti“ in pripomoglo, da bi bila v Splitu še ena molilnica več, ko jih je žal (!) že sedaj več ko dovolj. Toda bolj ko so komunisti odlašali, bolj se je začela svetovna javnost, zlasti ameriška, zanimati za umetno narejeni spor. Katoliška novinarska agencija v Združenih državah NC je objavila besedilo tajne okrožnice, v kateri se komunisti izražajo proti blagoslovitvi. Tako komunistom nazadnje ni preostalo drugega kot dati dovoljenje. 7. marca je škof Franić na veliko zadovoljstvo splitskega prebivalstva in hrvatskega naroda mogel opraviti blagoslov kapele in brati v njej sv. mašo. Komunisti so pa postali za eno moralno klofuto bogatejši.

NOVE KNJIGE

Mati našega Odršenika. Za Marijino leto 1954 priredil dr. Franc Gnidovec. Buenos Aires 1954. Izdalo in založilo Slovensko dušno pastirstvo v Argentini, str. 288.

V Marijinem letu so vsi katoliški narodi tekmovali, kdo bo lepše in boljše počastil Mater božjo. Prav tako so povsod na različne načine skušali poskrbeti, da bi nam to izredno slanje za vedno ostalo v živem spominu in da bi nje-govi sadovi čim dalje časa trajali. Na vso srečo glede tega tudi Slovencem v izseljenstvu ni treba delati žalostne izjeme. Za to se moramo v veliki meri zahvaliti rektorju našega semenišča, ki nam je za Marijino leto na pobudo slovenskega dušnega pastirstva v Argentini podaril krasno knjigo o Mariji. S tem smo dobili Slovenci svojo prvo slovensko mariologijo; v njej imamo namreč celoten bogosloven nauk o Mariji „kratko in preprosto podan v topli in umljivi slovenski besedi, v slovenski misli in za slovensko srce“ (Uvod).

Knjiga ima štiri dele. Prvi del nosi naslov: Marija v zgodovini. Ko pisec razloži Marijino ime, lepo povzame, kar nam o Mariji ve povedati sv. pisimo stare zaveze. Po tem nas seznanjajo z Marijinim rodom in končno nam v desetih zaglavljih poda še kratek in pristrčen opis vsega Marijinega življenja. Vse to pa je le zunanji zgodovinski okvir, v katerem se šele skriva prava podoba Marijina. To podobo pa nam potezo za potezo mojstrsko riše v naslednjih dveh delih.

Drugi del ima naslov: Marija — božja mati. V njem stopi pred nas Marija, kakršna je v razmerju do Boga in sama v sebi, polna lepote in nadnaravnega notranjega bogastva. Ta snov je obdelana v naslednjih poglavjih: Marija — božja mati. Deviška mati. Vzvišenost božje matere. V sorodstvu s Sveto Trojico. Najvišja milost. Temelj Marijine veličine. Od večnosti izvoljena. Brezmadežna. Brez vsega greha. Svetost brez skušnjave. Milosti polna. Vsa lepa. Marijina rast v svetosti. Umrla. V nebesa vzeta. — Že samo ta bežen po-

gled na naslove poglavij nas zagotavlja, koliko lepega bomo v njih zvedeli o „velikih rečeh“, ki jih je v Mariji storil vse-mogočni Bog.

Čeprav je Marija kot božja mati neskončno dvignjena nad vse stvarstvo, nam je pa kljub temu tako zelo blizu, saj je istočasno Marija — naša duhovna mati. Ta Marijin odnos do ljudi je razložen v tretjem delu, ki obsega naslednja poglavja: Soodrešenica. Odršilni „Zgodi se!“. Ob križu Odršenika. Zaslužila za nas. Zadostila za nas. Sodelovala pri odršilni daritvi. Delivka vseh milosti. Duhovna mati vseh ljudi. Naša Srednica. Vesoljna Kraljica. — Te resnice o Marijinem soodrešilnem delu, s katerim nas je duhovno rodila, na splošno tudi dobri verniki le zelo površno poznajo. Zato bo ta del knjige za večino bralcev še prav posebej zanimiv in koristen, ker bodo v njem našli toliko novih pobud, da se še z večjo ljubeznijo oklenejo svoje nebeske matere.

Zadnji del, z naslovom: Mi — njeni otroci, je logična posledica prvih treh. V njem je razloženo, kakšen mora biti naš odnos do Marije. Zato nam pisatelj najprej govori o Marijinem češčenju na sploh in še posebej o češčenju njenega brezmadežnega Srca, dalje o sadovih in potrebosti Marijinega češčenja. Vse to pa zaključijo s tolažilno resnico, da se Marijin častilec ne pogubi.

Že površen pregled vsebine je zado-sten dokaz, kako zelo je ta knjiga potrebna vsakemu vernemu Slovencu. Ker je naše zveličanje tako tesno povezano z Marijinim češčenjem, ga moramo skrbno čuvati in v sebi vedno bolj poglabljati. Zato naša ljubezen do Marije ne sme morda sloneti zgolj na neki nejasni čustvenosti, ki se tako rada menja ali celo premine, da se ne bi z njo vred ne spremenila ali celo preminila naša ljubezen do Marije. Zato moramo svoj odnos do Marije zasidrati na temeljito poznanje verskih resnic, ki nas jih o Mariji uči sv. Cerkev. To je še toliko bolj važno, ker smo v izseljenstvu neprestano obkroženi s krivimi nauki o

Mariji. Marsikoga je že zbegalo, marsikomu se je njegova ljubezen do nebeške matere močno ohladila, še več pa jih je v nevarnosti. Le poglobitev našega znanja o Mariji nas bo rešila, „da ne bomo več nedoletni otroci, omahljivi in po vsakem vetru nauka zanašani, kadar ljude varajo in zvijačno zavajajo v zmoto“ (Ef 4, 14), temveč da se bomo toliko bolj prisrčno oklenili Marije, kolikor bolj bi nas drugi radi od nje otrgali. Še več! Če Marijo res radi imamo, moramo poskrbeti, da jo bomo znali braniti pred napadi in da bomo znali k njej voditi tudi izgubljene sinove. Zato je naša dolžnost, da smo „vedno pripravljene, da (bomo) vsakemu, kdor hoče vedeti za razlog za (naše) upanje, (ki ga stavljamo v Marijo), dali odgovor“ (1 Pet 3, 15). Kako žalostno je, če sovražniki Marijini vedo toliko laži povedati v njeno zaničevanje, mi pa da je pred njimi ne bi znali braniti z resnico! Ali ne pade del krivde tudi na nas, če jih je še toliko, ki Marije prav nič ne poznajo in je zato ne ljubijo? Nova slovenska mariologija je zaradi tega vsem nam nepogrešljiv pripomoček, da bomo tudi to svojo dolžnost mogli prav izpolniti.

Knjiga je pisana z znanstveno natančnostjo in temeljitostjo (prim. opombe na koncu knjige in navedbo obširnega uporabljenega slovstva), pa vendar tako preprosto in lepo, da jo bo vsak Slovenec, tudi če je brez posebnega teološkega znanja, lahko razumel in z užitek prebral. Poleg vsega ima knjiga še lepo zunanjo opremo in bo tudi s te strani v okras in ponos vsaki knjižnici.

M. G.

Mnenje egiptskega ministra o papežu. Egiptski minister Aly Marci je dovolil poseben razgovor zastopniku časopisa Le Rayon, ki izhaja v Kairu v francoskem jeziku. Izjavil je, da je papež največji človek našega časa. Ni mogoče najti primernih izrazov, da bi opisali bogastvo njegovega duha. Končal je: „Velik blagoslov je za ves svet, ker se je njegovo vladanje na zemlji podaljšalo.“

„DUHOVNO ŽIVLJENJE“ je slovenski verski mesečnik

Izdaja ga konzorcij (Orehar Anton), urejuje pa uredniški odbor (dr. France Gnidovec in Jože Jurak).

Naslov uredništva in uprave je:
Victor Martínez 50, Buenos Aires,
Argentina

Celoletna naročnina znaša za Argentino 60 pesov, za U. S. A. in Kanado 5 dolarjev, za Italijo 2.000 lir, za Avstrijo 75 šilingov, drugod v protivrednosti dolarja. Tiska tiskarna Federico Grote, Montes de Oca 320, Buenos Aires

REVIJO MORETE PLAČATI IN NAROČITI NA SLEDEČIH NASLOVIH:

Argentina: Dušnopastirska pisarna, Victor Martínez 50, Buenos Aires.

Brazilija: Vinko Mirt, Caixa Postal 7058, Sao Paulo, Brasil.
U. S. A.: Slovenska pisarna, 6116 Glass Ave, Cleveland 3, Ohio.

Kanada: Jože Kastelic, 83 Victor Ave, Toronto, Ontario.

Trst: Marijina družba, Via Risorta 30, Trieste, Italija.

Italija: Zora Piščanc, Riva Piazzetta 18, Gorizia.

Avstrija: Anton Miklavčič, Spittal a/Drau, D. P. Camp, Kärnten, Austria.

Avstralija: Fr. Rudolf Pifko, 45 Victoria Street, Wawerley, N. S. W.

CORREO
ARGENTINO
Suc. 6

TARIFA
REDUCIDA

Concesión
No. 2560

VSEBINA JUNIJSKE ŠTEVILKE

Dr. Milan Kopušar: Slovenska molitev	289
Joe Juck: La Vida que no tiene fin	291
Alojzij Košmerlj: Sveto Rešnje Te- lo in katoliški duhovnik	292
Branko Rozman: Umrli so	295
Ivan Korošec: Troje spominov ...	296
Sveti Urh — slovenski Alcazar ..	299
Jože Vovk: Prinašamo darove ...	300
Janez Borštnar: Besede iz groba ..	302
Matija Škerbec: Našim žrtvam v spomin	303
Dr. Mirko Gogala: Žene v Jezusovi službi, — Evangeljske prilike .	307
Misli	310
Vinko: Izdani	311
Marijan Marolt: Slovenska cerkve- na stavba	313
Omer Eglebert: Stari župnik od- haja umirat	318
Francé Balantič: Zasuta usta	318
Branko Rozman: Črni klicaj	319
Matija Škerbec: Vprašanje katoli- ške literature	321
Dr. Valentin Meršol: Ali je prav, da kadim?	324
P. Bernard Ambrožič: Kako je v Ameriki?	326
Ljubka Šorli: Molitev k angelu va- ruhu slovenskega naroda	328
Dekle, ki si vesela	329
Ivan Hribovšek: Prebujam se	330
E. William: Usodna preobleka	333
Med izseljenci	338
Po svetu	340
Kaj pa doma?	346
Nove knjige	352

*Platnice in stalna zaglavja je narisal
Hotimir Gorazd*

